

Torsdagen den 16 maj

Kl. 12.00–16.53

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 25 april justerades.

§ 2 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Framställning

2018/19:RB4 till finansutskottet

§ 3 Ytterligare förlängd övergångsperiod för understödsföreningar

Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU39

Ytterligare förlängd övergångsperiod för understödsföreningar (prop.
2018/19:67)

föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 4 Hälsa- och sjukvårdsfrågor

*Hälsa- och
sjukvårdsfrågor*

Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU8

Hälsa- och sjukvårdsfrågor
föredrogs.

Anf. 1 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! I dag har ungefär en halv miljon människor som arbetar inom hälso- och sjukvården gått till jobbet. De är vårdens medarbetare, som varje dag gör sitt bästa för att ge både dig och mig den vård vi behöver. Det handlar om en god vård på lika villkor och efter behov till hela befolkningen.

Vårdens medarbetare har många gånger ett livsviktigt jobb – ett jobb som har betydelse för oss alla när vi inte klarar oss själva, när vi blivit

sjuka eller fått någon skada som gör att vi behöver hjälp av hälso- och sjukvården.

I någon mening är alla vi 10 miljoner invånare i Sverige patienter, men en del behöver aldrig eller sällan vård. En del i befolkningen klarar det mesta med hjälp av egenvård och kanske hjälp från apotekets välutbildade medarbetare; andra behöver mer hjälp av hälso- och sjukvården.

Nästan hälften av befolkningen har en kronisk sjukdom, och en fjärdedel har två eller fler kroniska sjukdomar. Det handlar om diabetes, KOL, astma, allergi, migrän och många fler. De kroniska sjukdomarna står i dag för en stor del av landets totala sjukvårdskostnader – enligt Myndigheten för vård- och omsorgsanalys handlar det om 80–85 procent.

Befolkningen blir allt äldre. Vi blir alltmer årsrika. Detta kommer att innebära att vi behöver mer hälso- och sjukvård.

Många människor söker vård för olika former av depression, ångest eller liknande psykiska besvär. Ungefär var tredje i vårdcentralens väntrum söker för detta, och en stor del av dem som är sjukskrivna är det på grund av psykisk ohälsa.

Vi vet inte tillräckligt om orsakerna bakom den ökande psykiska ohälsan, men förmodligen krävs många samordnade insatser för att kunna vända trenden. Då handlar det om insatser inte bara från hälso- och sjukvården utan också från andra delar av samhället.

Fru talman! Ett ytterligare område som kräver särskild uppmärksamhet framöver är allt det fantastiska man kan åstadkomma genom precisionsmedicin, som det ibland kallas. Det innebär att man genom alltmer avancerade diagnosmetoder kan hitta precis den tumör eller den cancercell som ska behandlas och ge en väldigt preciserad behandling. Det är avancerat, framgångsrikt och har höga kostnader.

Samtidigt som dessa fantastiska metoder utvecklas behöver vi finna rätt former för precisionsmedicinen. Hur ska strukturen vara? Hur ska vi finansiera det så att det blir jämlikt? Hur ska vi klara hela kedjan av behandling, omvårdnad och rehabilitering på bästa sätt?

Hälso- och sjukvården måste klara att möta alla dessa behov. Det kräver kompetens som bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet – kompetens som ständigt behöver fyllas på. Detta innebär att vi också behöver ha verksamheter som på ett strukturerat sätt säkerställer fortbildning och vidareutbildning för alla vårdens medarbetare, inte bara för chefer på olika nivåer.

Socialutskottet debatterar i dag det betänkande vi behandlat. Det innehåller en mängd olika områden. Jag tror inte att någon av oss som ska tala kommer att kunna beröra allt, utan det får bli ett axplock.

Fru talman! Det finns några områden där utskottet är enigt. Ett område som jag vill lyfta fram handlar om it-system inom hälso- och sjukvården. Det handlar om journaler och andra vårdinformationssystem, kvalitetsregister och mycket mer. Detta är system som har byggts upp under många år i verksamheterna.

Ganska snart har verksamheterna insett behovet av samordning så att man kan ta del av informationen och skriva in ny information oavsett var i regionen jag befinner mig. Detta gäller också mellan regioner, så att man får det att hänga ihop. Regionerna har, vill jag säga, gjort idoga försök under många år för att få till denna systemsamordning så att systemen är kompatibla med varandra.

Skrivs det in något på Länssjukhuset i Kalmar ska det kunna läsas nästa dag om jag behöver söka vård på Högländssjukhuset i Eksjö eller på vårdcentralen Aroma i Vetlanda. Men det har visat sig svårt; vi är ännu inte framme vid att detta kan fungera sömlöst.

Nu har vi kommit till en punkt där staten behöver ta ansvar för att gemensamma standarder och terminologier tas fram så att systemen ska vara kompatibla med varandra oavsett vilket system regionen, kommunen eller andra sjukvårdshuvudmän upphandlar. Som man ibland säger: Systemen ska kunna prata med varandra.

Utskottet betonar också att patientdatalagen och annan relevant lagstiftning behöver ses över i detta sammanhang, så att vi får det till en helhet som fungerar.

Utskottet har mötts under olika debatter under lång tid. Vi har hört varandra konstatera att vi nog har kommit till den punkt då staten behöver bistå så att gemensamma standarder tas fram och börjar gälla i hela landet. Det gäller som sagt inte bara den sjukvård som regionerna ansvarar för utan också den som kommunerna ansvarar för. Därför är det ett enigt utskott som i dag föreslår regeringen att på lämpligt sätt se till att vi får ordning på detta.

Jag är tacksam för att vi har kunnat landa i det här. Nu återstår ett arbete i regeringen. Jag tänker att det bör kunna ske i närtid när vi har en enig riksdag som så småningom i dag fattar beslut om det, så att vi faktiskt kan göra det som är så viktigt för hälso- och sjukvården.

Fru talman! På ett annat område har vi inte landat i ett gemensamt förslag i dag. Jag vill särskilt lyfta fram primärvården – den goda, nära, samordnade vården, som ska vara en hörnsten framöver i hälso- och sjukvården.

Vi har en statlig utredning som grund, och den har mött ett väldigt gott gensvar. Det finns underlag för regeringen att gå vidare så att vi kan ta viktiga steg för att få en god nära vård i hela landet.

Vi kristdemokrater menar att vi behöver tydliggöra primärvårdens uppdrag, säkerställa patienters rätt till en fast läkarkontakt och definiera uppdraget för vårdteamet så att det inte listas för många patienter, vilket omöjliggör det uppdrag vi vill att de ska genomföra. Något slags listtak behöver vi, annars kommer det inte att bli hållbart.

Nu menar jag att det är dags för beslut. Jag uppfattar att vi har en bred samsyn kring att genomföra en större förändring, där vi på ett långsiktigt sätt förstärker och reformerar så att vi får en god nära vård i hela landet.

Vården behöver byggas ut, men det måste ske på olika sätt i landet. Vi behöver tänka mindre på hus och mer på funktion och insatser.

Denna utbyggnad av primärvården är viktig, men det är också viktigt att vi avsätter ekonomiska resurser. I den budget som antogs i december finns 1 ½ miljard för i år och 3 miljarder därutöver. Jag tror att det är nödvändigt att staten bidrar med resurser för att det ska fungera när vi reformerar och när vi bygger ut.

Kristdemokraterna står bakom samtliga våra reservationer, men i dag vill vi yrka bifall till reservation 10. Den handlar om primärvården – om att bygga ut, att definiera uppdraget och att få ett listtak så att man säkerställer att detta kan fungera.

Vi kristdemokrater menar att det är dags att gå från ord till handling när det gäller en god, nära och samordnad vård.
(Applåder)

Anf. 2 DAG LARSSON (S):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt roligt att vi har kommit så här långt med vår motionsbehandling att vi nu får diskutera vad vi tycker om alla fantastiska motioner som är inlämnade till riksdagen för behandling. Det är också spännande att vi får tillfälle att tala en stund om sjukvården och sjukvårdens utmaningar i Sverige.

Jag har lovat mig själv att jag varenda gång jag ska prata sjukvård ska börja med sådant som jag tycker fungerar bra, för jag tycker att vi alla alltför ofta pratar om sådant som fungerar bedrövligt. Alltför ofta dominerar ju även mediernas uppmärksamhet kring sjukvårdsfrågorna av sådant som inte fungerar och där sjukvården inte räcker till.

Det är ändå väl värt att bära med sig grundläggande fakta. Sjukvården i Sverige är fantastisk. Den bygger på en grundläggande, solidarisk tanke om att man, oavsett om man är rik eller fattig, ska ha rätt till den bästa vården. Vi når också enastående sjukvårdsresultat. Medicinska tidskrifter runtom i världen påvisar gång efter annan att svensk sjukvård ligger i topp globalt, och det är något att vara riktigt stolt över som svensk.

Dödligheten i bröstcancer och prostatacancer minskar, dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar har halverats de senaste 20 åren och vi har mängder av duktiga medarbetare ute i Sjukvårdssverige som gör helt otroliga insatser i vårdssystemet.

Sedan har vi dock utmaningar. Vi har en för svag patientmakt – patienternas ställning är på tok för dålig – vi har problem med tillgängligheten i vårt system och vi har växande bekymmer med demografin.

Jag blir oerhört oroad när Anders Knape, SKL:s nyvalde ordförande, säger att han inte förstår hur resurserna ska räcka till för sjukvården och den kommunala omsorgen i framtiden. Han väddar till staten att hjälpa till på ett bättre sätt i framtiden. Jag tror att det är viktigt för oss här i Sveriges riksdag att ta SKL:s varningssignaler på allvar.

När sjukvården de kommande åren kommer att vara i en situation där andelen som är äldre än 80 år kommer att öka med 47 procent inser man ju lätt att sjukvården kommer att utsättas för tuffare utmaningar.

Jag tror att en av svensk sjukvårds stora styrkor är det regionala självstyret och möjligheten att bygga olika sjukvårdssystem i olika delar av Sverige. Att här i Stockholm kunna bygga närakuter som lättar på trycket på akutmottagningarna tycker jag är en lysande idé.

Det är en fantastisk idé, fru talman, när man i Glesbygdssverige kan utveckla andra metoder för att utveckla glesbygdssjukvården. Jag tror att vi behöver inse att vårdutmaningarna i Sverige ser så olika ut att det är bra att man kan fatta beslut regionalt och lokalt om hur man ska bygga den egna sjukvården. Jag vill varna för dem som tror att sjukvårdens problem löses genom enkla förstatligandekrav. Det är att göra det alldeles för lätt för sig.

Jag är väldigt glad över många av de utmaningar och krav som vi gemensamt – S, MP, L och C – har lyckats ta fram i vår gemensamma överenskommelse. Det pekar på en färdriktning framöver för svensk sjukvård som är rimlig och riktig.

Vi behöver arbeta med tillgängligheten. I stället för att arbeta med den gamla, grovt tillyxade kömiljarden, som riskerade att skjuta undan multi-sjuka och som bara premierade vissa delar, ska vi försöka att få fram ett bättre system. Vi behöver ett system som också är anpassat till de olika regionala utmaningarna runtom i Sverige och där allt inte utgår från Stockholmsmåtstocken utan måttstockar beroende på vilka utmaningar man har runtom i vårt land.

Vi behöver utveckla patientkontraktstanken så att man som patient ska få reda på vad som gäller för ens vård framöver och när man ska få nästa besök. Vi behöver utveckla och sätta i sjön en primärvårdsreform, och jag är väldigt glad över att många partier tycker att det är rimligt att vi ska utveckla och stärka primärvården framöver. Vidare behöver vi arbeta med den psykiska ohälsan.

Allt detta har de fyra partierna kommit överens om. Det ska bli riktigt kul att få se allt detta sättas i sjön de kommande åren.

Fru talman! Ofta när man talar om sjukvården och sjukvårdens utmaningar blir debatten konstig på något sätt. Antingen blir det Stefan Löfvens fel att saker och ting misslyckas, eller så blir det sjukvårdsminister Lena Hallengrens fel att saker och ting går åt pipsvängen, alternativt kan socialutskottets ordförande få lite kritik riktad mot sig, därför att folk tror att det är vi nationella politiker som har ställt till det nu igen och inte har ordnat till saker och ting.

Låt mig då ta ett axplock av några regionala utmaningar som svensk sjukvård ändå står inför.

Här i Stockholm kan jag notera, fru talman, att Södersjukhusets akutmottagning har landets längsta väntetider. Och på Karolinska sjukhuset, en fantastisk byggnad och faktiskt jordklotets elfte dyraste byggnad, kan vi nu konstatera att pengarna är slut. Nu ska man avskeda 550 anställda på sjukhuset. Är det här Lena Hallengrens fel eller Acko Ankarbergs fel som ordförande i socialutskottet? Jag vågar påstå att om man som medborgare i Stockholm är upprörd över de långa väntetiderna på Södersjukhuset eller att personal på Karolinska sjukhuset avskedas, då ska man tala med Irene Svenonius. Hon är regionstyrelsens ordförande här i Stockholm och moderat.

Om man i Skåne är upprörd över de nedskärningar som nu genomförs på minnesmottagningen i Malmö, där två tredjedelar av pengarna försvinner, är det inte heller Lena Hallengrens fel. Jag rekommenderar dem som är upprörda över detta att i stället vända sig till Carl Johan Sonesson, regionstyrelsens ordförande, också han moderat.

Om man i Dalarna råkar tycka att det är fel att skära ned på medicineringen för patienter med ögonsjukdomar och tillgripa billigare mediciner som gör att man ska få fler injektioner är det faktiskt inte Stefan Löfvens fel. Det är inte honom man ska skälla på när det går så illa i ögonsjukvården i Dalarna, utan man ska tala med Ulf Berg, regionstyrelsens ordförande, även han moderat.

I Västra Götaland tänker man nu göra sig av med 300 årsarbetare i sjukvården – sjuksköterskor, läkare och andra. Inte heller det är Lena Hallengrens fel. Det är inte Lena Hallengren som har bestämt att det ska ligga till på det sättet, utan om man som boende i Göteborg är upprörd över detta rekommenderar jag ett samtal med Johnny Magnusson, regionstyrelsens ordförande, även han moderat.

När man blir arg över att saker och ting i sjukvården inte fungerar tror jag att det är viktigt att man lägger ansvaret hos dem som faktiskt är ansvariga: de som har vunnit demokratiska mandat och de som har ett ansvar för att styra sjukvården i sina regioner. Det är ett ansvar som de ska bära och inte försöka skjuta ifrån sig till någon annan.

Fru talman! Jag tror att det här kommer att bli en spännande och bra diskussion och ser fram emot den. Jag hoppas att den stora diskussionen kommer att kunna handla om det som vi nationellt är ansvariga för.

Jag tror att vi ska ta Anders Knapes uppmaning på allvar, att vi ska hjälpa regionerna och skjuta till mer statsbidrag framöver. Det kanske är viktigare att få fram mer pengar till sjukvården framöver än att fundera på nya, gigantiska skattesänkningar de kommande åren, för sjukvården kommer att behöva betydligt mer resurser om vi ska klara de demografiska utmaningarna de kommande åren.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag. Vi tycker i och för sig att alla våra reservationer är väldigt kloka och genomtänkta på alla möjliga sätt och vis, fru talman. Men vi yrkar bifall till just vår reservation 32, som handlar om vårdval i öppenvården.

Vi tycker att det vore en olycklig utveckling om regionerna i Sverige valde att traska patrull efter Stockholm. Stockholmssjukvården har 38 vårdval, man har sjukvårdssystem som läkarna inte hittar rätt i därför att de är så söndersplittrade och sjukhus som konkurreras ut av privata öppenvårdskliniker. Det är inte en rimlig utveckling. Den utvecklingen borde resten av Sverige inte ta.

(Applåder)

Anf. 3 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag lyssnade noga när Dag Larsson sa att man ska lägga ansvaret på rätt nivå. Därför skulle jag vilja fråga Dag Larsson: Hur ser du på att riksdagen har beslutat att mer än 4 miljarder ska gå till hälso- och sjukvården men att inte en krona är utbetald hittills? Dag Larsson lyfte fram behovet av resurser. Men ännu har inte en krona av de 4 miljarder som riksdagen beslutat om kommit till hälso- och sjukvården, och vi är nu inne i maj månad. Därför, fru talman, undrar jag hur Dag Larsson ser på detta.

När vi nu ska bygga ut en god och nära vård kan vi inte bara be befintlig personal att göra mer och ta hand om fler saker. Därför behövs ett listtak som begränsar antalet patienter som teamet ska ta hand om, annars kommer inte de fasta vårdkontaktarna att fungera. Hur ser Dag Larsson på listtak i någon form?

Anf. 4 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Acko Ankarberg Johansson, för frågorna, som jag tycker är väldigt intressanta!

Jag tycker själv att det är oerhört angeläget att de pengar som borde ha betalats ut till regionerna betalas ut. Mycket av de här pengarna förutsätter ju att man får till stånd överenskommelser med SKL om vad som faktiskt ska göras.

Det är en bieffekt av bland annat de struligheter och det krångel som vi hade kring regeringsbildningen att många processer har blivit försenade, vilket jag tycker är olyckligt. Även vi på nationell nivå får fundera på vilken typ av krav som det är rimligt att ställa vid överenskommelser med SKL om hur pengarna ska komma ut.

Diskussionen om listtak har jag stor sympati för. Jag vet att väldigt många som arbetar ute i primärvården arbetar under tuffa och svåra villkor. Därför är det rimligt att vi funderar över hur vi ska kunna underlätta för dem som arbetar ute i primärvården när vi nu ska sätta en primärvårdsreform i sjön, vilket vi är överens om.

Jag är dock inte övertygad om att ett nationellt listtak är den rätta vägen att gå. Det är nog rimligare att regionerna bestämmer vilken nivå de vill ligga på. Sjukvårdens och primärvårdens utmaningar ser som bekant väldigt olika ut på olika håll och kanter. Det är en sak att driva en primärvårds klinik på Södermalm och en annan, och mycket tyngre, att driva en primärvårds klinik i Vårberg i Botkyrka.

Anf. 5 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Dag Larsson för svaren.

Låt oss ta det sistnämnda först, listtak. Jag håller med om att det måste se olika ut beroende på vårdtyngden hos patienter och så vidare. Men vi behöver slå fast nationellt att man ska ha rätt till ett listtak, annars kommer detta inte att fungera. Att bara hoppas att det ska bli bra kommer inte att fungera.

När vi bygger ut primärvården måste vi skicka med rätt förutsättningar. En sådan, förutom att fastställa uppdraget för primärvården, är att säga att det ska finnas ett listtak. Men man får förstås fundera på hur det ska se ut och hur man ser skillnad på den patient som behöver mer tid och den som behöver något mindre tid.

När det gäller ekonomin är vi överens om att sjukvården behöver dessa pengar. En och annan sak behöver regleras, till exempel kömiljardens framtid. Alliansen var tydlig med att en reviderad kömiljard bättre skulle tillgodose dem som behöver ett återbesök, inte minst kroniker. Det handlar om åtminstone 1 ½ miljard för att förstärka primärvården. Min uppfattning är att här behöver vi inte styra så mycket utan bara tala om att primärvården ska byggas ut och skicka med förutsättningarna för primärvårdens uppdrag och så vidare.

Borde man inte kunna börja med dessa pengar, 1 ½ miljard till att bygga ut primärvården och anställa fler fysioterapeuter, sjuksköterskor, dietister och många fler som behövs? Varför kan det inte säkerställas på nationell nivå att pengarna kommer till vården? Dag Larsson har ju själv sagt att de behövs, och jag instämmer till fullo i det.

Anf. 6 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Acko Ankarberg Johansson.

Låt oss fortsätta att föra listtaksdiskussionen – jag för den själv med Läkarförbundet och andra – så kanske vi kan hitta varandra lite grann. Om man ska ha ett listtak måste varje enskild region själv få bestämma vad ett sådant innebär, för vi har skilda förutsättningar i olika delar av Sverige. Att på nationell nivå slå fast att det ska vara exempelvis maximalt

2 000 patienter per läkare vore en olycklig utveckling, för ibland ska man ha ett betydligt mindre antal patienter än så.

När det gäller statsbidragen kommer jag att föra diskussioner med departementet och andra om att försöka påskynda denna process. Det är angeläget. Många av mina före detta regionrådskollegor runt om i Sverige vill ha ut dessa pengar. Det handlar om att i många av dessa överenskommelser hitta lagom nivå på de krav som ska ställas från staten. Staten har detaljpetat alldeles för mycket, ofta påskyndat av riksdagsledamöter som har krävt att än det ena, än det andra ska med. Har staten för många och detaljerade krav blir det i praktiken svårt för regionerna att kunna leva upp till dessa.

Anf. 7 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Det är ett omfattande betänkande, och det finns en hel del reservationer. Jag står givetvis bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 18.

Fru talman! Att få ett sjukdomsbesked i vårt land är i dag lite som ett lotteri. Bor man i rätt del av landet kan man få vård ganska snabbt. Bor man i fel del av landet kan det gå lång tid och sjukdomen riskerar att förvärras. Läger vi till kön och socioekonomisk bakgrund kompliceras bilden ytterligare.

Att debattera svensk hälso- och sjukvård är något av en balansgång. Samtidigt som vi har en vård i absolut världsklass med god kvalitet och fantastiska resultat har vi köer i absolut världsklass. Vi leder nämligen köligan. Sverige ligger i Europas bottenliga när det gäller att ge människor vård i tid. Så kan vi inte ha det, och så ska vi inte ha det.

Fru talman! Regeringen har visat en närmast imponerande oförmåga att ta itu med detta problem. Under den rödgröna regeringen har köerna fördubblats, och till BUP har de tredubblats.

Siffror är en sak. Det allvarliga är att bakom varje siffra finns en människa, en patient, en man, en kvinna eller ett barn som behöver vård men som regeringen valt att svika. Under fyra år rusade det iväg, och oavsett vad ansvarig minister hette togs inga krafttag för att ge dessa människor vård i tid.

Vi moderater ser dessa patienter och har deras situation för ögonen när vi lägger fram våra förslag.

Under alliansregeringen infördes kömiljarden, och den blev framgångsrik. Det har olika opolitiska granskningar visat. Den hade sina brister och behövde utvärderas och utvecklas liksom de flesta politiska reformer, men dess påverkan på Sveriges vårdköer var svår att blunda för. Den rödgröna regeringen plockade bort kömiljarden, och köerna rusade iväg.

Utan andra redskap och strategier i beredskap och därtill ständigt raljerandes över de påstådda undanträngningseffekterna av kömiljarden ter det sig närmast som en ödets ironi att regeringen nu tvingas lägga fram en ny och uppdaterad kömiljard.

Tack vare M-KD-budgeten finns medlen och resurserna. Nu väntar vi bara på Lena Hallengren – och som vi väntar, som patienterna väntar och som våra regioner och sjukvårdspolitiker väntar. Medan Lena Hallengren funderar fortsätter köerna att växa. Bara sedan valet har köerna vuxit med ytterligare 8 procent, visar SKL:s sammanställning av väntetider.

Nu ökar trycket, och frågorna hopar sig. Ska Lena Hallengren föreslå en prestationsbunden och resultatinriktad kömiljard? Ska det ställas krav på förbättrade flöden och arbetssätt? Ska kötiderna åter stå i fokus och följas och mätas? Ska kömiljarden ses som en morot för förbättring?

Eller blir det samma gamla S-inriktning – att man ger miljarderna till de röda landsting som har längst köer och där försvinner pengarna och köerna fortsätter att växa?

Jag är på fullt allvar oroad över vad som kommer att hända. Skulle inte kömiljarden utformas på rätt sätt blir den rödgröna regeringen, tillsammans med sina stödpartier, ansvarig för att patienterna i Sverige får fortsätta att vänta och bli allt sjukare medan en viktig reform inte kommer att ge någon effekt.

Vi moderater vill se en resultat- och prestationsinriktad kömiljard som är fördjupad och breddad och reformerad till att inbegripa de moment som den gamla saknade, bland annat diagnos, återbesök och rehabilitering – detta för att inkludera de kroniskt sjuka.

Den statsbudget som riksdagen fattade beslut om, det vill säga M-KD-budgeten, omfattar 3 miljarder per år från 2020, eftersom patienterna inte ska sitta i väntrummet. Köerna måste kortas.

Fru talman! Cancer drabbar nästan alla på ett eller annat sätt. Antalet cancerdiagnoser ökar, och oavsett om man själv eller en närstående får en diagnos drabbas man. Oron är svår och tärande. Inte sällan är den psykiska påfrestningen svår. Behandlingarna är ofta tuffa liksom biverkningarna, och det påverkar alla i patientens närhet.

Svensk cancervård är fantastisk. Men skillnaden i vård och väntetider gäller också cancervården. I valrörelsen 2014 lovade Stefan Löfven att ingen cancerpatient skulle behöva vänta mer än fyra veckor. Det var ett vallöfte som aldrig uppfylldes, och situationen har i stället förvärrats.

Stefan Löfven och den rödgröna regeringen har också svikit cancerpatienterna. Endast en av fem kvinnor med livmoderhalscancer får vård i tid. Endast en av fyra män och kvinnor med matstrups- eller magcancer får vård i tid. Färre än hälften av alla män med prostatacancer får vård i tid, och färre än hälften av alla kvinnor med bröstcancer får vård i tid.

När alliansregeringen införde Sveriges första nationella cancerstrategi kom det att få stor betydelse för cancervården i vårt land. Men glädjande nog tvingar utvecklingen oss framåt, och detta ställer nya krav på att cancerstrategin uppdateras och utvecklas.

Varför har regeringen och stödpartierna prioriterat bort en ny och uppdaterad cancerstrategi som verkligen behövs? En ny nationell cancerstrategi krävs för att binda ihop cancervården och attraktiva forskningsmiljöer och skapa förutsättningar för att utnyttja alla nya möjligheter med avancerad diagnostik, biobanker, artificiell intelligens och mer avancerad medicinteknik.

Fru talman! Vi moderater har i dag därför kallat socialminister Lena Hallengren till socialutskottet för att förklara och motivera varför man medvetet valt att bortprioritera detta när trovärdiga organisationer som Cancerfonden och Barncancerfonden uttrycker att det finns ett behov av en ny och uppdaterad cancerstrategi.

Inte minst behöver vi fokusera på rehabilitering genom hela vårdkedjan. Rehabilitering och träning redan under behandlingstiden påverkar tillfrisknandet och livskvaliteten och är också direkt avgörande för hur livet efter cancer ska se ut och om och i vilken utsträckning man kan återgå till ett arbetsliv.

Slutligen, fru talman, berör det särskilt att prata om barncancer. Blotta tanken att ett barn ska drabbas av sjukdom, särskilt en sjukdom som cancer, är nästan otänkbar. Ändå är det just runt barncancer vi måste göra särskilda insatser. Tack vare M:s och KD:s budget finns 60 miljoner avsatta särskilt till insatser för barncancervård.

I dag överlever 85 procent barncancer, men det räcker inte. Vi moderater delar Barncancerfondens vision att barncancer ska utrotas. Och detta är möjligt. Vi behöver satsa ytterligare på forskning för att alla barn ska botas, för att så många som möjligt inte ska drabbas och för att livet som barncanceröverlevare ska bli så bra och kvalitativt som möjligt.

Sju av tio barn som haft cancersjukdom drabbas av sena komplikationer. Det kan handla om försämrat hälsotillstånd, olika funktionsnedsättningar, depression, ångest och smärta och om att aldrig kunna bli mamma eller pappa på grund av infertilitet. Men det kan också handla om ökad risk för att drabbas av andra cancerdiagnoser. Vården måste finnas hela vägen. Vi måste kunna säkerställa en rehabiliteringsplan och psykosocialt stöd.

Slutligen, fru talman, ska cancervård och all annan vård komma i tid för den som behöver den. Vi moderater är villiga att ta ansvar för detta, och vi gör det gärna i samarbete med övriga partier.

(Applåder)

Anf. 8 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Camilla Waltersson Grönvall, för ett i många stycken bra anförande!

Själv fastnade jag vid en mening som ledamoten Waltersson Grönvall framförde och som är mycket riktig, nämligen att det bakom alla siffror finns enskilda människor. Mot denna bakgrund vill jag lyfta upp en vanlig människa, en medborgare som hette Bertil Gustafsson och som, medan han levde, bodde några få kilometer söder om riksdagshuset. Han drabbades av bukspottkörtelcancer och fick ingen cancervård. Han nekades cancervård av Karolinska sjukhuset, som sa att det var fullt.

Det gick rykten om att det var fullt på Karolinska sjukhuset, så Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen i Stockholm hörde av sig till Karolinska sjukhuset och frågade: Stämmer det att ni har fullt på ert sjukhus? De fick beskedet att det inte var någon fara. Danderyds sjukhus erbjöd sig att hjälpa till, men Karolinska sjukhuset nekade och sa att det inte behövdes över huvud taget.

Mot bakgrund av detta individfall och att det är ledamotens partikamrat Irene Svenonius som är ytterst ansvarig för sjukvården här i Stockholm skulle jag vilja fråga Camilla Waltersson Grönvall: Har du fört några samtal om detta fullständiga haveri i sjukvården i Stockholm, där en person som är sjuk i bukspottkörtelcancer nekades vård och där man har ett vårdssystem där sjukhusen konkurrerar med varandra i stället för att hjälpa varandra när det är långa köer i cancervården? Det är ett haveri för den moderata sjukvården i Stockholmsregionen, och jag skulle vilja höra om

Anf. 9 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Inledningsvis, Dag Larsson, vill jag säga att det aldrig är okej att en människa nekas vård. Det är alltid lika allvarligt att höra om de personer och människor som befinner sig bakom statistiken.

Jag var glad när ledamoten Dag Larsson i sitt anförande pratade om behovet att lyfta blicken nationellt. Jag vill påminna ledamoten om att vi i dag inte befinner oss i det hus som ligger några hundra meter längre bort, utan ledamoten är i dag ledamot av Sveriges riksdag, där vi diskuterar den nationella vården.

Jag skulle, fru talman, kunna ta upp otaliga exempel på enskilda människor som finns i vårdhaverierna i det gamla styrets Dalarna, där vi har tagit över sedan några månader, vilket jag tror att invånarna är ganska glada över. Jag skulle kunna berätta om situationer, om de människor jag träffade i förra veckan när jag var i Västerbotten, som är den enda helt röda regionen efter förra valet, och om hur det ser ut i vården där, till exempel inom prostatacancervården. Det är allvarliga situationer vi pratar om, och det är många människor som faller mellan stolarna. Där har man fullständigt tappat kontrollen över ekonomin, och man prognostiserar i dag ett underskott på mellan 800 miljoner och 1,2 miljarder, med en total omslutning på 10 miljarder. Att det kommer att få konsekvenser att ekonomin har missköts under lång tid är uppenbart.

När vi nu diskuterar situationen i vården tror jag att det är viktigt att vi har en ödmjuk inställning till att det ser allvarligt ut. Vi har en situation där många röda landsting har arbetat upp en oerhört svår situation där många enskilda människor nu sitter i kläm.

Anf. 10 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag lyfte fram Bertil Gustafsson just därför att ledamoten Camilla Waltersson Grönvall tydligt sa att vården handlar om enskilda människor. Själv råkar jag tycka att detta är ett av de värsta och mest flagranta exempel som jag har stött på i svensk sjukvård. Det kommer alltid att förekomma misslyckanden och saker som inte fungerar i sjukvården, men när sjukhusen vägrar att samarbeta utan konkurrerar med varandra har man ett avgörande systemfel.

Det var inte bara Bertil Gustafsson som drabbades av att cancersjukvården i det moderatstyrda Stockholm inte fungerade, utan det var ett tjugotal patienter som inte fick sina operationer över huvud taget, i landets rikaste landsting. I det landsting där man gör stora överskott lyckas man inte organisera en sjukvård där sjukhusen kan samarbeta med varandra för patienternas bästa.

Det var utifrån nyfikenheten på detta som jag tyckte att det vore intressant att få höra om ledamoten Waltersson Grönvall har haft några diskussioner med sina moderata partikollegor i Stockholm. Jag förutsätter att de pratar med varandra om hur cancersjukvården ska kunna undvika dylika misslyckanden i framtiden.

Anf. 11 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Trots svårigheterna för ledamoten Dag Larsson att lyfta blicken till det nationella perspektivet vill jag än en gång understryka att jag är ledsen för alla människor som drabbas enskilt och hamnar mellan stolarna. Jag kan inte kommentera det enskilda fallet, för jag känner inte till det. Men som ledamoten Larsson vet har vi många exempel från olika regioner på där det inte fungerar. Just därför behöver vi fokusera på bland annat en ny nationell cancerstrategi, där fokus ligger på de delar som behöver utvecklas.

Vi moderater för just nu intensiva diskussioner. Vi för också stora diskussioner om på vilket sätt vi ska ta över de ganska många regioner där Moderaterna styr efter valet. Det är regioner där köerna är långa och omfattande och där ekonomin ofta är körd i botten. Ledamoten lyfte upp bland annat Dalarna, och det är ett ypperligt exempel på ett landsting eller en region som under många år har varit gravt misskött av socialdemokratiska företrädare och där vi moderater vet att vi står inför en omfattande utmaning.

Vi för alltså många diskussioner, och de handlar mycket om hur vi ska städa upp och hantera de regioner som under många år har varit misskött av Socialdemokraterna. Där har vi andra förutsättningar. Det finns numera ett enda landsting eller en sjukvårdsregion som styrs helt av Socialdemokraterna, och jag gav exempel på hur ekonomin ser ut just där. Där är vi särskilt oroade.

Det finns anledning att föra diskussioner inom Moderaterna men också mellan partierna om hur vi ska ta oss an den stora utmaning som finns i sjukvården.

Anf. 12 PER RAMHORN (SD):

Fru talman! Vi ska nu debattera socialutskottets betänkande 8, som handlar om hälso- och sjukvårdsfrågor. Det är uppenbart att det finns ett stort intresse från riksdagens ledamöter att diskutera hälso- och sjukvård, vilket är bra. Vi vet också att intresset för sjukvården är stort bland landets medborgare.

I detta betänkande behandlas 350 yrkanden från allmänna motionstiden. Det gör att betänkandet spänner över ganska många olika områden inom hälso- och sjukvården.

I detta betänkande finns också fem tillkännagivanden till regeringen, bland annat om att man ska utveckla vårdvalet i den specialiserade öppenvården men också om att man ska utöka möjligheten till valfrihet i slutenvården. Detta är helt i linje med vår politik för att förbättra svensk hälso- och sjukvård.

Fru talman! När det gäller medicinska resultat är Sverige bland de länder som har världens bästa hälso- och sjukvård. Det ska vi vara riktigt stolta över. Vi har också en mycket välutbildad personal som brinner för sitt arbete. Även när de ibland jobbar under mycket tuffa förhållanden gör de sitt bästa för att vi ska få en sjukvård av hög kvalitet. Det ska de ha ett mycket stort tack för.

Men vi har också mycket stora problem, och det gäller bristen på tillgänglighet som det har talats om här tidigare. Människor måste kunna lita på att de får vård när de behöver det. Men så är många gånger inte fallet i dag. Sverige har i dag långa vårdköer där människor far mycket illa och

till och med, som vi har hört, dör på grund av att de får vänta för länge. Dessutom har förtroendet för svensk sjukvård fallit rejält under de senaste åren. Det är också allvarligt. Det grundar sig främst på att det under många år har varit en nedåtgående spiral när det gäller tillgängligheten. Vårdköerna har tillåtits växa år efter år utan att ansvariga politiker har haft någon egentlig plan för eller svar på hur denna utveckling ska kunna vändas.

Det som bekymrar mig särskilt är att antalet människor som står i vårdköer har ökat drastiskt under de senaste åren. Jag skulle till och med vilja påstå att de senaste åren har varit förlorade år för svensk sjukvård när vi ser hur många människor som i dag lider i dessa köer. Jag kan också i efterhand konstatera att den rödgröna regeringen inte har lyckats vända denna negativa trend när det gäller köer. I stället har situationen bara eskalerat.

Vi vet i dag också att var tredje patient har väntat längre än vårdgarantins 90 dagar på sin behandling eller operation inom specialistvården. Vi talar om närmare 100 000 patienter som har väntat längre än vad som är tillåtet enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Fru talman! Dessutom varnar regeringens egen myndighet Vårdanalys för att om ingenting görs kommer en halv miljon patienter att stå i kö i slutet av 2020, vilket är oerhört allvarligt.

Jag tittade faktiskt i dag på några siffror när det gäller måluppfyllelsen för de standardiserade vårdförloppen för cancer vården. Och jag kan säga att det inte var någon rolig läsning. Jag ska ta några exempel.

När det gäller levercancer ska det från diagnos till behandling vara en maximal ledtid på 36 dagar. Men det visar sig att bara 33 procent av dessa patienter får vård i tid. När det gäller cancer i urinblåsan får bara 12 procent av patienterna vård i tid.

Detta duger naturligtvis inte, fru talman. Detta är ett gigantiskt misslyckande för hela samhället. Men framför allt är det en katastrof för den enskilda patienten och för patientens anhöriga som tvingas utstå detta omänskliga lidande. Man ska nämligen komma ihåg att för en cancerpatient räknas varje dag.

Hälso- och sjukvården handlar om människors liv och hälsa på ett sätt som vi tyvärr inte lever upp till i dag. Det är oacceptabelt i ett välfärdsland som Sverige.

Fru talman! Eftersom detta betänkande omfattar hälso- och sjukvård i allmänhet spänner det över många enskilda frågor. Det är svårt att i detalj gå in på alla de viktiga frågor som tas upp i betänkandet. Därför kommer jag att välja ut något som vi anser vara särskilt viktigt.

Grunden för Sverigedemokraternas sjukvårdspolitik är att vården ska vara tillgänglig, vara av hög kvalitet och ges på lika villkor. Därför har vi som parti för avsikt att vända denna negativa trend för svensk sjukvård, särskilt när det gäller köerna.

Därför föreslår vi i detta betänkande en nationell sjukvårdsreform, vilket innebär en patienträttsgaranti som kommer att stärka patienternas rättsliga ställning i vården. Men det kommer också att innebära att patienterna får snabbare vård och inte behöver stå i dessa kroniskt långa vårdköer.

Fru talman! Jag har stor tilltro till att detta förslag kommer att göra skillnad på riktigt för patienterna, så att de får en tillgänglig sjukvård av hög kvalitet.

Man ska komma ihåg att långa vårdköer inte är en naturlag som måste finnas. Det finns flera andra länder som har haft liknande problem som vi har med långa vårdköer, men de har lyckats vända denna utveckling genom ett strategiskt arbete. Det gäller bland annat Danmark som jag har tittat mycket på och besökt. De har lyckats vända denna utveckling, vilket innebär att de klarar tidskravet och månadsgarantin för nästan samtliga patienter.

Jag tror faktiskt, fru talman, att vi politiker ska vara mer öppna och ta till oss goda exempel från andra länder men också från andra partier. Något som jag har lärt mig under alla år som jag har arbetat bland annat inom sjukvården är att man inte alltid ska vara säker på att man själv alltid sitter inne med alla svar och lösningar på ett problem. Ofta kan det vara riktigt värdefullt att lyssna på vad andra har att säga.

Fru talman! En annan fråga i betänkandet som vi anser är viktig och som jag vill ta upp här är den palliativa vården. För oss är det viktigt att alla som har behov av palliativ vård, alltså vård i livets slutskede, ska kunna få sådan vård av kompetent och välutbildad personal oberoende av bostadsort. Så är det tyvärr inte i dag. Det finns stora skillnader mellan regionerna.

Fru talman! Något av det värsta som en förälder kan vara med om är faktiskt att ens barn drabbas av en svår sjukdom. Det är egentligen inte något som man vill tänka på. Men tyvärr drabbas även barn av cancer och andra svåra sjukdomar. Och vart fjärde barn som drabbas av cancer kommer att dö av sin sjukdom. Många av dessa familjer önskar att deras svårt sjuka barn vårdas hemma så långt det är möjligt. Då är det jätteviktigt att det finns tillgång till team för palliativ hemsjukvård oavsett var i landet man bor, så att barn och föräldrar kan känna sig trygga med den medicinska behandlingen. Men de ska också kunna få psykologiskt stöd och råd i den extremt svåra situation som de befinner sig i.

Man ska också komma ihåg att inte alla familjer vill att deras svårt sjuka barn ska vårdas hemma. Då är det viktigt att respektera också detta önskemål och se till att det finns andra möjligheter. I dag finns det bara ett hospis med fem vårdplatser i hela landet för svårt sjuka och döende barn, vilket är alltför lite för att täcka det stora behov som finns.

Föräldrar som befinner sig i denna extremt svåra situation med all oro det innebär ska inte behöva kämpa för att deras barn ska få rätt till en fullgod palliativ vård. Det ska vara en rättighet i Sverige i dag.

Samhället har alltid ett ansvar att vara på plats och stötta när man är som svagast och sjukast. Det är bara så ett välfärdssamhälle kan kännetecknas.

Vi står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 16.

Anf. 13 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Per Ramhorn för ett mycket intressant inlägg. Jag instämmer dessutom i en hel del av det som han sa. Inte minst är det viktigt att vi arbetar med att försöka förbättra tillgängligheten i svensk sjukvård. Men jag tyckte att delar av hans anförande var lite väl dystert. Det finns ändå en del ljusglimtar. Exempelvis kan vi se hur femårsöverlevnaden i fråga om prostatacancer har gått upp från 80 till 90 procent. Den har även gått upp när det handlar om bröstcancer de senaste åren. Det finns

alltså positiva tecken också, och det är viktigt att ha med dem så att bilden inte blir helt nattsvart.

Vid motionsbehandlingen som vi hade i socialutskottet drog ni tillbaka två motioner. Jag skulle ändå vilja höra lite mer om resonemanget bakom detta. Jag är lite nyfiken. Den ena handlade om aborträttigheterna, där flera sverigedemokrater har motionerat om att inskränka aborträttigheterna. Den andra handlade om samvetsfriheten. Jag skulle ändå vilja höra om det pågår ett omtänkande på den punkten och att ni kanske inte är lika mycket emot svensk abortlagstiftning som tidigare.

Anf. 14 PER RAMHORN (SD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Dag Larsson!

Jag kommer att svara frågan precis som jag svarade när Expressen frågade mig: Det har tillsatts en arbetsgrupp, och vi är bara i inledningsskedet. Därför kan jag inte avslöja något närmare när det gäller den processen; det är ett internt arbete i partiet. Men jag kan säga så mycket som att vi bör öka generellt när det gäller att förebygga ofrivillig graviditet. Det gäller över hela linjen, helt enkelt.

Anf. 15 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Utifrån detta kan jag bara dra slutsatsen att för den som vill värna svensk aborträtt och inte tycker att den ska inskränks, liksom för den som tycker att det vore vansinnigt att införa ett system med samvetsfrihet för vårdpersonal, är Sverigedemokraterna än så länge inte ett parti att lita på. Risken finns nämligen att era motionärers uppfattning kommer att gälla även i framtiden, Per Ramhorn.

Anf. 16 PER RAMHORN (SD) replik:

Fru talman! Tack för svaret och, återigen, frågan, Dag Larsson!

Jo, Sverigedemokraterna är ett parti att lita på i många avseenden, både när det gäller sjukvården och när det gäller frågor på områden där övriga partier har tagit efter vår politik. När det gäller den fråga om vårt interna arbete i partiet som ställdes här kan jag dock inte svara på den. Det arbetet får fortgå internt.

Anf. 17 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Så får jag då åter stå i riksdagens talarstol och debattera det jag tycker är ett av de absolut viktigaste politikområdena, nämligen hälso- och sjukvårdspolitik.

Det är ett imponerande betänkande socialutskottet har presterat. Grunden för det är förstås de 350 förslag som har kommit in från riksdagens ledamöter och som i dag har lett till 110 olika reservationer. Att det finns ett så stort intresse kring just hälso- och sjukvården har ju sin förklaring: Svensk hälso- och sjukvård är fantastiskt bra, men vi har ett antal stora problem på området.

Dessa problem har blivit betydligt värre beroende på att vi under den förra mandatperioden hade en regering som i samarbete med Vänsterpartiet var helt fokuserad på en enda fråga, nämligen att få bort vinstdrivande företag ur välfärden. Det gjorde att riksdagen i stort sett inte fick några förslag på reformer. Hälso- och sjukvården är så pass komplicerad och

avancerad att där krävs ett fortlöpande reformarbete. Därför kunde vi se hur primärvården fick större och större problem, att mindre än 50 procent av Sveriges medborgare hade en fast läkarkontakt och att köerna ökade snabbt.

Nu har det skett en stor förändring. Nu har vi en regering som har valt att samarbeta med Centerpartiet och Liberalerna om att driva en liberal och mycket reforminriktad sjukvårdspolitik. Det gör att vi under den här mandatperioden kommer att ha ett väldigt högt reformtryck på ett antal olika områden. Det kommer att levereras propositioner till riksdagen som faktiskt kommer att korrigera och se till att den svenska sjukvården blir bättre. Det är på framför allt tre stora och viktiga områden som det kommer att ske förändringar.

Ett av dessa områden är primärvården. Vi har genom åren haft stora problem med den svenska primärvården. Nu kommer det att komma en proposition som innebär att vi får ett tydligare definierat uppdrag för den svenska primärvården och betydligt bättre förutsättningar att arbeta i denna helt avgörande del av svensk sjukvård.

Nästa område är den bristande tillgängligheten, och det kommer att tas steg för att göra någonting åt den. Detta är ett mycket stort problem, fru talman, som flera andra talare har beskrivit – köerna mer än fördubblades under förra mandatperioden. Nu kommer det att genomföras ett antal reformer och förändringar som gör att vi får kortare köer.

Det tredje området är den psykiska ohälsan. I dag är detta den sjukdomsgrupp som växer absolut mest, och även där kommer det att krävas en hel del nytänkande.

Detta är reformer som kommer att innebära skillnad för medborgare – för patienter – och som kommer att styra om sjukvården i en mer positiv riktning.

I detta betänkande finns också förslag till ett antal tillkännagivanden från riksdagen. Jag tycker att det är väldigt glädjande att socialutskottet under Acko Ankarbergs kloka ledning har lyckats enas i flera viktiga frågor. Detta kommer inte att direkt påverka sjukvården, utan det är beställningar till regeringen att leverera på områden där utskottet har kommit fram till att det måste hända någonting. Detta gäller egentligen framför allt tre områden, där det finns stora reformbehov.

Ett område är den glädjande utvecklingen att vi äntligen börjar kunna använda modern teknik i form av digitalisering i hälso- och sjukvården. Här är utvecklingen närmast exponentiell, fru talman – det är enormt hur fort det går i dag, och vi kan nog inte ana vad som kommer att komma om ytterligare två eller fyra år. Det handlar om alltifrån möjligheten att få sjukvård direkt via sin smartphone och att patienter kan beskriva sina symtom direkt i journalen och på så sätt registrera dem till att man i glesbygden kan få ett akutrum där man via internet har direktkontakt med läkare för att kunna hantera svåra sjukdomar.

Listan kan göras hur lång som helst, men det problem vi har är att lagstiftningen sätter stopp för detta. Vi har en lagstiftning som inte är i takt med tiden. Här är vi i socialutskottet klara över att det krävs en förändring. Vi måste snabbt revidera nuvarande lagstiftning och ta fram mallar – tydliga riktlinjer – för hur journaler ska se ut på det digitala området. Här krävs det att regeringen agerar, och i det är socialutskottet enigt. Det är glädjande.

Nästa tillkännagivande som kommer att göras gäller att vi måste se till att vi får valfrihet i hela den svenska sjukvården. I dag är det ju så att vi har en patientlag som ger patienterna rätt att välja fritt i hela landet – så länge det handlar om öppenvård. Men så fort det behövs en säng att övernatta i på ett sjukhus får patienterna inte längre välja. Det ger absurda konsekvenser i form av patienter från Stockholm som måste åka till Gävle för att få neonatalvård och sedan inte kan välja att komma tillbaka till Stockholm. De får inte bestämma, utan landstingen bestämmer. Detta är ett viktigt steg framåt, och det handlar inte minst om att få köerna att bli kortare. För patienterna möjlighet att aktivt välja ställen i Sverige där man har kortare köer kommer det nämligen även att korta köerna i verkligheten.

Det tredje området där utskottet föreslår ett tillkännagivande är den högspecialiserade vården. En av de reformer som vi faktiskt beslutade om under den förra mandatperioden var just att vi skulle få en koncentration av den högspecialiserade vården. När den frågan behandlades i riksdagen, av utskottet och sedan i kammaren, ställde sig riksdagen bakom regeringens förslag att det var rätt att gå vidare och ganska snabbt koncentrera vissa delar av den högspecialiserade vården. Här har de första förslagen kommit nu under våren.

I utskottet var vi dock väldigt noga med att vi måste få en återkommande redovisning där det följs upp vilka konsekvenser detta kommer att få. Även om det bara handlar om några få procent av den totala svenska sjukvården är det nämligen oerhört viktigt att det inte leder till att man helt rycker undan mattan för ett eller två av de mindre regionsjukhusen.

Fru talman! Slutligen finns det ett tillkännagivande som jag och Centerpartiet ställer oss tveksamma till, och det är tillkännagivandet att man på nationell nivå ska införa vårdval inom specialistsjukvården i öppenvården. Det är en idé som vi i Centerpartiet hade i slutet av 2007 och 2008, och det ledde fram till att alliansregeringen lät Toivo Heinsoo utreda hur det här skulle kunna se ut. Förslaget till lag kom att kallas LOVE, och det var ett förslag om att i praktiken tvinga landstingen – sjukvårdshuvudmännen – att införa detta.

Vi, och inte minst remissinstanserna, insåg snabbt att det inte är vettigt att tvinga fram en modell över hela landet. Att den fungerar alldeles utmärkt i Stockholm och i flera av de större regionerna vill jag vara den första att säga, men den får mycket besvärliga konsekvenser inte minst i de mindre städerna. Ta till exempel Hudiksvall, där man har en gynekologisk dygnetruntsverksamhet. En dygnetruntsverksamhet med jour kräver åtta till tio specialister – som då också måste ha sysselsättning dagtid i form av en ganska stor öppenvård inom sjukhuskliniken ram.

Om man uppifrån riksdagen skulle tvinga fram en LOV-gynekologi i Hudiksvall skulle det få till omedelbar konsekvens att möjligheterna att bedriva en dygnetruntsverksamhet helt skulle falla. Därför står inte Centerpartiet bakom det tillkännagivandet.

Vi står förstas bakom alla våra reservationer. Men för att vinna tid vid votering yrkar jag bifall endast till reservation nr 33.

Anf. 18 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Tack så mycket för ditt anförande, Anders W Jonsson!

Det verkar som att vi är många här som delar oron över att köerna växer och ibland nästan verkar växa okontrollerat. Det gör att frågan om den kömiljard som bland annat mitt parti och Anders W Jonssons parti var med att se till att Sverige fick ta del av under alliansregeringen och dess nystart och omdaning nu blir så oerhört intressant.

Om vi träffar och pratar med våra kommunpolitiker – vilket jag utgår från att vi allihop gör, även om en del av oss har bytt lite stolar – undrar de vad som händer. Min fråga till Anders W Jonsson, som nu sitter vid maktens bord och kan påverka detta, är: Hur går de förhandlingarna?

Kommer vi att kunna få se en prestations- och resultatinkriktad kömiljard som garanterar att vi fokuserar på rätt saker? Det gäller att vi inte får den gamla vanliga socialdemokratiska doktrinen att vi bara ska vräka ut pengar, och så ser vi att det inte finns några incitament för att förbättra utan vi ser att pengarna går ut och köerna växer.

Fru talman! Jag skulle vilja att Anders W Jonsson beskriver vad det är som händer och när vi kan förvänta oss att regionerna får ut pengar så att det kan börja bli verkstad.

Anf. 19 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Tack, Camilla Waltersson Grönvall, för frågan!

Just problemet med köerna är en av de riktigt stora utmaningar vi har. I januariavtalet liksom i den budget som riksdagen beslutade om och i vårändringsbudgeten är det oerhört tydligt att det finns 1,6 miljarder avsatta för ett prestationsbaserat, specialdestinerat statsbidrag.

Ett sådant statsbidrag utgår inte genom ett enkelt regeringsbeslut, utan där krävs det en förhandling med SKL. Det som kommer att krävas för att de pengarna ska gå ut är att Alliansen, som ju styr i SKL, kan komma överens med regeringen om regelverket för det.

Med tanke på Alliansens styrka i SKL, och med Centerpartiets och Liberalernas inflytande i regeringen genom att det är en del av januariavtalet, är jag helt övertygad om att vi kommer att lyckas att få till ett prestationsbaserat statsbidrag som utgår till regionerna så fort som möjligt. Det kommer att göra skillnad även under innevarande år.

Jag vill också höja ett varningens pekfinger. Jag och Centerpartiet tycker att kömiljarden är oerhört viktig. Men det är inte den som kommer att lösa köproblematiken. Den har en enda effekt. Det är att landstings- eller regionledningarna kommer att prioritera den högt. Vi måste göra väldigt mycket mer på området.

Den andra viktiga reformen är att ge patienterna makt att välja. Jag och Centerpartiet vill ha ett system där man som patient får informationen om hur långa köerna är och dessutom har möjligheten att välja det ställe i Sverige där köerna är som kortast. I dag undanhåller vi patienterna den möjligheten.

Dessutom har vi en patientlag som gör att om jag väljer att få min höft opererad i Oskarshamn säger lagen nej beroende på att det är en del av slutenvården. Här krävs det också reformer. Det behövs många saker.

Anf. 20 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Tack, Anders W Jonsson, för det svaret!

Min första fråga blir: Ska jag uppfatta ledamoten som att vi kan känna oss trygga i att det vid maktens bord just nu försiggår diskussioner som innebär att det kommer att bli en prestationsinriktad kömiljard?

En sak är att förhandla med SKL. Där vet jag var våra partier står någonstans. De kommer att vara starka och trygga i att förhandla om en prestations- och resultatnriktad kömiljard. En annan sak är vilket förslag som kommer från vår socialminister.

Där vill jag bli trygg i att jag vet att diskussionerna med stödpartierna nu går i den riktningen att vi kommer att få se ett sådant förslag. Det kommer nämligen att underlätta förhandlingen med SKL väsentligt.

Jag går över till min andra fråga. Jag är lite bekymrad över en annan av mina hjärtefrågor. Det handlar om den nationella cancerstrategin. Där har vi suttit i mycket konstruktiva och bra diskussioner inom den forna Alliansen på nationellt plan.

Där är jag bekymrad över att den inte lyfts upp och värderas högre i den överenskommelse som finns mellan den rödgröna regeringen och stödpartierna. Vi har vid flera tillfällen haft en majoritet i den här kammaren där vi i tillkännagivanden har uppmanat regeringen att just ta sig an en ny och uppdaterad cancerstrategi.

Vi har också hört mycket högt skattade organisationer som bland annat Cancerfonden och Barncancerfonden, som har hög trovärdighet i frågan, påpeka hur viktigt det är. Nu ser vi att man i vår har plockat bort detta som prioritet.

Jag vill ställa frågan till Anders W Jonsson: Vad tänker Centerpartiet göra så att den här frågan kommer upp på dagordningen på det sätt som den förtjänar?

Anf. 21 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Jag måste ge en historisk bakgrund till cancerstrategin. Det var alliansregeringen som 2007, 2008 såg att det fanns ett stort utredningsbehov. Vi måste i form av en statlig utredning gå igenom hela förloppet vad gäller cancersjukdom och cancerbehandling.

Det gällde alltifrån förebyggande, tidig upptäckt, operation, behandling och rehabilitering till palliativ vård och vård i livets slutskede. Allt måste vi på nationell nivå utreda för att se hur vi ska kunna få flödet, förloppet, att fungera betydligt effektivare.

Cancerstrategin har varit en otrolig framgång. Det har den varit genom det noggranna kartläggningsarbete som gjordes i utredningsform. Det tog säkert ett och ett halvt till två år innan man var klar med det. Alliansregeringen såg till att det hela tiden fanns pengar för att gå in på dessa områden och inte minst få till regionala cancercentrum. Strategin har varit oerhört framgångsrik.

Det är också helt klart att det ska ske fortsatta satsningar. Vi har fortfarande ett antal mycket stora bekymmer på cancerområdet. Skulle jag lyfta fram ett skulle jag snarast säga rehabiliteringssidan. När det gäller tidig upptäckt finns det vissa mindre saker som vi kommer att kunna göra. Vaccinationer mot cervixcancer är också viktigt, vilket vi har diskuterat.

Det jag känner en stor tveksamhet kring är att i dagsläget säga att vi ska dra igång en ny, stor statlig utredning för att kartlägga helheten en gång till och få till en ny cancerstrategi för att sedan kunna gå vidare. Jag kan redan nu med den ringa kunskap jag har på en gång peka på vilka områden det är där det krävs snabba åtgärder.

Jag vill omedelbart skicka in pengarna där och inte tillsätta en statlig utredning som återigen i lugn och ro, vilket vi gjorde för tio år sedan, ska analysera den totala svenska cancervården. Där skiljer sig nog våra partier i hur vi ser på värdet av det.

(Applåder)

Anf. 22 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Vi har en fantastisk hälso- och sjukvård i Sverige. Vi är högt rankade. Vi har också en fantastisk vårdpersonal i Sverige. Det är inte många som har lyft fram personalen i debatten. Det tänker jag göra sedan. Det är den som bär upp vården. Det är alla läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, städare och så vidare. De är vårdens hjältar.

Fru talman! Jag tänker tala om jämlik vård. Det är Vänsterpartiets linje. Det har ni säkert uppfattat tidigare. Medan andra partier ägnar sig mycket åt att lyfta fram den finfina etableringsfriheten på olika sätt, där vårdföretag kan välja om de ska slå ned sina bopålar i Botkyrka eller Östermalm, kommer jag att tala om jämlik hälsa.

Jag kommer också att ifrågasätta de privata sjukförsäkringarna, som väldigt många partier ställer sig bakom. I de diskussioner vi har haft i utskottet har vi hört att de borgerliga partierna fortfarande är extremt intresserade av just privatisering. Det verkar vara grundbulten i er hälso- och sjukvårdspolitik; det syns tydligt.

Sjukast först, står det i vår portalparagraf för hälso- och sjukvården. Stämmer det med de privata sjukförsäkringarna eller med den ökade privatisering som jag tror att vi kommer att få se? Det verkar så i det 73-punktsprogram som regeringen har jobbat ihop med Centern och Liberalerna.

Jag är oroad över att regeringen har satt sig i något slags baksäte, och ni andra trycker på gaspedalen i den här frågan. Det oroar mig, för jag tror inte att privatisering på något sätt kommer att lösa vårdens problem. Den kommer också att leda till ökad ojämlikhet; det är jag helt övertygad om.

Fru talman! Statistiken visar att medellivslängden ökar både i den grupp som är 30 år och i den grupp som är 65 år. Det är glädjande. Det finns en specifik grupp där medellivslängden ökar: bland dem som har eftergymnasial utbildning. Medellivslängden ökar minst bland dem som bara har grundskola. Det finns *en* grupp som är definitiva förlorare när det gäller medellivslängd, och det är kvinnor som bara har grundskola. Kvinnor ur arbetarklassen är förlorare, fru talman. De är förlorare i liv.

Rättvis vård är att ingen ska dö i cancerköer, som i Stockholmsregionen 2017. Vi kan, som ni vet, rädda 3 000 cancerpartier varje år om vi har jämlik hälsa. Det är åtta liv per dag. Även den med tunn plånbok och kort utbildning ska ha rätt till den bästa vården oavsett var man bor och vem man är – kvinna eller man.

Vänsterpartiet har ett förslag som vi har tagit upp i motioner och skrivit om i debattartiklar. Det handlar om att erbjuda hälsoundersökningar till dem i socioekonomiskt utsatta områden som inte uppsöker sjukvården så ofta. Det är bäst att jag säger att det här ska vara frivilligt, så att ni inte kommer upp i talarstolen och skriker om tvångsundersökningar. Efter den första kontakten kan personen i fråga få hjälp av en läkare, sjuksköterska eller psykolog – you name it. Det är ett sätt att öka hälsan.

Fru talman! Vi måste ha mer medel till välfärden för att kunna göra personalsatsningar i hela landet. Vi behöver inga fler skattesänkningar. Jag och Vänsterpartiet anser att det inte är någon vårdkris vi har i Sverige, utan det är verkligen en personalkris. Det kan man se på olika håll. I dag är en av tre vårdplatser stängd i Stockholmsregionen.

Jag tror inte att det är kömiljarderna som kommer att minska köerna och öppna vårdplatserna, utan det är enbart personalsatsningar. Det handlar om att man måste ha respekt för sin personal. Det handlar om att höja lönerna regionalt, förkorta arbetstiden och bättra på arbetsmiljön för de vårdanställda. Det är basic, och det är också de krav som ställs av professionen. Det är även Vänsterns krav. Det är ingen som står på gatorna och ylar om kömiljarder eller privatiseringar.

Fru talman! Jag måste lyfta fram Stockholmsregionen, för jag bor ju här. Nya Karolinska sjukhuset är ett sjukhus som det skrivs böcker och artiklar om men som levererar allt mindre vård. Fundera på det! Antalet öppna vårdplatser har minskat med 30 procent sedan man omorganiserade. Dödsfall har rapporterats in till följd av vårdplatsbristen. Läkare tvingas ta fler medicinska risker i sina bedömningar. Svårigheten att hålla vårdplatser öppna handlar om en brist på sjuksköterskor.

Det är 1,5 miljarder i underskott, och 500 anställda ska bort från sjukhuset. Det här är en skandal, en vårdskandal av stora mått. Detta är av stort nationellt intresse, för det här är ett universitetssjukhus som har stor bäring på hela Sverige. Det kostar på att betala sina konsulter och sina polare. Detta är ett nationellt dilemma. NKS är tyvärr i fritt fall. Det är väldigt tråkigt för alla som jobbar där och för alla patienter som skulle behöva NKS.

Det här är inte Stefan Löfvens eller Hallengrens fel. Den här regionen styrs av Moderaterna, Centern, Liberalerna, Kristdemokraterna och Miljöpartiet, och jag menar att detta är ett ansvar för partierna. Här skulle man behöva göra en extern utredning.

Vården kostar mer i glesbygd på grund av demografi, avstånd och så vidare. Titta på Gotland – de behöver ha sina specialister! Man kan inte skjutsa patienter till fastlandet varje gång man behöver det på plats. Eller se på Jämtland, fru talman, med sina stora avstånd!

Människor i glesbygdskommuner och i utsatta stadsdelar i storstäderna har oftast sämre hälsa än genomsnittet, medan de boende i rika kommuner runt storstäderna har bättre hälsa. Trots mångdubbelt högre ohälsotal är vårdresurserna i utsatta områden ofta sämre. För att vi inte ska få en ännu mer ojämlig hälso- och sjukvård vill Vänstern att regeringen ser över vårdkonsumtionen i regionerna för att kunna skapa en mer träffsäker ekonomisk styrning.

Fru talman! Vi vill också titta på hur det fria vårdvalet och etableringsfriheten har påverkat tillgängligheten, organiseringen av sjukvården och jämlikheten.

Om jag ringer min gynekolog i Stockholm – det kan vara vilken gynekolog som helst, för jag har kollat runt – måste jag göra ett val och får två frågor. Den ena frågan är: Har du en privat sjukvårdsförsäkring? Den andra frågan är: Eller är du vanlig dödlig patient? Gissa vem som får träffa gynekologen först! Styr behoven?

Prioriteringar i vården ska bygga på alla människors lika värde, och resurserna bör fördelas efter behov. Så står det i portalparagrafen. Det finns många privata utförare av vård som också har möjlighet att ta in försäkringspatienter. Vårdbolag och försäkringsbolag hänger ihop väldigt tydligt.

I en granskning man har gjort av 108 vårdgivare med avtal hos försäkringsbolaget Länsförsäkringar visade det sig att 62 av dem även hade tagit emot patienter från regionens kö. En läkare kan knappast behandla två patienter samtidigt. Ni kan tycka att det här är en pytteliten fråga, för det är bara ungefär 700 000 personer som har privat sjukförsäkring. Men jag anser att det här är väldigt allvarligt. Det riskerar nämligen att leda till en urholkning av principerna för vården.

Vi vill titta på näringslivets, försäkringsbolagens och vårdbolagens inflytande på hälso- och sjukvården och hur hälso- och sjukvårdslagens intentioner kan garanteras och patientsäkerheten bibehållas.

Fru talman! Jag lyfter därför, och yrkar bifall till, reservation nr 3.

Digitalisering är fantastiskt, och det går fort, precis som Anders sa tidigare här. Vi vill att samhället ska ta ansvar för att även den digitalt baserade hälso- och sjukvården är jämlik. Vi vill att regionerna ska gå i täten, snabba på och bygga på infrastrukturen så att den också hänger ihop nationellt. Det känns som att vi har pratat om det här ganska länge, och det har gått vansinnigt trögt. Primärvården ska kunna erbjuda digitala besök, fru talman, inte minst för att öka tillgängligheten i glesbygd, där det kan vara långt till närmaste vårdcentral. Det ska förstås också finnas en fysisk mottagning.

I dag är det frivilligt för regionerna att erbjuda möjlighet att boka besök via webbsidor. Det tycker vi helt enkelt ska vara obligatoriskt. Vänstern vill utreda hur digitaliseringen inom hälso- och sjukvården ska utformas så att ledord som kvalitet och patientsäkerhet står i fokus. Så är det inte alltid när doktor Cash, det vill säga de digitala vårdappjättarna, kör loss.

För tids vinnande yrkar jag alltså bifall endast till reservation 3, men jag står självklart bakom samtliga våra reservationer. Jag yrkar avslag på övriga reservationer.

Anf. 23 LINA NORDQUIST (L):

Fru talman! Kan lagstiftning vara omtänksam? Det funderade jag på för ett tag sedan. Jag tycker nog det.

Jag tycker att den kan vara omtänksam om den skyddar psykiskt sjuka människor från vård som inte fungerar eller som till och med gör dem sjukare och fattigare. Lagstiftning kan vara omtänksam om den stöttar anhöriga i stället för att nöta ned dem och om den ger varje människa möjlighet att styra sitt eget liv, oavsett om hon är frisk eller sjuk och om hon väljer

att jobba i sjukvården eller någon annanstans. Då är lagstiftningen omtänksam, som jag ser det.

Vi liberaler har många förslag för människor, som jag tror är viktiga just av detta skäl. Vissa av dem kommer att bli verklighet under den närmaste tiden, och andra kommer vi att få slita mer för – i värsta fall under lång tid. Jag ska ge några exempel på de här förslagen.

Till att börja med har vi liberaler genom januariavtalet lovat invånarna att en primärvårdsreform ska genomföras och att varje människa ska ha rätt till en fast läkarkontakt. Vi har också utlovat att säkra en nationell samordning av sjukvårdens kompetensförsörjning. Det är ju personalen som *är* sjukvården. Jag lovar härmed återigen att envist och uthålligt se till att detta genomförs.

Men vi liberaler vill naturligtvis mer. Vi tycker att det är viktigt att de som blir kroniskt sjuka får en fast vårdkontakt som man själv får välja, som känner en och som känner till ens sjukdomsbild väl. Vi vill att denna person ska vara som ett nav i nätverket omkring en, så att det går snabbt att få rätt hjälp när man har frågor eller om man blir sämre i sin sjukdom. För vissa kan denna vårdkontakt vara en läkarkontakt, men för andra kanske det är bättre att det är en psykolog, en undersköterska, en sjuksköterska, en fysioterapeut eller vad just man själv behöver.

Lika viktigt som trygghet, tycker vi, är att ge mer egenmakt åt patienten. Naturligtvis inte över vilken behandling man behöver – det får vi lita på att andra vet och kan bedöma – men egenmakt över sin livssituation även när man är sjuk.

Vi vill göra det möjligt att styra mer över var i landet man får slutenvård när det behövs. Det kan vara nära ens anhöriga, eller för all del på en plats där man har hört väldigt mycket gott om vården.

I morgon tar vi sannolikt ett stort steg mot just detta. Jag vill rikta ett varmt tack till Kristdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet, som tillsammans med oss sett till att detta förhoppningsvis blir verklighet och som vi lade fram förslaget tillsammans med.

Vi liberaler vill dock att denna egenmakt, denna möjlighet att välja, också ska gälla den öppna vården, specialistvården. Vi anser att lagen om valfrihet i vården har inneburit en avgörande maktförskjutning från oss politiker i framför allt regioner och landsting till de människor som faktiskt berörs, de människor som är sjuka. Vi liberaler vill därför att LOV ska breddas: Principen ska vara att all vård som är lämplig för vårdval också ska erbjudas i just den formen. Därför yrkar jag bifall till vår reservation 33, fru talman, som handlar om just stärkt egenmakt för den sjuka människan.

Jag står givetvis bakom alla våra liberala förslag, men när jag nu har talat om trygghet och om egenmakt är det två saker till som jag särskilt vill betona i våra liberala förslag. Det handlar om kvalitet, och det handlar om jämlikhet.

Kvaliteten är naturligtvis oerhört viktig i sjukvården, och det krävs olika saker för att skapa denna kvalitet, fru talman, beroende på vilken sjukvård det är vi talar om som just *den* människan behöver. Ibland kan kvaliteten i sig vara att vården finns nära, till exempel vid köksbordet eller i jackfickan, som data i en app eller liknande, eller en bit bort på en vårdcentral i den stad där vi bor. Andra gånger kan ingrepp, diagnoser eller

behandlingar vara komplicerade. Vi liberaler anser att kunskapen måste finnas, trots en lång resa, för just min sjukdom.

Därför anser vi att den högspecialiserade vården ska koncentreras till ett fåtal platser i Sverige. Vi anser också att den när det gäller väldigt sällsynta sjukdomar till och med bör koncentreras i europeiska specialistcentrum, fru talman. Jag kommer att arbeta för detta tillsammans med mina liberala kollegor.

Så har vi då jämlikheten. Drabbas man av ”fel” sjukdom, eller råkar ha ”fel” ålder när man drabbas av den, kan man få sämre trygghet i dag. Det är ju fullständigt befängt! Så får det inte gå till.

Sjukvården ska bara använda metoder som vi vetenskapligt vet är effektiva och som är välbeprövade. Tyvärr är denna princip inte självklar när det gäller psykisk sjukdom. Där kan healing, homeopati och dunkla komplementärmetoder fortfarande frodas, och vem som helst kan efter några dagars kurs kalla sig legitimerad, auktoriserad eller certifierad terapeut av något slag. Psykiska tillstånd ingår nämligen inte på patientsäkerhetslagens lista över de tillstånd som man måste ha hälso- och sjukvårdsutbildning för att få behandla. Vi vill att patientsäkerhetslagen ändras så att den även omfattar dessa sjukdomar.

Ålder, återigen, är också tyvärr något som gör att man kan få sämre vård i dag. Är man för ung eller för gammal kan man hamna utanför.

Ta till exempel screening. I dag är det så att om man är över 74 blir det ingen mammografi för att upptäcka bröstcancer. Är man under 60 blir det ingen ändtarms- eller tjocktarmsscreening för att upptäcka den canceren i tid. Smer, Statens medicinsk-etiska råd, har själva konstaterat att detta antagligen inte har sin grund i fakta utan i att själva studierna har brister.

Vi anser att vi måste ändra lagstiftningen så att vi tar etiska hänsyn vid sådana här rekommendationer. I detta fall skulle det sannolikt innebära att gränsen för mammografi ska skjutas uppåt och gränsen för när det är rimligt att få en ändtarms- eller tjocktarmsscreening skjutas nedåt.

Ett annat åldersexempel – det finns naturligtvis många – är att föräldrar i dag kan hindra sina barn från att söka vård. Så ska det naturligtvis inte vara. En sjuk person ska ha möjlighet att få vård oavsett sin ålder. Vi vill därför förskjuta lagstiftningen från ett föräldraperspektiv till ett barnperspektiv.

Avslutningsvis, fru talman: Det saknas någonting i vår lagstiftning som jag vill ska gå som en tråd genom hela sjukvården, och det är just den enskilda människans behov med den enskilda människan i centrum. Det kräver, anser vi, två ytterligare saker: dels en utredning om sjukvårdens framtida prioriteringar där de prioriteringar som fastställs sedan regleras i hälso- och sjukvårdslagen, dels en ny portalparagraf som konstaterar att vården ska utgå från den enskilda människans behov, inte från ett befolkningsperspektiv. Det hjälper ju inte mig om jag är sjuk att 80 procent av människorna med samma sjukdom som jag har fått vård i tid om jag själv inte får det.

Vi vill att människan, den enskilda individen, ska sättas i centrum. Allt detta sammantaget, fru talman, tror vi bidrar till en mer omtänksam lagstiftning som kommer att hjälpa och lyfta människor även när de är sjuka.

Fru talman! Sjuka människor måste vara slitvargar i dag. De människor som hjälper dessa personer i sjukvården, de anställda, måste vara slitvargar i dag. Därför lovar jag att även jag kommer att vara en slitvarg och försöka genomföra samtliga dessa förändringar.

Prot. 2018/19:94

16 maj

Hälso- och
sjukvårdsfrågor

Anf. 24 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att ledamoten Lina Nordquists anförande var väldigt bra. Du är en oerhört klok person som har rätt i väldigt mycket av dina åsikter – det vill jag ändå ha sagt, så att min fråga hamnar i rätt dager.

Jag tror också att vi delar uppfattningen att det är viktigt att folk i gör-ligaste mån ska kunna välja vilken vårdgivare som ska ta hand om en när man är sjuk, när man ska undersökas och sådant.

Jag lever i det landsting och den region där man har gått längst med dessa vårdval i systemet. När det gäller gynekologiska mottagningar, dit många kvinnor går för att göra undersökningar och annat, kan jag notera att vårdgivarna har valt att inte etablera sig i sydvästra Stockholm. Mellan Liljeholmen och Södertälje finns det *en* mottagning för dem som är bosatta i Botkyrka, sydvästra delen av Stockholm och delar av Huddinge – en enda mottagning! I Stockholms innerstad finns det ett tjugotal gynekologiska mottagningar.

På vilket sätt ökas Botkyrkakvinnornas valfrihet när det inte finns några vårdgivare där?

Anf. 25 LINA NORDQUIST (L) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Början av frågan var naturligtvis trevligast.

Men då till vårdvalet: Det vi ser i Stockholm och de andra större regionerna som är tätbefolkade är ett problem som naturligtvis bara blir större ju mer glesbefolkat vårt land blir. Det är det som gör att vi liberaler anser att man måste göra en bedömning vid varje enskilt tillfälle: Är detta vård som är lämpad för vårdval?

För att något ska vara lämpat för vårdval måste vi kunna definiera exakt vilken sorts vård det kräver. Man ska ju vara lika trygg vart man än väljer att gå som patient – den bedömningsförmågan ska jag inte behöva ha när jag själv är sjuk. Vi måste också veta att det finns tillräckligt många patienter för att det ska gå att dela upp på flera vårdgivare. Kvaliteten får inte bli lidande av att det är för få personer i området.

Så länge dessa saker uppfylls anser vi liberaler att det handlar om att försöka skruva på ersättningssystemen för att se till att det blir just jämlikt, det vill säga det ska inte finnas ett dussin vårdcentraler eller ett dussin gynekologmottagningar precis utanför min dörr medan det är tolv mil till närmaste mottagning från min kusins dörr.

Detta går att åstadkomma. Det handlar om att se till förutsättningar, till ersättningssystem och till vilka kvalitetskrav man ställer.

Anf. 26 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Lina Nordquist, för svaret! Jag tycker att det var ett väldigt bra svar som vittnar om någon form av socialt ansvarstagande, och jag hoppas att Lina Nordquist pratar om detta med sina liberala kamrater i Stockholmsregionen.

De facto ser det ut så här. Den verkliga valfriheten för kvinnor i Botkyrka är mycket mindre än för kvinnor bosatta i Stockholms innerstad. Många av de kvinnor jag träffar ute i Hallunda och andra ställen i sydvästra Stockholm är dessutom relativt fattiga och har ofta inte ens råd att betala för kollektivtrafiken. Många av dem berättar för mig att de aldrig har varit inne i Stockholms innerstad. De har alltså i verkligheten bara en enda klinik att vända sig till.

I verkligheten har systemet blivit en möjlighet för vårdgivarna att välja var man ska vara etablerad. Det är det som gör mig oroad av det förslag till tillkännagivande som ni har tagit fram, där ni hävdar att man ska tillämpa mer av den här sortens system runt om i Sjukvårdssverige.

Jag var med om att städsla Göran Stiernstedt – han är relativt känd i den här församlingen och bland folk i största allmänhet – som har arbetat mycket med sjukvårdsfrågor. Vi bad honom att göra en utvärdering av hur vårdvalen har slagit i Stockholm, och hans uppfattning var att de är kostnadsdrivande och att de leder till en söndersplittrad vård. Kostnaderna i vårdvalssystemen har ökat i storleksordningen 5–10 procent varje enskilt år i Stockholmsregionen. Det är extremt dyrt, det driver sjukvårdens kostnader, det leder till system där sjukhusen har svårt att konkurrera om vårdpersonalen och det leder, enligt mig i alla fall, till stora risker för ökad ojämlikhet i en vård som redan präglas av alltför mycket av ojämlikhet.

Anf. 27 LINA NORDQUIST (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten!

Till att börja med har jag ett ganska starkt minne av att det nyligen gjordes en genomlysning av ersättningssystemen inom primärvården i Stockholms läns landsting, som det hette då. Där tittade man på vad det är som gör att det blir trängre mellan vårdcentralerna i vissa delar av länet men mindre trångt i andra. Motsvarande översyn bör naturligtvis göras över hela Sverige och inom all vård.

Som jag förstår ledamoten delar vi egentligen uppfattningen att problemet inte är valfriheten, utan problemet är att det i Botkyrka, Tärnaby och andra platser råder brist på valfrihet. Den enskilda människans egenmakt ska vara så stor som möjligt, och då handlar det, som jag ser det, om att öka egenmakten där den är för liten och inte att trycka ned den på andra platser.

Slutligen vill jag säga vad gäller kostnaderna att vi gjorde genomlysningar även i Uppsala län, och det har gjorts även på andra håll i landet. Även vi såg att kostnaderna ökade när man hade infört vårdval, men fördelat per patient var kostnaden betydligt lägre. Naturligtvis kostar det mer pengar att behandla patienter än att ha dem i en kö.

Jag skulle vilja säga att när det gäller kostnader behöver man vara väldigt noga med att se till vad vi menar med att kostnaden stiger. En patient som inte får vård är ju den billigaste patienten, men så kan vi inte ha det.

Anf. 28 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till Lina Nordquist. De tangerar lite det som Dag Larsson frågade om.

Lina Nordquist talar om jämlikhet kontra ökad etableringsfrihet och valfrihet och hur man ska få ihop det. I Stockholmsregionen och andra regioner kan man se att etableringsfriheten innebär att man etablerar sig i innerstäderna, för där är patienterna friskast. Det är jag ganska övertygad om. Kan man undvika den snedfördelningen av vården?

Innan man sjesätter den här typen av reformer måste man göra en utvärdering av de reformer som man har genomfört under ett antal år. Man kan titta på Stockholm. I tolv år har man jobbat med valfrihet och etableringsfrihet, och ojämlikheten har ökat och inte minskat. Tycker inte Liberalerna att det skulle vara bäst att göra en utvärdering innan man kör vidare på den här linjen, vilket man nu kommer att göra genom dagens beslut?

Anf. 29 LINA NORDQUIST (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Självklart ska det göras utvärderingar! Det ska göras utvärderingar inför förändringar, och det ska också göras utvärderingar *efter* förändringar och när man inte har för avsikt att förändra någonting alls. Det ska göras för att säkerställa att det är fakta som styr hur vi leder detta land och hur vi leder sjukvården på nationell, regional och, vad gäller hemsjukvården, kommunal nivå. Så är det absolut.

Sedan måste jag säga att det här med att skillnader ökar kan vara mycket dåligt. Men det kan också vara något som inte är dåligt. Om ledamoten Rågsjö får 20 kronor mer och jag får 40 kronor mer har skillnaden mellan oss ökat. Är det dåligt – vore det bättre att ingen av oss fick någonting alls?

Jag skulle nog vilja säga att om vi sätter som ett mål vid slutet av en mandatperiod eller i den utopiska, perfekta sjukvården att en sjuk människa själv ska kunna styra sitt liv så mycket det är möjligt och alltid veta att hon är trygg får alla våra beslut sedan ledsagas av detta mål. Då kommer fakta och målet egenmakt att styra oss mot när det passar att privata aktörer hjälper oss och när det helt enkelt inte är en möjlighet.

Det viktiga för mig är att sjuka människor ska vara väl omhändertagna och inte förlora inflytandet över sitt eget liv när de får en diagnos.

Anf. 30 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Jag har ytterligare några frågor.

Det är ju sjukast först som gäller. Är det inte lite märkligt då att vårdcentralerna i Stockholm är etablerade på ett sådant sätt att de som är friskast har en ökad tillgänglighet till vårdcentraler jämfört med områden där man har en större ojämlikhet och större ohälsotal? Är inte det väldigt märkligt?

Ni i Liberalerna är ansvariga för utvecklingen i Stockholm sedan tolv år. Borde man inte ha gjort någonting åt den ökade ojämlikheten?

Fru talman! Vi har sett att den ökade privatiseringen har lett till enorma pengaутtag. Capio har nu sålts till det franska företaget Ramsay. Det gick loss på 12,1 miljarder. Bottenplattan är förstås svenska skattepengar.

Borde det ändå inte finnas en gräns för de här företagens möjligheter att etablera sig på så sätt att de kan casha ut maximalt med pengar? Vi vet alla att om Capio och de här andra stora vårdföretagen hade etablerat sig på ett helt annat sätt i Stockholmsregionen – mer i Skärholmen, Rinkeby, Hallunda, Botkyrka och så vidare – hade pengaутtaget blivit mindre. Är

det inte den typen av utvärderingar som borde ha föranlett det här beslutet och legat till grund för vidare privatiseringar?

Om man ser att ojämlikheten ökar med den här typen av system, borde det inte vara själva bromsen, och så kunde man tänka ut något annat klokt? Om man i tolv år har sett att privatiseringar leder till minskad jämlikhet i Stockholmsregionen borde det ändå bli stopp någon gång.

Anf. 31 LINA NORDQUIST (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågorna!

Till att börja med har det gjorts förändringar av ersättningssystem – det kan handla om att man lägger till Care Need Index eller sjukdomsbörda – för att på olika sätt se till att vården ska styras mot de patienter som verkligen behöver vård och inte mot människor bland oss som vill ha vård men inte behöver det. Det är det första svaret.

Det andra gäller vinster i välfärden. Det här gör mig faktiskt förvirrad. Vad är vinster i välfärden? Vad är vinst på skattemedel? Elbolagen kan sälja el till sjukhus och vårdcentraler, och de får ta ut hur mycket vinst de vill. De som tvättar kläderna, sjukhusfiltarna och fönstren på sjukhusen får ta ut hur mycket vinst de vill. Man får göra vinst på sjukhusmaten. Man får göra vinst på att sälja ambulanser – det är tur. Annars hade vi inte haft några ambulanser. Men när det gäller kvinnodominerade yrken som är närmast patienterna ska vinst vara förbjudet.

Jag begriper inte ledamoten Rågsjös logik och kullerbytta när hon kommer fram till den slutsatsen. Vi har vinster i absolut all välfärd, förutom i just denna.

(Applåder)

Anf. 32 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! Vilken gedigen kompetens som sitter i den här kammaren. Jag skulle tro att alla ni som har varit uppe i talarstolen före mig har jobbat med de här frågorna hela era liv – fantastiskt! Det är därför vi kan komma fram till så mycket kloka saker.

Vi debatterar alltså sjukvårdsfrågor i dag. Ansvar för de frågorna ligger först och främst på regioner och landsting. Men vi har också ett nationellt ansvar.

Jag måste säga tack till Dag Larsson, min socialdemokratiska kollega som har varit landstingsråd i Stockholm väldigt länge. Han har fullkomligt briljerat i denna debatt.

Jag kommer inte att gå in på djupet i alla hälso- och sjukvårdsfrågor. Jag tänker i stället försöka höja blicken.

Vi har en ohälsa i vårt samhälle som inte bara är statistik och därmed inte en uppgift för bara hälso- och sjukvården. Många sjukdomstillstånd kommer förmodligen alltid att finnas i vården även om utvecklingen går framåt. Men det finns också många sjukdomstillstånd som vi har funnit botemedel för. Det gäller dock långt ifrån alla.

Även om vi lever längre och kan bota fler sjukdomstillstånd är vi i den väldigt olyckliga situationen att vårt samhälle och vår livsstil skapar ohälsa. En stor och viktig del som visar att vi är på fel väg är den psykiska ohälsan. Vi kan bara inte acceptera att psykisk ohälsa är den vanligaste orsaken till sjukskrivning. Men det ser faktiskt ut på det sättet.

Nyligen kom uppgifter om att 1 miljon människor i Sverige äter antidepressiva läkemedel. 1 miljon är ganska många. Sverige är ett rikt land. Vi ligger högt på skalan, oavsett hur man mäter. Vi måste kunna göra något annorlunda.

Det är särskilt oroande att den psykiska ohälsan bland unga ökar. Den uppmätta ökningen av antidepressiva läkemedel är till exempel störst bland barn och unga. Och värst är det för flickor. Av alla flickor i åldern 15–19 år har 7 procent någon gång under 2018 ätit antidepressiva läkemedel. Det går säkert att ta till andra insatser och komma fram tidigare till dem som behöver hjälp, så att det inte behöver gå så långt som att man behöver medicinera, även om det är viktigt i vissa fall.

Jag är glad över att vi i januariavtalet, överenskommelsen med Centerpartiet och Liberalerna, har kommit fram till en punkt om att jobba kraftfullt med den psykiska ohälsan. Psykiatrin och elevhälsan ska stärkas. Barn- och ungdomspsykiatrin ska bli köfri. Vi ska också utreda en ny vårdform där patienter snabbt kan få hjälp med lättare psykisk ohälsa. Allt det här är väldigt viktigt och bra. De som har problem behöver få hjälp. De måste få stöd snabbare än i dag.

Fru talman! Parallellt med det är det i ett bredare perspektiv minst lika viktigt att vi hittar sätt att främja psykisk hälsa och inte tvärtom. En del människor kommer alltid att må psykiskt dåligt i olika skeden av livet. Det hör till livet. Men vi har nått långt i vår forskning och vet att man också kan leva ett väldigt bra liv, även om man drabbas av psykisk ohälsa.

Den psykiska ohälsan kan dock även motverkas. När man kan göra det ska man också göra det. Till exempel tycks ett övermäktigt, stressigt arbetsliv som man inte lyckas stänga av vara en stor anledning till att många mår dåligt i dag. Miljöpartiets politik innebär att vi vill att människor ska få mer makt över sin tid. Vi vill genomföra reformer som sänker normalarbetstiden och ökar människors möjligheter att påverka sin arbetstid och sina arbetsvillkor.

Vi är glada att frågan om utvecklingstid finns med i den överenskommelse som vi har slutit med C och L. Det kommer att hjälpa människor att kanske ändra livsstil och arbetsinriktning, om man känner att man behöver det för att må bättre eller av den enkla anledningen att man vill ändra inriktning på sitt arbetsliv.

Fru talman! Sättet på vilket vi lever hänger tydligt samman med sjuktalet för ohälsa. Bakom sjuktalet finns människor inom hälso- och sjukvården. Det skulle innebära stora vinster för både enskilda och samhället om den stressrelaterade ohälsan minskade i samhället. Därför måste vi också titta på alla som jobbar i hälso- och sjukvården. De har en enorm arbetsbelastning. Vi behöver öka möjligheten för dem att ha ett drägligare arbetsliv. Det är dessutom inte sällan just kvinnor som drabbas.

Jag vill också säga något om klimatet kopplat till ohälsa. I vilken grad ungas framtidstro och optimism skadas av klimatfrågan är svårt att säga. Men det finns absolut där. Nyligen kom ett upprop från 171 psykologer och psykoterapeuter där de ställer krav på ett aktivt lösningsfokus hos vuxenvärlden och beslutsfattare kopplat till risken för stigande psykisk ohälsa hos unga.

Världsnaturfonden och Trygg-Hansa har också gjort en undersökning, även om det var för några år sedan. De såg då väldigt höga orosindex hos barn mellan 11 och 15 år när det gäller klimatförändringarna.

Det är inte alls konstigt. Känslan av sammanhang och mening är otroligt viktiga komponenter. När så allvarliga saker som hela vår existens står på spel, som vi ser det i dag, är det inte konstigt att många barn och ungdomar, även vuxna, reagerar. Greta har faktiskt ganska rätt i sin kritik. Det går för långsamt. Det är inte heller en slump att Greta har blivit en ikon över hela världen. Folk oroar sig. Och det finns fog för det.

Fru talman! Att vården ska vara jämlik är också en viktig grundbult i det demokratiska samhället. Det har med tilltron till och kittet i vårt samhälle att göra. Samtidigt finns det klara utmaningar på området. Därför är den utredning som regeringen har tillsatt, Styrning för en mer jämlik vård, väldigt viktig. I slutet av juni ska den slutredovisa sitt resultat och sin slutanalys. Även i andra utredningar har frågan lyfts upp. Det är förstas en av de viktigaste aspekterna att ha med sig inför de förändringar som vi ser framför oss i hälso- och sjukvården.

Det här är ett mångfacetterat område som rymmer den nära enkla vården och den mer kvalificerade vården. Det är regionerna som har ansvaret. Miljöpartiet ser möjligheter till stora vinster om yrkesgrupper kan samverka på nya sätt. Om forskningen finner lösningar på några av de stora sjukdomstillstånden kan det också ändra förutsättningarna i ett slag.

Digitala lösningar ska också leda framåt. Här har vi bara sett början på något som kommer att revolutionera ganska mycket.

Vi vill också se en utveckling där brukare och patienter i allt större utsträckning deltar i sitt eget uppföljningsarbete.

Med de orden vill jag yrka bifall till reservation 32.

Anf. 33 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! I det 73-punktsprogram som regeringen har tagit fram tillsammans med Centern och Liberalerna återkommer kömiljarden. Jag undrar hur den kan få personalen inom hälso- och sjukvården att må bättre och komma tillbaka. Det har ju visat sig att det finns en väldigt stress inom personalgrupper. Ekonomiska incitament som får personalen att springa fortare ökar snarare stressen.

På vilket sätt kan kömiljarden, enligt Miljöpartiet, främja personalens just nu väldigt skakiga situation inom hälso- och sjukvården?

Anf. 34 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Tack, Karin Rågsjö, för en väldigt viktig fråga! Som du säger är det väldigt tungt och stressigt att arbeta inom vården. Det måste vi komma till rätta med.

Kömiljarden syftar mer till att man snabbare ska få vård. Anledningen till att vi nu lägger fram en ny variant av kömiljarden än den som Alliansen hade fram till 2014 är att vi såg att den slog fel. Man tog mest hand om de lättare fallen då det såg bra ut i statistiken. Nu kommer vi att se till att även multisyuka och kroniskt sjuka personer får bättre och snabbare hjälp.

Man måste också jobba på andra sätt. Kömiljarden syftar ju till att patienterna ska komma fram snabbare. Det vi talar om handlar om hela sjukvårdens struktur och om att vi måste satsa mer resurser på dem som jobbar inom sjukvården. Jag är lika besvrad som Karin Rågsjö över hur det ser

ut på Karolinska i Stockholm. Där avskedar man nu personer, vilket är en ren skandal.

Prot. 2018/19:94
16 maj

*Hälsa- och
sjukvårdsfrågor*

Anf. 35 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Jag vill bara påpeka att Miljöpartiet sitter i Region Stockholms regionstyrelse.

Det här med kömiljard är alltid intressant. Vi har inte sett slutversionen av er tillskrivade kömiljard och väntar med spänning på hur den ska gestalta sig.

Miljöpartiet ingår ju i den grupp som har tagit fram 73-punktsprogrammet om vad som ska göras. Men i det nämns inte specifikt att det behövs vansinnigt stora personalsatsningar. Det tror jag är nyckeln till att få vården att svänga tillbaka till något slags normalläge. De tomma vårdplatserna, de långa köerna, kaoset på akutavdelningar och så vidare handlar i dag om en stor personalkris inom vården, mer än om en vårdkris. Här behövs manifesta flöden in till personalen.

Hur länge tror Miljöpartiet, fru talman, att vi får vänta innan vi ser resultat och det blir mer resurser ut till regionerna så att de kan bygga en mer patientsäker vård?

Anf. 36 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman och Karin Rågsjö! Jag vet att Miljöpartiet sitter i styret för Region Stockholm. Det har vi inte gjort tidigare, utan vi är ganska nya där. De problem som man har dragits med vad gäller Karolinska har pågått under väldigt lång tid, och då har vi suttit i opposition.

Att satsa på sjukvårdspersonal handlar också om att få fler att utbilda sig och fler att stanna kvar. Det handlar vidare om strukturer och hur man arrangerar arbetet men också om att vi just nu har haft en väldigt speciell situation under detta år. Vi har styrt på en servettkiss fram till dess att vi kunde lägga fram en vårandringsbudget. Den kan tyvärr inte täcka upp för alla de nedskärningar som skedde genom servettkissen. I den valde man ju att satsa mer på att minska skatteintäkterna i stället för att satsa på vården, vilket bevisligen behövs.

(forts. § 8)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 5 Statsministerns frågestund

Skälen till avsättandet av Försäkringskassans generaldirektör

Anf. 37 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Den 27 april förra året, några månader före valet, avsattes plötsligt generaldirektören vid Försäkringskassan, Ann-Marie Begler. Formerna och skälen för detta var redan då mycket oklara. Först påstod det ansvariga statsrådet, Annika Strandhäll, att det fanns samsyn mellan regeringen och Begler, något som förnekades av Ann-Marie Begler själv. Därefter påstod Annika Strandhäll att Ann-Marie Begler varnats under samtal som skulle ha pågått under hela 2017. Ingenting tyder på att det heller är korrekt. När Socialdepartementet fick veta att protokoll hade lämnats till medier varnades Försäkringskassan för "allvarliga konsekvenser".

I två brev beskriver nu den tidigare generaldirektören, den tidigare rättschefen och den tidigare internrevisorn vid Försäkringskassan med betydande precision varför Annika Strandhälls svar i KU:s utfrågningar inte kan vara korrekta. Det som har framkommit är utomordentligt allvarligt. Allting talar för att Annika Strandhäll har avsatt en generaldirektör av politiska skäl och därefter inte hållit sig till sanningen när detta skulle förklaras. Många har efterfrågat en sanningsenlig förklaring, men Annika Strandhäll har inte klargjort de egentliga skälen till den omedelbara avsättningen av Ann-Marie Begler.

Min fråga till statsministern blir därför: Kan Stefan Löfven nu i denna kammare en gång för alla reda ut regeringens verkliga skäl till att generaldirektören Ann-Marie Begler avsattes från sitt uppdrag?

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Som Ulf KristerSSon mycket väl vet pågår ett arbete inom konstitutionsutskottet med ett antal ärenden, inklusive detta. Jag ska inte föregå det arbetet. Statsrådet Strandhäll har förklarat inför konstitutionsutskottet hur hon ser på ärendet och anledningen till detta. Det är det som gäller. Nu avvaktar vi konstitutionsutskottets utlåtande. Svaret är att jag dessvärre inte kan göra mer.

Anf. 39 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Riksdagens förtroende för ett statsråd provas inte i konstitutionsutskottet. Jag konstaterar att inte heller statsministern ger något begripligt eller meningsfullt svar på den fråga som förr eller senare måste besvaras. Jag ställer min fråga igen: Vilka var de egentliga skälen?

Herr talman! Riksdagens makt att avsätta statsråd ska inte användas lättvindigt. Men Annika Strandhälls agerande undergräver integriteten och oberoendet för statsförvaltningen i Sverige. Det är sådant som brukar ske i länder som Sverige brukar kritisera.

Herr talman! Vårt tålamod är slut. Vårt förtroende är förbrukat. Från Moderaternas sida yrkar vi i enlighet med reglerna om misstroendeförklaring i 13 kap. 4 § regeringsformen på att riksdagen ska förklara att socialförsäkringsminister Annika Strandhäll inte har riksdagens förtroende.

(Applåder)

Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det finns inget annat svar än det som jag har gett. Konstitutionsutskottet behandlar nu ärendet. Vi får avvakta det utlåtandet.

Tillsättandet av EU-kommissionens nya ordförande

Anf. 41 MATTIAS KARLSSON i Norrhult (SD):

Herr talman! Den 26 maj är det val till Europaparlamentet. Ett av Europaparlamentets uppdrag är att utse EU-kommissionens ordförande tillsammans med ministerrådet och medlemsländernas regeringar. Stefan Löfven har deklarerat sitt stöd för kandidaten Frans Timmermans.

Frans Timmermans har gett uttryck för att han vill införa minimilöner i hela Europa, vilket skulle slå undan benen för den svenska modellen med kollektivavtal. Han har uttryckt stöd för att ge Europeiska unionen beskattningsrätt. Han har gett uttryck för att han tycker att Europeiska unionen i ännu större utsträckning ska ta emot migranter som kommer över Medelhavet. Han har motsatt sig den typ av gränskontroller som Sverige införde för att skydda vårt samhälle från systemkollaps i migrationskrisens spår.

Min fråga till statsministern är: Hur ska de svenska väljarna kunna lita på att det som statsministern och regeringen säger sig verka för inom Europapolitiken är det som man i själva verket kommer att verka för, när man samtidigt vill ge väldigt stor makt till personer som står för det rakt motsatta mot det som regeringen säger sig strida för?

Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag har precis ätit lunch med Frans Timmermans. Vi diskuterade utvecklingen i Europa och naturligtvis också det som kommer att ske under nästa lagstiftningsperiod. Frans Timmermans har inga som helst förslag på att flytta några ytterligare beslutsbefogenheter från länderna till Bryssel. Däremot är Frans Timmermans, precis som många andra, naturligtvis angelägen om att Europa ska präglas av effektivitet och en stark inre marknad med fri rörlighet, som är en tillgång för oss i en världsekonomi, men också av att det finns en social dimension i hur Europa fungerar – det är trots allt människorna som den här unionen är till för. Vi ska göra det bättre för människor. Men det innebär inte på något sätt att man förflyttar makt från nationerna till Bryssel. Svaret på den frågan är ganska enkelt: Det finns inga förslag på att flytta någon ytterligare beslutsbefogenhet till Bryssel.

Anf. 43 MATTIAS KARLSSON i Norrhult (SD):

Herr talman! Frans Timmermans säger uppenbarligen andra saker i offentliga debatter än vad han säger på luncher med statsministern. Att till exempel ge Europeiska unionen beskattningsrätt tycker jag är att flytta makt till Europeiska unionen.

En annan fråga, den kanske viktigaste frågan i Europapolitiken just nu, handlar om den hotande budgetökningen och hotet om en kraftig ökning av den svenska EU-avgiften med kanske upp till 15 miljarder kronor. Det är någonting som skulle få förödande konsekvenser för svensk välfärd, svensk trygghet och svenska möjligheter att bekämpa brottslighet, upprätt-

hålla ett fungerande gränsskydd och så vidare. Jag undrar om statsministern tror att valet av en federalist som Frans Timmermans kommer att gynna eller missgynna Sveriges strävan att hålla tillbaka en budgetökning inom unionen.

Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag återgår till frågan om överstatlighet. Frans Timmermans säger att han tror att vi behöver ha minimilöner för att löntagare ska ha ett rimligt skydd för hur lite de kan tjäna, men inte att det nödvändigtvis ska vara på Europainivå. Han ser helst att man gör det på nationell nivå och att man också gör det mellan parterna. Det är helt enligt den svenska modellen. Det stärker den svenska modellen.

Diskussionen om budgeten kommer att bli väldigt hård, men inte beroende på Frans Timmermans utan av helt andra skäl. Regeringen har under två års tid varit väldigt tydlig med att vi nu när EU kommer att ha en medlem mindre helt enkelt måste anpassa utgifterna efter det. Vi ska naturligtvis inte acceptera några vidlyftigheter som innebär en rejäl ökning av den svenska avgiften.

Åtgärder mot antibiotikaresistens

Anf. 45 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! I debatten inför EP-valet har de stora och snabba klimatförändringarna, som drastiskt kommer att påverka möjligheterna att leva och verka på jorden, kommit i centrum. Det gläder mig och Centerpartiet. Men ett annat stort och globalt hot har tyvärr kommit i skymundan.

På våra nyföddhetsavdelningar i Sverige uträttas varje dag mirakel. Vi är världsledande när det gäller att få för tidigt födda barn, vissa så små som 350 gram, att överleva. Men över de neonatala intensivvårdsavdelningarna sprider sig ett mörkt moln: bakterier som inte längre kan bekämpas med antibiotika. Ett antal barn har redan fått sätta livet till.

Vi måste i Sverige, Europa och världen agera kraftfullt och snabbt. Annars riskerar vi att få en situation där sjukdomar som lunginflammation inte längre kommer att kunna botas. I det värstascenario som forskarna har tagit fram talar man om att det om några decennier kommer att vara upp till 10 miljoner människor som dör årligen på grund av antibiotikaresistens. Det är fler än det antal människor som dör av cancer och trafikolyckor.

Tidigare har världens länder framgångsrikt kunnat samlas kring globala avtal. Jag tänker på Parisavtalet 2015 gällande klimatet. Detta har gjort skillnad på riktigt. Med konkreta, bindande mål kan man åstadkomma förändring, och så måste nu även ske när det gäller det andra riktigt stora globala hotet mot mänskligheten, nämligen antibiotikaresistensen.

Min fråga till statsministern är: Vilka skarpa åtgärder ska Sverige vidta för att stoppa utvecklingen av antibiotikaresistens?

Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Detta är ett oerhört viktigt ämne. Går det fel här är risken fruktansvärt stor för allvarliga konsekvenser, så detta är ett ämne väl värt att ta upp flera gånger.

Vad vi behöver göra är att se till att vi i Sverige fortsätter på den in-slagna vägen och är ytterst sparsamma med användning av antibiotika. Där ligger vi långt fram och är ett föredöme.

Nästa steg är naturligtvis samma sak i Europeiska unionen. Skillnaden i fråga om antibiotikaanvändning är, som Anders W Jonsson vet, otroligt stor, och vi måste strama åt regelverket för att få en mer harmoniserad användning, på en låg nivå.

Jag tycker mig höra att fler nu fylls av denna insikt – att detta behövs. Vi måste ligga på för att EU ska få ett skarpare regelverk och sedan också använda EU som en plattform i det globala perspektivet, för detta är en global fråga. Vi ska arbeta som vi brukar göra i denna typ av frågor: Sverige, EU, världen.

Anf. 47 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Det är glädjande att statsministern har förstått hur stort problemet är. Men min fråga handlar om vilka skarpa åtgärder Sverige kan vidta. På svensk nivå ligger vi, precis som statsministern säger, redan i framkant. Men ska vi åstadkomma skillnad måste vi, precis som i klimatfrågan, lyfta detta till europeisk nivå och FN-nivå.

Det handlar om att se till att vi får ett Parisavtal liknande det vi har när det gäller klimatet. Det handlar om att på EU-nivå se till att vi får en skärpt djurskyddslagstiftning och tuffare sanktioner mot dem som inte följer regelverket. Vi måste se till att vi kan öka forskningsinsatserna på detta område och inte minst att vi från EU:s sida kan hjälpa länder i tredje världen som behöver stöd i att styra om sin användning av antibiotika.

Men vilka konkreta, skarpa åtgärder ser statsministern?

Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är precis på den bogen som Anders W Jonsson tar upp. Om vi själva kan stå upp för ett regelverk som gör att vi håller nere antibiotikaanvändningen är vi trovärdiga också i den europeiska debatten. Det handlar, precis som nämnts här, om forskning för att få fram fakta. Egentligen vet vi; vi har fakta. Men det räcker uppenbarligen inte riktigt. Det kan också vara sanktioner. Vi måste få till stånd skarpare åtgärder.

Det är nödvändigt att få ned antibiotikaanvändningen. Annars har vi en svår tid framför oss, och det måste vi se till att undvika. Det kan mycket väl handla om de åtgärder som Anders W Jonsson nämner, och även om andra. Låt oss se till att behålla fokus på att verkligen göra något och på att hålla nere antibiotikaanvändningen.

Regeringens fördelningspolitik

Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman och statsminister Stefan Löfven! Ojämligheten ökar i Sverige. Årets statsbudget innebär dessutom att skatterna sänks för dem som

tjänar mycket, samtidigt som viktiga reformer som Vänsterpartiet fick igenom under den förra mandatperioden nu försvinner. Det handlar om sådant som avdragsrätten för fackförbundsavgiften, som gynnar många med låga inkomster, 2 miljarder årligen till äldreomsorgen som har försvunnit och dessutom en rad reformer som busskort och sommarlovsaktiviteter för barn runt om i Sverige.

Även nästa år planerar regeringen att öka ojämlikheten med borttagen värnskatt för dem som tjänar mest, samtidigt som pengarna nu inte räcker till välfärden. Nu skärs det i vård och skola runt om i Sverige. Denna ojämlikhet skadar det svenska samhället. Den begränsar människors möjligheter.

Dessutom blir det svårare att få med människor på den nödvändiga klimatomställningen om man känner att alla inte hjälps åt. När de rika får sänkt skatt kan de köpa fler bilar, göra fler flygresor och öka sina utsläpp, samtidigt som vanliga inkomsttagare, inte minst på landsbygden, mest upplever att bensinen blir dyrare, att den privata ekonomin är knapp och att välfärden inte alltid lever upp till det vi önskar.

Herr talman! Min fråga till Stefan Löfven är därför om han är nöjd med regeringens fördelningspolitik. Är den rättvis?

Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Minskad ojämlikhet är A och O i ett samhälle. Därför lade regeringen i samarbete med Vänstern under förra mandatperioden fram budgetar som mycket tydligt gav mest till dem som har lägst inkomst.

Detta kan ske på många olika sätt. Jag är den förste att säga, och har tidigare öppet sagt, att om jag hade haft egen majoritet och själv fått bestämma hade vi inte tagit bort värnskatten. Men i den samlade uppgörelsen i januariavtalet har vi också sett till att ha ett helt paket med reformer för just ökad jämlikhet.

Det handlar till att börja med om den generella satsningen på välfärden. Vi tillför nu ytterligare 5 miljarder varje år till landets kommuner och landsting. De ska naturligtvis användas till välfärden. En generell välfärd som fungerar för alla är ett viktigt jämlikhetsinstrument.

Vi gör en speciell satsning på sjukvården och på skolan. Vi tar bort den orättvisa pensionärsskatten, och vi ska höja pensionerna för dem som har de allra lägsta pensionerna, och så vidare.

Därtill ska vi arbeta fram en skattereform, där ett av syftena är att minska de ökade ekonomiska klyftorna i vårt land. Vi ska genomföra en grön skatteväxling, där det för mig är viktigt att se till att människor inte lämnas med räkningen och oron i den omställning vi behöver göra. Vi ska visa att vi gör detta tillsammans. Vi måste höja priset på koldioxid och utsläpp, men detta ska naturligtvis betalas i den andra änden så att människor känner trygghet i att klara av detta. Vi ska göra det lätt för människor att göra rätt, och detta inbegriper ett ekonomiskt stöd för att kunna göra rätt.

(Applåder)

Anf. 51 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag håller med om mycket av det som statsministern säger, inte minst att vi under förra mandatperioden bedrev en medveten politik för att minska klyftorna mellan män och kvinnor och mellan dem som har god och knapp ekonomi.

Problemet är dock att trots det som statsministern säger här sker det rakt motsatta. Fördelningsprofilen i regeringens vårandringsbudget är nästan lika dålig som i M-KD-budgeten. Den går åt precis fel håll.

Både statsministern och jag vet att om man tar bort värnskatten räcker inte pengarna till de nödvändiga satsningarna på välfärden. Det är inte bara de som tjänar mest som vinner. Det är storstäderna som vinner och landsbygden som förlorar. Där är det inte många som betalar värnskatt. Där läggs Arbetsförmedlingens kontor ned i stället. Detta är regeringens politik, vad statsministern än säger.

Min fråga kvarstår: Kan man vara nöjd med den sortens politik, som faktiskt gynnar dem som har det absolut bäst men missgynnar många låginkomsttagare?

Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att vi säkerställer pengar till den generella välfärden och höjer bidragen till kommunerna och landstingen regelbundet, med 5 miljarder varje år. Det är bra med en rejäl satsning på sjukvården och på skolan och att höja de lägsta pensionerna och ta bort den orättvisa pensionärsskatten. Det är mycket bra att bygga ut bredband runt om i vårt land. Det är bra att bygga järnvägar och vägar och att ha pengar till att renovera vägarna.

Det är bra att satsa mer pengar på att människor kommer i arbete. Ju fler som kommer i arbete, desto mindre ojämlikhet.

Enskilda inslag i skatterna vet Jonas Sjöstedt vad jag tycker om. Det är jag helt öppen med. Men vi ska också prata om en skattereform.

Om Jonas Sjöstedt tycker att Moderaternas och Kristdemokraternas budget är lika bra förvånar det mig storligen. Men det är ju det alternativ som finns.

Statistiken över sexualbrott

Anf. 53 EBBA BUSCH THOR (KD):

Herr talman och statsministern! Förra året anmäldes omkring 8 000 våldtäkter och försök till våldtäkter till polisen. Den siffran beskriver alltså enbart anmälda brott.

Samtidigt kan man i Nationella trygghetsundersökningen utläsa att andelen kvinnor i ålderskategorin 16–84 år som uppgav att de utsatts för allvarliga sexualbrott under 2017 uppgick till 2,3 procent. Detta indikerar ett mycket stort mörkertal när det gäller sexualbrott. Många kvinnor vågar inte eller orkar helt enkelt inte anmäla.

Det finns omkring 4 miljoner kvinnor i Sverige i åldrarna 16–84 år. Det innebär att närmare 100 000 kvinnor i denna ålderskategori utsattes för ett allvarligt sexualbrott 2017.

NTU intervjuar 200 000 personer. Undersökningen genomförs av regeringens egen myndighet, Brottsförebyggande rådet. Brå skriver själv att utifrån undersökningens resultat kan slutsatser dras för hela befolkningen i ålderskategorin 16–84 år.

Jag finner dessa siffror över sexualbrott ganska skakande, vilket jag också gav uttryck för i partiledardebatten i *Agenda* häromveckan. Din minister Annika Strandhäll har mot bakgrund av detta bland annat hävdat att jag ”lite löst slänger mig med statistik” och att jag därigenom orsakar oro och missförstånd. På Twitter delade hon en artikel med rubriken ”Ljuger Ebba Busch Thor medvetet eller är hon totalt okunnig?”. Man skulle enkelt kunna returnera själva frågan till Strandhäll, vilket är lite extra pikant med tanke på de diskussioner som just nu förs om henne i konstitutionsutskottet.

Min fråga till statsministern i Sveriges feministiska regering är tvådelad och lyder: Delar statsministern uppfattningen att det finns ett stort mörkertal när det gäller allvarliga sexualbrott, och finns det någon annan statistik som är mer tillförlitlig än den som Brå presenterar?

Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Huruvida det finns någon annan statistik kan knappast betraktas som en allmänpolitisk fråga. Men vi måste ändå hålla oss uppdaterade så att vi vet vad som händer.

Vi vet dessvärre mycket väl att det är en otrolig mängd kvinnor – är det var fjärde eller var femte? – som blir utsatta för våld, både våldtäkter och annat våld, också i nära relation. Detta är inte acceptabelt. Av det skälet har regeringen beslutat om en strategi mot mäns våld mot kvinnor. I detta ingår naturligtvis också våldtäkter.

Vad vi har att göra är att se till att vi har skärpt lagstiftning på området. Vi har också infört en ny regel som innebär att fler kommer att fällas för våldtäkt. Vi har redan sett verkan av detta. Jag hoppas att det också har ett preventivt syfte.

Vi ska också stärka polisen, så att man tidigare tillvaratar de bevis som måste tillvaratas för att det ska kunna leda till fällande dom. Undervisningen av åklagarna ska stärkas liksom domstolarnas kompetens att döma i den här typen av ärenden.

Vi kan aldrig någonsin acceptera våldtäkter eller annat våld mot kvinnor över huvud taget, naturligtvis. Jag tror att vi tillsammans kan hitta mer att göra för att stärka det arbetet. Det är helt nödvändigt.

Vi har antagit en mångårig strategi. Den tänker vi fullfölja och jobba med. Kvinnor ska inte behöva känna sig hotade eller bli utsatta för våldtäkt över huvud taget.

(Applåder)

Anf. 55 EBBA BUSCH THOR (KD):

Herr talman! Jag tackar för det inlägget från statsministern, som jag i mycket instämmer i. Men jag tycker ändå att det är en ganska allmänt hållen fråga huruvida statsministern håller med om att det finns ett stort mörkertal när det gäller allvarliga sexualbrott och om statsministern håller med om Annika Strandhälls uttalande att mitt användande av Brås statistik och Nationella trygghetsundersökningen skulle vara att lite löst slänga sig med statistik. Och finns det i så fall någon annan statistik som statsministern

menar att man bör använda i stället för Brås nationella trygghetsundersökning?

Kristdemokraterna står bakom Moderaternas misstroendevotum och det initiativ som de har tagit i dag. Vårt förtroende för Annika Strandhäll är förbrukat. Men det finns många anledningar att ta upp frågan hur det är med statsministerns förtroende för Annika Strandhäll, mot bakgrund både av misstroendevotumet och av det här agerandet och hennes uttalande om Brå.

Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Först och främst gäller vid varje given tidpunkt att statsministern har förtroende för sina statsråd tills annat är uttalat. Det är precis klart.

När det gäller statistiken är jag helt övertygad om att det finns ett mörkertal. Jag vet dock inte hur stort det är, och exakt vilken statistik som visar rätt vet jag inte.

Dessvärre finns det också i nära relationer både våld och sexuellt våld. Det är en tragedi i sig, och därför måste vi arbeta så strategiskt och målmedvetet som vi kan och se till att sjukvården, polisen och alla delar av samhället hjälps åt för att vi ska komma till rätta med detta och få ett stopp på mäns våld mot kvinnor.

Prioriteringen av tågsträckningen Köpenhamn–Göteborg–Oslo

Anf. 57 HENRIK EDIN (L):

Herr talman och statsministern! EU-valet närmar sig, och det blir allt tydligare att vi alla har ett politiskt ansvar för att knyta Europas länder närmare varandra. Därför är det förstås glädjande att EU ser tågsträckningen Köpenhamn–Göteborg–Oslo som särskilt prioriterad. Jag vet att regeringen har varit bidragande i detta. Det är förstås viktigt för Västra Götalandsregionen, som är ett logistiskt nav för hela Sverige med godstrafik genom hamnen och över norska gränsen till Oslo.

Därför är min fråga: Om nu EU prioriterar denna sträckning – det är ju uppenbart att EU gör det – hur kommer det sig att den inte prioriteras i den nationella infrastrukturplanen?

Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det har antagits en nationell plan för framtida investeringar i infrastrukturen, den största någonsin, mig veterligen. Det finns oerhört många behjärtansvärda projekt att satsa på. Precis som sas här har väst också fått en del av detta, som sig bör, inte minst muddringen av inloppet till Göteborgs hamn. Det är oerhört viktigt att ha en bra hamn som kan både sända iväg och ta emot gods. Det görs också andra förbättringar i planen, och det har gjorts mycket fram till nu.

Den västra delen av Sverige ska, precis som resten av Sverige, ha sin del av infrastruktursatsningarna. Det är oerhört viktigt. Sedan kommer vi inte att få rum med allt, och jag kommer inte att kunna alla projekt som ingår i den nationella planen. Men det är helt klart att de infrastruktursatsningar vi gör ska gälla hela Sverige.

Anf. 59 HENRIK EDIN (L):

Herr talman! Detta är förstas oerhört angeläget. Västra Götalandsregionen är ett logistiskt nav. Det går nu mer transporter över Svinesundsbron varje dag än över Öresundsbron. De går inte på räls utan på däck. Detta är oerhört angeläget att fixa, känner jag, inte minst med tanke på de klimatutmaningar vi står inför.

Är det inte möjligt att i nästa revidering av planen skjuta till statliga pengar, eller kan vi öppna för alternativ finansiering av infrastrukturprojekt?

Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Investeringarna i infrastrukturen syftar bland annat till att föra över så mycket godstrafik som vi kan från väg till järnväg. Därutöver kommer vägarna alltid att behövas. Lastbilstransporter kommer också att behövas, för vi har inte järnväg överallt, och då måste vi se till att de transportererna också är så rena som möjligt och att lastbilarna är så rena som möjligt.

Jag kommer inte att uttala mig om någon förändring i den plan som nu föreligger. Den diskussionen får föras i vanlig ordning.

Resurser till försvaret och regeringens prioriteringar

Anf. 61 ERIK EZELIUS (S):

Herr talman! Innan jag kom in i riksdagen 2014 arbetade jag som yrkesofficer inom armén. Det är därför med viss spänning och stigande förvåning som jag följer turerna kring Förvarsberedningen och dess rapport.

Med undantag för när de borgerliga partierna gjorde värnplikten vilande, med minsta möjliga majoritet i denna kammare, har försvarsbeslut alltid fattats i bred politisk enighet. Den här gången finns det också en unik enighet mellan riksdagens åtta partier om att försvaret behöver tillskjutas mer resurser. Det finns till och med en enighet om hur stora de behoven är. Ändå väljer fyra partier att markera sitt avståndstagande.

Förvarsberedningen har identifierat de behov Sveriges försvar har. Samtidigt vet vi att befolkningen blir allt äldre. Vi vet att vårdköerna är alltför långa och att för få brott klaras upp.

Min fråga till statsministern är: Hur ser statsministern på konflikten mellan olika behov? Och vilka områden ser statsministern att vi behöver satsa på framöver?

Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi är tacksamma för det arbete som nu har gjorts i Förvarsberedningen. Nu har vi en enig beredning i fråga om själva innehållet och riktningen på detta. Jag tycker också att det var synd att inte alla partier ville skriva under, när den här enigheten finns. Vi kommer nämligen ändå att behöva göra en väldigt noggrann analys av detta. Det behöver vi göra av det skäl som Erik Ezelius pekar på, nämligen att samhället har många olika och riktigt stora behov.

Vi måste förbättra för pensionärerna. Vi har alldeles för många pensionärer som har det för knapert ställt. Äldreomsorgen måste naturligtvis också förbättras. Vi har en sjukvård som inte levererar det som den ska leverera. Skolan måste bli bättre. Vi ska bygga vägar. Vi ska bygga järnvägar. Vi ska bygga ut bredband. Vi ska bygga bostäder. Jag nämnde sjukvården, men det handlar också om psykiatri.

Det finns alltså oändliga behov. Av det skälet måste vi lägga alla behov bredvid varandra och se: Hur ska vi prioritera?
(Applåder)

Kriminalvårdens förutsättningar

Anf. 63 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Det är ett starkt politiskt fokus på polisens kapacitet. Den är naturligtvis oerhört viktig och central. När polisen får mer resurser och blir mer effektiv i kombination med att vi höjer en lång rad straff måste vi också se till att Kriminalvården har de resurser som de behöver för att klara sitt uppdrag.

Det är en oerhört viktig brottspreventiv myndighet, men det är också en myndighet som är väldigt pressad. När jag besökte Fosieanstalten för ett par veckor sedan berättade de att de har dubbelbeläggningar, och så ser det ut över hela landet. Jag skulle därför vilja fråga statsministern vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att Kriminalvården ska få bättre förutsättningar att klara sitt uppdrag, inte minst ur perspektivet att fler unga vuxna döms och att de ska få möjlighet att komma ut bättre rustade efter avtjänat straff.

Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag är naturligtvis medveten om den ansträngda situationen med överbeläggningar och att den är utmanande för Kriminalvården. Detta har att göra med att det nu är fler poliser och att vi har skärpt straffen. Det är klart att det sist och slutligen ger resultat.

Med anledning av denna situation har vi en nära dialog med myndigheten för att se vilka åtgärder som behövs för att hantera situationen här och nu. Vi har också i vårändringsbudgeten tillfört 335 miljoner kronor just för Kriminalvården.

Det är klart att det återfallsförebyggande arbetet i Kriminalvården är viktigt. Den strategin arbetas det med dagligen. Vi har också gett ett uppdrag till Kriminalvården att arbeta med exakt detta: att förebygga att människor kommer tillbaka.

Läraryrket

Anf. 65 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Jag har förmånen att under denna vecka ha med mig två unga damer, Amanda och Ebba, från årskurs 8 i Stenbackaskolan i Asarum, norr om Karlshamn, i Blekinge. De sitter uppe på läktaren och vill via mig ta upp en för dem väldigt angelägen fråga med statsministern.

I Sverige är det brist på lärare, vilket leder till att de lärare som finns inte hinner ge alla elever det stöd och den hjälp som de behöver i skolan.

Amanda och Ebba säger:

Vi i årskurs 8 har till exempel ingen behörig fysiklärare, utan rektorn får sätta våra betyg. Nästa år går vi ut grundskolan, och våra slutbetyg sätts. Det är många elever som känner sig oroliga inför det, eftersom vi saknar lärare som kan hjälpa oss. En stor anledning till bristen på lärare är lönen eller oroligheterna i klassrummet.

Amandas och Ebbas fråga till statsministern är: Vad ska statsministern göra åt bristen på lärare?

Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Till Amanda och Ebba ska jag säga följande: Det är ett arbete som är påbörjat, men vi måste hålla i, för vi har fortfarande brist.

Vi förstärker lärarutbildningen. Det handlar om mer lärodd tid på utbildningen. Vi ska höja kvaliteten på lärarutbildningen, så att den blir ännu mer attraktiv. Vi ska göra det möjligt för fler, exempelvis ingenjörer som har en kunskap inom ett sakområde men inte den pedagogiska utbildningen, att snabbare få en pedagogisk utbildning och snabbt komma in i läraryrket. Det handlar naturligtvis också om att helst rekrytera tillbaka lärare som har valt att sluta.

Det anställs nu fler, både lärare och andra vuxna i skolan, vilket gör det möjligt för lärarna att få mer tid med eleverna. Det är det som behövs. Det handlar om att förbättra lärarnas villkor med ett rejält tillskott till lärarna. De fackliga organisationerna och motparterna har fått förhandla om hur det ska fördelas. Tiotusentals lärare har fått högre lön, för vi vill ha fler lärare.

Bränsleskatterna

Anf. 67 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Statsministern har säkert hört talas om den enorma frustration som finns i vårt land över de skenande bränslepriserna och skatterna. Över en halv miljon människor, inklusive många i min partigrupp, har undertecknat bensinskatteupproret.

Bilen är Sveriges viktigaste transportmedel. Över hälften av svenskarna är beroende av bilen i dag för att få livet att gå ihop. Samtidigt vet vi att bilisterna på landsbygden mer än väl betalar sina miljökostnader.

Vi har i Sverige tyvärr, får jag säga, en lag som innebär att bränsleskatterna utöver inflation varje år ska räknas upp med 2 procent. Den skattesmällen slår till igen nästa år om inte regeringen agerar.

Min fråga till statsministern är helt enkelt: Är regeringen beredd att lyssna på alla dessa människors enorma frustration och utlova sänkningar av bränsleskatterna, eller är man i alla fall beredd att utlova utebliven skattechock nästa år?

Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi kan börja med budgeten. Sverigedemokraterna har varit med och röstat igenom en budget som innebär att detta kommer tillbaka nästa år. Ni gjorde ett ettårigt uppehåll i fråga om den högre indexeringen.

Sverigedemokraterna har alltså själva stått upp för att den ska återkomma nästa år.

Bränslepriserna och utvecklingen nu har framför allt att göra med två saker, ska jag säga. Det ena är tillgången på olja. I och med de kriser vi ser i Mellanöstern, Venezuela och så vidare sjunker tillgången på olja. Då ökar priset. Det andra är valutan. Det är det som avgör.

Vi ska inte lämna enskilda människor i sticket i den omställning som kommer att vara helt nödvändig. Är det någonting detta visar är det att vi borde ta oss ur beroendet av olja och fossilt bränsle och hitta ett annat sätt att köra bil på. Jag kommer från landsbygden och vet betydelsen av att köra bil, men vi bör göra det renare.

Utökning av EU:s befogenheter

Anf. 69 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Jag har en fråga till statsministern om vad regeringen tänker kring EU:s beskattningsrätt och koldioxid men också om vad regeringen tänker kring EU:s utrikespolitik.

Var sak har sin plats. Varje beslut ska fattas på den plats där det beslutet bäst fattas. Men koldioxid och andra gaser som förstör vårt klimat och som ställer mänskligheten inför det största hot mänskligheten kanske någonsin ställts inför rör sig över gränser. Borde vi då inte kunna fatta beslut över gränser, tillsammans i EU?

Likadant är det med demokrati och universella rättigheter. Borde inte EU, utan att enskilda länder kan blockera det, se till att ha en offensiv politik för mänskliga rättigheter och demokrati i hela världen? Det är ju också någonting som gäller över gränserna.

Vad avser regeringen att göra för att EU ska kunna få dessa befogenheter?

Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller beskattningsrätten har vi uppfattningen att den ligger på nationerna. Jag tror att det är rätt att fortsätta så. Det är i första hand det som det gäller.

Detta innebär dock inte att vi inte har verktyg och medel att sätta in för att ta ned utsläppen. I utsläppshandeln finns en mekanism för att minska antalet utsläppsrätter som trycker upp priset. Den svenska regeringen har själv annullerat ganska många utsläppsrätter och på det sättet sett till att trycka upp priset. Nu ser vi att priset har ökat rätt dramatiskt. Låt oss fortsätta på den vägen, även om det säkert också finns andra sätt att öka priset på utsläppen.

När det gäller utrikespolitiken är det nog bara att konstatera att det inte kommer att finnas någon enighet över huvud taget för att öka mandaten på det utrikespolitiska området. EU är vår viktigaste utrikespolitiska plattform, och den ska vi använda mer. Men jag tror inte att vi får mer mandat.

Prot. 2018/19:94

16 maj

Statsministerns
frågestund

Anf. 71 MARIE AXELSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa en ekonomifråga angående det svenska försvaret.

Min fråga tar avstamp i någonting som heter bruttonationalprodukt och som brukar förkortas bnp. Nu vänder jag mig även lite grann till våra unga besökare på läktaren. Jag kommer fortfarande ihåg när min samhällskunskapslärare på 80-talet, Åke, undervisade oss om vad bnp var. Han var väldigt pedagogisk, och det fastnade.

Bnp är alltså det samlade värdet på alla varor och tjänster som produceras i ett land. Bnp ser olika ut i olika länder, och det kan svänga ganska snabbt.

Många anser att vi ska ha en viss procent av bnp – 1,5 procent eller någon annan nivå – avsatt till just försvaret.

Hur ser statsministern på detta?

Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Procent av bnp kan vara ett sätt att jämföra olika länders militära ambitioner, men det har uppenbara brister. Det är min bestämda uppfattning.

Om militär förmåga säger det väldigt lite. Det tar sikte på hur mycket pengar som stoppas in i det militära försvaret, men det säger ingenting om förmågan. Dessutom kan det vara så att man räknar detta på väldigt olika sätt. Hur mycket av försvarskostnaden, direkt eller indirekt, lägger man faktiskt in?

Vi vet också att det finns länder, till exempel Grekland för ett tag sedan, som hade sjunkande bnp under ett antal år. Ligger man då bara kvar med anslaget till försvaret ser det ut som om andelen av bnp faktiskt ökar och att man gör en rejäl ansträngning, vilket man alltså inte gör.

Det är alltså trubbigt. Det kan vara intressant att mäta så, men det absolut viktigaste är vilken förmåga det svenska försvaret har.

Försvarsberedningens bedömning av försvarets behov

Anf. 73 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Statsministern!

Statsministern sa att det var synd att man inte kunde enas partierna emellan i Försvarsberedningen. Under ett antal år har det förhandlats fram ett antal försvarsuppgörelser i Sverige brett över parti- och blockgränserna. Varje gång Moderaterna har föreslagit en nivå har Socialdemokraterna avfärdat det med uttryck som ”anslagsbingo”.

Finansministern uttalade sig i dag i en tidningsintervju, där hon säger att det handlar om att prioritera och att det är som en tioåring som frågar sig: ”Ska jag gå på bio, eller ska jag köpa godis?”

Då blir min fråga: Delar statsministern Försvarsberedningens bedömning om att det behövs minst 84 miljarder kronor till försvaret i enlighet med den inriktning man vill ha, eller inte? Har det över huvud taget någonsin varit Socialdemokraternas idé att komma fram till dessa 84 miljarder?

Herr talman! Det vi pratar om är rikets säkerhet. Det är inte en biobiljett, och det är inte en godispåse!
(Applåder)

Anf. 74 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Regeringens hela idé med Försvarsberedningen är att stärka försvaret. Det är inte att komma fram till ett specifikt belopp, utan det handlar om att stärka försvaret.

Nu har Försvarsberedningen gjort ett arbete. Vi är tacksamma för det. Det finns en enighet om den inriktningen. Vad vi säger, och det är det naturligaste som finns, är att nu är detta arbete gjort. Låt oss nu göra en djup analys av detta, och så får Försvarsmakten göra en konsekvensanalys.

Allt annat vore oerhört märkligt när man lägger ett förslag som innebär en kostnadsökning på 26 miljarder. Skulle vi bara ta det och säga att detta får gå?

Jag noterar också att Wallmark i en diskussion tidigare har beskrivit finansieringskravet som ”ett ok man hittat på för att kyla av stämningen i rummet”. Det var Wallmarks kommentar till en diskussion om finansiering.

Allt måste finansieras, också förstärkningar av försvaret. Vi ska stärka försvaret. Låt oss återkomma i höst om den exakta inriktningen.
(Applåder)

Klimatomställningen och landsbygdens transportbehov

Anf. 75 ISAK FROM (S):

Herr talman! Statsministern!

Just nu har vi ett stort engagemang runt om i landet. Det är många manifestationer som pågår. Alla människor är motiverade utifrån sin egen situation, utifrån sin uppväxt och sina livsvillkor. Många unga engagerar sig och manifesterar för stärkta klimatambitioner och kraftigare politik. Många landsbygdsbor känner sig hotade och engagerar sig därför för landsbygdens villkor. Många bilburna engagerar sig för rimliga bränslepriser. Allt är fullt motiverat ur varje persons egen situation.

Den förra S-regeringen lade många långsiktiga förslag för att säkra landsbygden. Man lade också en mängd förslag för till exempel ny produktion av biobränsle.

Min fråga till statsministern är: Kan man förena dessa ambitioner med satsningar på skogen och på biobränslen för att möjliggöra landsbygdens transportbehov?

Anf. 76 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag är helt övertygad om att det går. Vi är berikade med det gröna guldets i vårt land, och det är klart att det går att använda.

Vi måste ställa om, återigen, och det tror jag att de allra flesta är överens om. Men vi ska göra det på ett sådant sätt att individen inte hamnar i kläm och säger att nu är det jag som får bära bördan. Den ska vi bära tillsammans.

Då kan vi naturligtvis utveckla biobränslen och köra bil på dem. Jag har kört mycket bil i Norrland och vill fortsätta att göra det, framför allt i Ångermanland. Men jag vill göra det rent. Det är klart att med denna rike-
dom runt om i landet kan vi både tillföra mer rent bränsle till fordon och transporter samtidigt som vi utvecklar landsbygden. Skogen står ju inte i Stockholms city. Den står där ute i landet, och det innebär mycket jobb till landsbygden. Det ser jag fram emot.

Kirunas stadsomvandling och konflikten med LKAB

Anf. 77 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Herr talman! Statsministern!

Vi ser nu en oroande utveckling i Kiruna kommun som riskerar hela stadsomvandlingen och som på sikt påverkar det statliga gruvbolaget LKAB:s fortsatta verksamhet och fortlevnad.

Det har vuxit fram en misstro i Kiruna gällande huruvida man kommer att fullfölja planen om att alla funktioner för samhället som avvecklas i stadens gamla centrum ska byggas upp i den nya staden. I frustration över att bland annat järnvägsdragning med tillhörande centrumnära järnvägsstation inte har avtalats fram ännu hotar Kiruna kommun med att inte bifalla LKAB:s detaljplaneansökan, vilket kommer att leda till att gruvan stannar.

Jag tror att regeringen måste träda in i den eskalerande konflikten och som ägare av LKAB säkerställa Kirunabornas trygghet. Mot den bakgrunden vill jag fråga statsministern om han är beredd att utse en statlig samordnare för att säkerställa den fortsatta stadsomvandlingen och säkra LKAB:s framtid.

(Applåder)

Anf. 78 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Kiruna och LKAB är oerhört viktiga för vårt land, och regeringen har naturligtvis varit inblandad i den diskussionen. Jag känner till den, dock inte i detalj.

Det är klart att det här är en balansgång mellan att se till att vi kan ha en rationell gruvdrift i Kiruna – för det är bra för oss – och den stadsplan som behöver göras för den stora omflyttningen och så vidare. Allt vad som ingår i detta har jag dessvärre inte kunskap om.

Det är klart att regeringen ska vara engagerad. Huruvida det behövs en samordningsman, samordningskvinna eller något annat ska jag inte svara på här och nu, men det är klart att regeringen har ett engagemang för att se till att vi har en situation där båda dessa intressen kan kombineras. Det har stor betydelse inte bara för Norrbotten och Kiruna utan för hela Sverige.

EU:s sociala pelare och den svenska modellen

Anf. 79 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Kvinnor och män ska behandlas lika och ha lika möjligheter på alla områden, bland annat när det gäller deltagande på arbetsmarknaden, anställningsvillkor och karriärutveckling. Kvinnor och män ska ha

rätt till lika lön för likvärdigt arbete. Barn ska ha rätt till förskola och barnomsorg till överkomligt pris och av god kvalitet. Kvinnor och män ska ha lika möjlighet att förvärva pensionsrättigheter. Alla äldre har rätt till resurser som garanterar ett värdigt liv.

Vad är det jag har läst upp? Jo, det är några av de 20 punkter som finns i EU:s sociala pelare. Flera partier och politiker påstår nu att den sociala pelaren hotar den svenska modellen.

Därför frågar jag statsministern, som också i högsta grad medverkade på det toppmöte som hölls i Göteborg där det fattades beslut om den sociala pelaren: Hotar den sociala pelaren den svenska modellen?

Anf. 80 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Nej, den gör inte det. Hela utgångspunkten för diskussionen, när den påbörjades, var att vi har de beslutsbefogenheter vi har på nationell nivå respektive på EU-nivå, och de ska inte förändras.

Om den fria marknaden och rörligheten ska fungera måste naturligtvis människor känna att först och främst ska löntagare inte ställas mot löntagare. Det är inte så konkurrensen ska se ut. Dessutom ska det finnas en social trygghet i en ekonomi som är i ständig förändring.

Därför tar den sociala pelaren sikte på tre områden. Ett område är hur vi ska se till att alla får samma tillträde till arbetsmarknaden. Vi vet att det finns en enorm vinst att göra, också ekonomiskt, om kvinnor får samma tillgång till arbetsmarknaden som män.

Det andra området är att jobben också ska vara sjysta. Det ska vara sjysta villkor och naturligtvis drägliga löner för de jobben.

Det tredje området gäller den sociala tryggheten därutöver. Hur hjälps vi åt att ställa om?

Sedan jämför man de parametrarna med varandra, och länder lär av varandra och flyttar fram positionerna utan mer överstatlighet.

(Applåder)

Strängare straff för våld mot kvinnor

Anf. 81 LOUISE MEIJER (M):

Herr talman! Under Stefan Löfvens tid som statsminister har våldtäkterna ökat, samtidigt som både andelen och antalet anmälda våldtäkter som har lett till åtal minskat. Statistiken visar också att antalet kvinnor som blir mördade av en närstående man har ökat. Förra året var det 22 kvinnor, och det är den högsta siffran på många år.

Debatten om högre straff har under de senaste åren varit dominerande i svensk kriminalpolitik. Regeringen har genomfört en del straffskärpningar, men det har inte presenterats några förslag för att höja straffet för våldtäkt av normalgraden till tre års fängelse eller för att höja straffet för grov kvinnofridskränkning till ett års fängelse.

Varför har den feministiska regeringen, statsministern, inte lagt fram några förslag för att höja straffen för just dessa brott som drabbar kvinnor? (Applåder)

Anf. 82 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Våld – inte minst det sexuella våldet – mot kvinnor är oerhört allvarligt för vårt land. Därför ska vi arbeta systematiskt. Vi har antagit en tioårig strategi som innefattar allt våld, och vi ska fortsätta att se till att polisen, sjukvården och socialtjänsten har resurser.

Regeringen och riksdagen har antagit en samtyckeslag och även infört något som heter oaktsamhet. Lagen har redan visat sig fungera. Man ska inte i efterhand kunna säga att man inte visste att det inte var okej – och komma undan med det. Nu gör man inte det heller. Nu kommer allt fler att fällas. Det är jag helt övertygad om.

Vi är inte nöjda, utan vi måste arbeta vidare konsekvent. De lagar som behöver förändras ska förändras, och det ska bli stopp på våldtäkterna.
(Applåder)

Familjeveckans konsekvenser

Anf. 83 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! I valrörelsen kom då Stefan Löfvens valfläsk, nämligen en extra familjevecka. Sverige har dubbelt så höga kostnader för föräldraförsäkringar som snittet inom OECD.

Politik är prioriteringar, och familjeveckan är ett tydligt exempel på en dålig sådan. Varifrån ska pengarna tas? Den tränger undan finansieringen av försvaret. Den tar pengar från polisen. Sjuka människor får inte vård i tid. Företagare får lägga ned sina verksamheter eftersom de utsätts för brott.

Är det verkligen viktigare, statsministern, med valfläsket, nämligen att friska, arbetsföra människor ska vara lediga en vecka i stället för att säkerställa medborgarnas trygghet att få det stöd och den hjälp de behöver?
(Applåder)

Anf. 84 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi ska göra både och.

Jag var på TCO:s kongress häromdagen. De har drivit kravet ett bra tag. Tjänstemännen anser att man får arbeta hårt i ett samhälle där också tidsgränsen mellan arbete och fritid suddas ut alltmer. Så är det för allt fler människor.

Att vi då ser till att föräldrar får mer tid med sina barn tycker jag är bra och rimligt i vårt samhälle. Jag ställer det inte mot försvaret eller polisen, men man kan undra hur Moderaterna har råd med så enorma skattesänkningar. De ser framför sig ytterligare stora skattesänkningar som dessvärre kommer att ske på bekostnad av den typen av satsningar.

Så fort det är fråga om något socialt verkar Moderaterna ha mycket svårt för den satsningen. Jag kommer att se till att det sker satsningar på polisen och försvaret och den formen av trygghet. Men det ska också ske en social utveckling. Föräldrar och barn ska få vara mer med varandra.
(Applåder)

Anf. 85 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr talman! Sverige har mer än en halv miljon laglydiga skyttar. De flesta är jägare, och en del är målskyttar. Sverige är dessutom ett framgångsrikt land i dynamiskt skytte. Jakten är inte bara en del av vår miljövard, utan den är också en bred och historiskt förankrad svensk folkrörelse.

Nu hotas emellertid både jägare och sportskyttar av Sveriges regering. Med EU:s vapendirektiv som täckmantel förbereder regeringen en proposition som kraftigt kommer att försvåra legalt vapenägande och som kommer att slå mot både jakt och sportskytte. Regeringens lagrådsremiss är betydligt mer långtgående än EU:s vapendirektiv.

Är det verkligen landets jägare och sportskyttar, statsministern, som hotar säkerheten på gator och torg? Om inte, varför går regeringen längre än vad EU:s vapendirektiv kräver?

(Applåder)

Anf. 86 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det var en lång diskussion om vapendirektivet, som också kom att förändras under resans gång.

Min pappa var jägare, och han jagade älg. Jägarna gör också en fin insats. Det gäller även sportskyttar.

Men låt oss tänka efter en sekund och gå igenom vad förslaget faktiskt innehåller. Det är inte så att det inte ska finnas möjligheter för jägare och sportskyttar i framtiden. I en tid när det finns så enorma problem med skjutningar och våld, som dessa människor inte är skyldiga till, tror jag att vi ändå kan behöva fundera över hur vi kan försäkra oss om att det finns mer koll på det vapeninnehav som finns. Det är inte skadligt för vare sig jägare eller sportskyttar.

Osund konkurrens på arbetsmarknaden

Anf. 87 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det finns högt ställda krav på svensk arbetsmarknad när det gäller rimliga löner och arbetsvillkor. Men samtidigt finns en laglöshet där alltför många arbetsgivare bryter mot lagar och regler. Då blir det usla löner och usla arbetsvillkor. Det finns exempel där människor tvingas sova på sin arbetsplats, där byggnadsarbetare befinner sig högt upp på taken utan ordentlig skyddsutrustning eller där chaufförer inom transportbranschen inte får den vila och sömn de behöver för att fungera trafiksäkert.

Vi kan se att det är flera branscher som är utsatta. Två exempel är byggbranschen och transportbranschen.

Frågan är hur vi ska komma åt detta. Vi har den svenska nivån men också EU-nivån, och det finns en rörlighet på arbetsmarknaden. Vad kan vi göra för att bekämpa den brottslighet vi ser på svensk arbetsmarknad?

Anf. 88 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Företag med fusket som affärsidé ska inte ha någon plats på svensk arbetsmarknad eller i svensk ekonomi.

Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att sätta stopp för den osunda konkurrensen och för kriminaliteten, som det många gånger är.

Vi har bland annat sett till att utländska arbetsgivare som har personal i Sverige ska betala arbetsgivaravgifter och registrera sig hos Skatteverket.

Arbetsmiljöverket har efter flera år av nedskärningar fått mer resurser så att man kan anställa fler och göra fler kontroller.

Polisens arbete med att göra stickprovskontroller har också underlättats, och de vittnar själva om att det har varit till hjälp.

Vi har också sett till att ge ett särskilt uppdrag till Arbetsmiljöverket att stärka arbetet med att motverka osund konkurrens. Vi kommer att behöva göra mer på EU-nivå för bättre regler där.

Psykisk ohälsa hos kvinnor

Anf. 89 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Herr talman! Unga tjejer i Sverige mår psykiskt dåligt, och kvinnor lider av psykisk ohälsa eftersom de inte får ihop sin livssituation.

Sverige har världens friskaste befolkning. Trots det ökar den psykiska ohälsan. Antalet sjukskrivningar med diagnosen psykisk ohälsa har ökat, och majoriteten av de sjukskrivna är kvinnor – drygt 70 procent av de sjukskrivna är kvinnor.

Statsministern leder en feministisk regering som ska driva feministisk politik. Därför är min fråga till statsministern: Hur kan statsministern lämna alla dessa kvinnor utanför och tillåta att den psykiska ohälsan fortsätter öka?

(Applåder)

Anf. 90 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Nej, jag lämnar inte dem utanför. Det här är precis en sådan stund då det är oerhört viktigt att samhället fungerar och visar att det fungerar, och för det behöver vi en generell välfärd som fungerar.

Det är därför vi har tillfört och kommer att tillföra pengar för exempelvis att skolhälsovården ska fungera för de yngre, de som faktiskt går i skolan. Den har varit underdimensionerad. Vi måste få upp dimensionen. För det kan man inte sänka skatter, utan då måste man föra till resurser.

Även BUP måste ha mer resurser, för köerna där är för långa.

Den psykiska vården därutöver behöver också stärkta resurser.

Vi är nu överens i januariavtalet om att stärka detta arbete med mer resurser och mer systematik för att få ned sjuktalen. Det är inte okej att unga människor, framför allt kvinnor, mår psykiskt dåligt. Men det kräver arbete från skolgången upp genom hela vårdkedjan.

(Applåder)

Statsministerns frågestund var härmed avslutad.

Följande skrivelse hade kommit in:

Till talmannen

Vi yrkar i enlighet med 13 kapitlet 4 § regeringsformen att riksdagen ska förklara att socialförsäkringsminister Annika Strandhäll inte har riksdagens förtroende.

Stockholm den 16 maj 2019

<i>Tobias Billström (M)</i>	<i>Marléne Lund Kopparklint (M)</i>
<i>Camilla Waltersson Grönvall (M)</i>	<i>Marie-Louise Hänel Sandström (M)</i>
<i>Boriana Åberg (M)</i>	<i>Cecilie Tenfjord Toftby (M)</i>
<i>Sofia Westergren (M)</i>	<i>Kristina Axén Olin (M)</i>
<i>Louise Meijer (M)</i>	<i>Lars Püss (M)</i>
<i>Lars Hjälmered (M)</i>	<i>Noria Manouchi (M)</i>
<i>Maria Malmer Stenergard (M)</i>	<i>Anders Hansson (M)</i>
<i>Ann-Sofie Alm (M)</i>	<i>Åsa Coenraads (M)</i>
<i>Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)</i>	<i>Jörgen Warborn (M)</i>
<i>Sten Bergheden (M)</i>	<i>Josefin Malmqvist (M)</i>
<i>Lotta Olsson (M)</i>	<i>John Widegren (M)</i>
<i>Viktor Wärnick (M)</i>	<i>Niklas Wykman (M)</i>
<i>Maria Stockhaus (M)</i>	<i>Ulrika Jørgensen (M)</i>
<i>Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)</i>	<i>Jan Ericson (M)</i>
<i>Arin Karapet (M)</i>	<i>John Weinerhall (M)</i>
<i>Alexandra Anstrell (M)</i>	<i>Katarina Brännström (M)</i>
<i>Mattias Karlsson i Luleå (M)</i>	<i>Mats Green (M)</i>
<i>Ellen Juntti (M)</i>	<i>Johan Hultberg (M)</i>
<i>Jan R Andersson (M)</i>	<i>Edward Riedl (M)</i>
<i>Kjell Jansson (M)</i>	<i>Elisabeth Svantesson (M)</i>
<i>David Josefsson (M)</i>	<i>Ulf Kristersson (M)</i>

§ 7 Bordläggning

Talmannen meddelade att under kammarens sammanträde hade Ulf Kristersson (M) väckt yrkande om misstroendeförklaring mot statsrådet Annika Strandhäll (S).

Enligt 13 kap. 4 § regeringsformen skulle ett sådant yrkande väckas av minst en tiondel av riksdagens ledamöter för att tas upp till prövning. Det innebar alltså att minst 35 ledamöter skulle stå bakom yrkandet.

Talmannen konstaterade att det av den överlämnade skrivelsen framgick att yrkandet biträtts av fler än 35 ledamöter.

Ärendet bordlades.

Talmannen meddelade att prövningen av yrkandet skulle äga rum *tisdagen den 28 maj kl. 12.00*.

Anf. 91 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Tillbaka till socialutskottet och hälso- och sjukvårdsfrågorna! Det innebär att fokus är tillbaka på de stora utmaningarna inom svensk hälso- och sjukvård. Vi saknar nämligen inte sådana.

Ledamoten Pernilla Stålhammars parti sitter med i regeringen. Just därför är jag nu jätteintresserad av att se och höra hur Miljöpartiet ser på en del av dessa utmaningar. Jag saknade en hel del av de sakerna i Pernilla Stålhammars anförande.

Vi konstaterar att när alliansregeringen tog över stod 130 000 människor i kö för ett första besök respektive operation. Sedan infördes kömiljarden. När vi lämnade över 2014 var vi nere i 52 000 patienter. Det var fortfarande alldeles för många – helst vill vi alla se noll. Men det var en stor skillnad i vad vi lämnade över. Nu är vi tillbaka på över 90 000. Vi klättrar snabbt mot den höga summa som vi i Alliansen hanterade senast.

Jag skulle vilja att Pernilla Stålhammar redovisade hur Miljöpartiet anser att vi ska ta oss an köerna och hur man behöver utforma specifikt kömiljarden.

(Applåder)

Anf. 92 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Herr talman! Tack, Camilla Waltersson Grönvall, för den frågan! Vi delar ambitionen att människor som är sjuka ska få tillgång till sjukvård.

Därför är åtminstone jag stolt över att vi nu tillsammans med C och L har kommit överens om att införa kömiljarden. Ni hade också en kömiljard, men vi såg att den inte riktigt fungerade som vi hade velat eftersom det var många som hamnade utanför den – de som var riktigt sjuka, till exempel multisjuka, och de som var kroniskt sjuka. Därför vill vi nu se till att detta ska komma även dem till del.

Det ser också olika ut runt om i landet. Vi ska hitta ett system för att korrigera så att det fungerar i hela landet.

Det är det arbetet vi sitter med nu och kommer att arbeta fram så att vi så småningom kan lägga fram denna kömiljard för riksdagen.

Anf. 93 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Tack, Pernilla Stålhammar, för svaret!

Eftersom svaret inte innefattade någonting annat än att vi ska använda en kömiljard utgår jag från att Miljöpartiet verkligen har omfamnat detta. Något annat förslag från Miljöpartiet har vi ju inte fått när det gäller att korta köerna.

Det är en ganska allvarlig situation att sitta i en regering och se att köerna bara rasar iväg men inte komma med några som helst åtgärder. Jag är väl medveten om att det är Socialdemokraterna som har innehaft statsråds-posten när det gäller ansvaret. Men det går ju inte att som miljöpartist frånsäga sig ansvar när man sitter i den regering som haft så svårt att komma till rätta med detta.

Jag upprepar frågan: Hur har Miljöpartiet jobbat med detta? Är ni nöjda med den situation som ni faktiskt sitter med och måste ta ansvar för, där så här många människor i dag sitter och väntar och riskerar att bli sjuka och kanske till och med dö i sjukvårdsköer som bara drar iväg?

Vi är alltså ett av Europas sämsta länder när det gäller att ta hand om våra patienter i tid. Det är ganska allvarligt.

Jag noterar återigen att det är kömiljarden som lyfts upp – och att Pernilla Stålhammar nu är väldigt glad över att kömiljarden finns. Det har vi ju inte riktigt hört förut.

Jag har ytterligare en fråga. Pernilla Stålhammar får gärna fokusera också på den andra biten, som har varit min stora hjärtefråga i dag. Hur vill Miljöpartiet att vi ska ta oss an cancervården? Vad är de stora utmaningarna där, och hur tänker ni driva på i regeringen för att det ska hända någonting?

Anf. 94 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Herr talman! Nu är det faktiskt så, Camilla Waltersson, att det här också handlar om hur man organiserar sig ute i regionerna och i landstingen, och ni sitter ju och styr i de flesta landsting. Det är ju inte så att det bara hamnar på Socialdemokraterna och Miljöpartiet i regeringen, utan dessa frågor finns även där ni sitter och styr. Då måste också ni ställas till svars där.

Jag är glad – jag är ny i dessa frågor, och jag är väldigt glad över att vi kommer att hantera den här kömiljarden. Vi har olyckligtvis valt samma namn, men den har ett annat innehåll än den kömiljard som Alliansen tidigare hade.

Det finns även väldigt många andra saker som vi gör. Vi kommer att titta på en primärvårdsreform där man ska kunna komma närmare. Som det är organiserat i dag är det många som till exempel har psykisk ohälsa som inte har möjlighet att komma och få hjälp för den på ett lätt sätt. Vi vill flytta detta närmare patienten så att tillgängligheten ska bli bättre.

Vi kommer också att satsa på BUP – köerna ska bort inom ungdomspsykiatri, till exempel.

Jag tycker att det är lite hårt av Camilla Waltersson att bara slå på regeringen här. Det ligger också ett tungt ansvar ute i landstingen och i regionerna.

Anf. 95 DAG LARSSON (S):

Herr talman! Jag begärde ordet igen eftersom jag tyckte att den diskussion som pågick om tillgänglighet och köer var stimulerande och spännande. Jag tänkte att jag skulle bidra med lite synpunkter kring detta, som jag tror att vi behöver fundera mer på.

Jag tror att vi alla är överens om att tillgängligheten i svensk sjukvård behöver förbättras. Nu är inte Sverige ensamt om att ha bekymmer med tillgängligheten i sjukvården. Storbritannien, med sitt statliga sjukvårdssystem, förskräcker. Flera av våra grannländer, däribland Finland, har också haft bekymmer med tillgängligheten i sjukvården.

Själv har jag fört samtal med norrländska politiker om varför de har bekymmer med tillgängligheten. Jag får ofta höra att det råder brist på specialistläkare. Det är svårt att få upp specialistläkare från Mälardalen. Det är också svårt att konkurrera med tillgängligheten i Stockholms innerstad, där det finns en uppsjö av läkarresurser, om man sitter och försöker att administrera sjukvården i Jämtland, Västernorrland eller Norrbotten. Jag tror att en del borgerliga politiker under de kommande åren kommer att få

Prot. 2018/19:94
16 maj

*Hälso- och
sjukvårdsfrågor*

*Ändringar av över-
gångsbestämmelse
avseende behörighets-
reglering*

lära sig vad det innebär att försöka bedriva sjukvård i Norrland – det är tuffare än att göra det i Stockholm.

Själv kan jag inte låta bli att fundera på en sak. När jag detaljstuderade köstatistiken kunde jag notera att var fjärde nytillkommande till landets köer kom från ett enda landsting – det landsting som styrdes av Alliansen under den förra mandatperioden, nämligen Västra Götaland.

Man pekar ofta finger åt de norrländska politikerna. Det förtjänar absolut att ifrågasättas hur det kan komma sig att de inte har jobbat ännu mer med tillgängligheten – en del kritik förtjänar de. Men varför riktas aldrig någon kritik mot Johnny Magnusson, som är moderatpolitiker i det landsting som en fjärdedel av de nytillkomna i kön kommer ifrån? Det är ett landsting med mycket stora överskott och mycket stora ekonomiska resurser. Den frågan kan inte jag låta bli att ställa mig.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 13.)

§ 9 Ändringar av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering

Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU21

Ändringar av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering
(prop. 2018/19:68)

föredrogs.

Anf. 96 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Socialtjänsten har ett omfattande, svårt och samtidigt oerhört viktigt uppdrag. Den ska främja ekonomisk och social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet.

Hur gör man då det? Ja, på den frågan finns givetvis inget enkelt svar och inte heller bara ett svar. Behovet av insatser skiljer sig från familj till familj och från individ till individ. Socialtjänsten behöver därför i varje enskilt ärende utreda förhållandena och behovet av insatser. Vi är nog alla överens om att denna handläggning är utmanande, att den ska hålla god kvalitet och att det förutsätter att socialtjänstens personal har hög kompetens.

Särskilt utmanande är socialtjänstens arbete med barn som far illa eller som riskerar att fara illa. Det är ofta väldigt komplexa sociala problem som behöver utredas och mycket kvalificerade bedömningar som görs. Dessa bedömningar leder i sin tur ofta till väldigt långtgående och ingripande beslut, exempelvis beslut om att placera barn utanför det egna hemmet. Vi vet, herr talman, att insatser, liksom frånvaron av insatser, kan vara helt avgörande för ett barns uppväxt och dess kommande vuxenliv.

Alliansregeringen lade 2013 fram förslag om att införa särskilda behörighetskrav för utförare av vissa uppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården, detta givet hur viktigt det är att socialtjänstens personal har hög och rätt kompetens för att rättssäkert och med hög kvalitet kunna utföra sitt arbete.

Behörighetskraven som Alliansen föreslog antogs, liksom övergångsbestämmelser för att ge socialtjänsterna i Sveriges 290 kommuner möjlighet att anpassa sig och leva upp till de nya kraven.

Övergångsbestämmelserna löper ut den sista juni. Dessvärre kan vi konstatera att kommunerna fortsatt har problem att klara kraven. Därför föreslår nu regeringen i den proposition som detta betänkande och denna debatt hanterar att övergångsreglerna ska förlängas till den sista juni 2022.

Herr talman! Vi moderater motsätter oss inte förlängningen av övergångsbestämmelserna, men vi är på allvar bekymrade över regeringens passivitet när det gäller socialtjänstens utmaningar – en passivitet som denna proposition är ett tydligt exempel på. Regeringen lägger inte fram några förslag på åtgärder för att täppa till de kompetensbrister som man konstaterar utan nöjer sig med att förlänga övergångsbestämmelserna.

Det är djupt otillfredsställande. Vi moderater menar att svensk socialtjänst – även om situationen skiljer sig åt mycket över landet – faktiskt befinner sig i en kris, inte minst i en bemanningskris. Det är ytterst ett politiskt ansvar, herr talman, som ligger tungt på denna regering.

För att lösa de akuta problemen och för att utveckla socialtjänsten så att den blir mer likvärdig och tillgänglig över landet har vi moderater presenterat en lång rad reformer. Vi föreslår bland annat att en nationell handlingsplan tas fram.

Herr talman! Vi ser tilltagande brister i samhällets stöd till barn och unga, vilket bland annat framkom i årsrapporten från Bris, Barnens rätt i samhället. Den visade att barn som söker stöd kopplat till samhällets stödinsatser inom socialtjänst, elevhälsa eller barn- och ungdomspsykiatri hade ökat med 36 procent. Det är ytterligare en tydlig signal på hur allvarliga och djupa problemen är inom socialtjänsten.

Nu behövs konkreta åtgärder för att säkerställa att kommunerna skyndsamt lever upp till behörighetskraven. Nu behövs åtgärder som stärker socialtjänsten och dess medarbetare och som gör socialtjänsten till en mer attraktiv arbetsgivare.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till Moderaternas reservation nr 2. (Applåder)

Anf. 97 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Det vi talar om i dag är ändring av övergångsbestämmelserna gällande behörighetsreglering.

För dem som jobbar inom socialtjänsten med att utreda, bedöma och besluta om behov av insatser för barn och unga finns det i dag ett krav på behörighet. När man beslutade om detta krav på behörighet beslutade man också om övergångsbestämmelser som innebar att en handläggare som jobbade med dessa uppgifter fortfarande kunde jobba med dem fram till juni 2019. Detta gjordes för att det skulle finnas möjlighet att ställa om och att validera och komplettera utbildningen utifrån de ställda kraven.

Det regeringen nu föreslår är att man ändrar övergångsbestämmelserna så att handläggaren ska vara behörig att utföra dessa uppgifter fram till juni 2022 i stället för juni 2019.

Jag menar att det är jätteviktigt att vi säkerställer kompetensen och kvaliteten och därmed också rättssäkerheten inom socialtjänsten så fort det bara är möjligt. Jag hade hoppats på att vi skulle slippa ha denna debatt i

dag – att den skulle vara överflödigt och att allting redan skulle vara genomfört och avklarat. Men tyvärr ser verkligheten inte ut så, och det är den vi har att förhålla oss till. Då får vi göra det bästa av situationen.

Eftersom många arbetsgivare och arbetstagare har haft svårigheter med valideringen och kompletteringen av utbildningar utifrån föreskrifterna, som dessutom ändrades så sent som i februari 2018, anser vi det trots allt motiverat att förlänga övergångsperioden. Däremot vill vi bara förlänga den med ett år.

Vårt ställningstagande har vi grundat på att kommuner, bland annat till följd av flyktingsituationen 2015, har haft svårt att både behålla och rekrytera personal till socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Dessutom har vi, i likhet med många av remissinstanserna, en viss oro för att det kommer att påverka rättssäkerheten och kvaliteten.

Herr talman! Socialstyrelsens ställningstagande har också varit ett tungt vägande skäl till att vi har landat som vi har gjort. De anser också att det är motiverat att ändra övergångsbestämmelserna och vill också förlänga dem med ett år.

En annan viktig remissinstans är Barnombudsmannen, som befarar att ändrade övergångsbestämmelser skulle kunna leda till regionala skillnader då vissa har kommit längre i sitt arbete än andra.

Som sagt, herr talman, skulle jag helst vilja stå här i dag och säga nej till en förlängning, men det handlar om att ta ansvar och se konsekvenserna av ett sådant agerande. Här måste vi inte minst se till barnens bästa. Då krävs det personal som kan fatta de här besluten och göra de här utredningarna. Ingen skulle gynnas av en minskad personalstyrka i en redan hårt belastad socialtjänst.

Detta sammantaget gör att vi har valt att ställa oss bakom en förlängning av övergångsbestämmelserna, men bara med ett år. Det innebär att jag yrkar bifall till reservation 1.

(Applåder)

Anf. 98 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! När barn och unga far illa eller riskerar att fara illa behöver de samhällets hjälp. Det är viktigt att barnen och de unga får hjälpen snabbt. Det ska ske rättssäkert och med handläggare som har hög kompetens och god erfarenhet. Behörighetskraven ska omfatta alla handläggare av ärenden som rör just barn och unga. Om inte riskerar barnen att komma i kläm och får kanske vänta onödigt länge, vilket kan få förödande konsekvenser för barnen.

Det råder brist på socionomer inom socialtjänsten. De är inte tillräckligt många för att täcka behovet. Socialtjänsten har och har haft en väldigt tuff arbetsmiljö och en ganska hög personalomsättning. Sjuktalet bland dem som jobbar där är också relativt höga.

Sist men absolut inte minst: Att arbeta med barn och unga är ett av socialtjänstens absolut tuffaste och svåraste uppdrag.

Herr talman! Det här betänkandet handlar om en förlängning av tidigare beslut. Handläggare som anställdes före den 1 juni 2014 för att utföra vissa arbetsuppgifter som rör barn och unga inom socialtjänsten ska få sin anställning förlängd till den 30 juni 2022. Det handlar om ett begränsat antal personer som inte är socionomer men som har en god utbildning,

exempelvis inom beteendevetenskap, socialpedagogik, socialpsykologi eller annan utbildning som arbetsgivaren har bedömt motsvarar den kompetens och utbildning som man bedömer lämplig för att utföra de här arbetsuppgifterna, så att utredningar och bedömningar av eventuella insatser utifrån socialtjänstlagstiftningen görs på ett korrekt sätt. Berörda handläggare ska också ha minst fem års erfarenhet av arbetsuppgifterna.

Socialstyrelsens föreskrifter ändrades den 1 februari 2018. Det har varit svårt att få till stånd både validering och kompletterande utbildning under den här tiden. Det är oerhört viktigt att barn och unga när de är som mest utsatta får hjälp av personal som har rätt kompetens för att hjälpa dem.

Herr talman! Mer behöver helt klart göras för barn och unga som far illa eller riskerar att göra det. Mer behöver göras för att få fler att validera sin kompetens inom socialtjänsten, och mer personal bör få möjlighet att komplettera sina utbildningar. Därför ser vi socialdemokrater positivt på att regeringen har gjort flera satsningar inom den sociala barn- och ungdomsvården, men självklart behöver mer göras. Det har också gjorts satsningar på stärkt bemanning.

Den pågående utredningen om framtidens socialtjänst är viktig. Den har bland annat i uppgift att lämna förslag om en kompetens- och kunskapsbaserad socialtjänst.

Avslutningsvis, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

Anf. 99 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! I grunden tror jag att jag och Ann-Christin Ahlberg är överens om behovet av riktigt duktiga medarbetare i socialtjänsten. Det är viktigt att vi höjer kompetensen och säkerställer att de lever upp till de kompetenskrav som vi har ställt. Men jag tycker att det är anmärkningsvärt att den här regeringen och det parti som ledamoten Ahlberg företräder är så passiva och inte lägger fram några förslag som gör att vi kan komma till rätta med de här problemen utan bara förlänger övergångsreglerna för behörighetskraven.

Ledamoten sa i sitt anförande här att det har tagits flera initiativ. Det går också att läsa i utskottets ställningstagande att man vill påminna om att regeringen har tagit flera initiativ. Men vad är det för initiativ man har tagit för att komma till rätta med de här kompetensbristerna? Det enda jag kan hitta är bemanningssatsningen. Den handlar ju inte om att höja kompetensen hos dem som saknar kompetensen, utan den handlar bland annat om att täcka kommunernas kostnader för att hyra in extrapersonal. År 2016 var kostnaden 60 miljoner, som staten betalade. Är Socialdemokraternas svar på bemanningskrisen i svensk socialtjänst att täcka upp för en del av de kostnader som kommunerna har dragit på sig för hyrpersonal.

Herr talman! Jag och Moderaterna menar att det krävs rejäla reformer för att åtgärda problemen inom socialtjänsten. Vi vill se en nationell handlingsplan. Varför är Socialdemokraterna emot det?

Anf. 100 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Tack, Johan Hultberg, för möjligheten att diskutera den här frågan lite mer!

Herr talman! Precis som Johan Hultberg säger har vi en ärlig tanke att vi vill barn och ungas bästa. När barn riskerar att fara illa, skadar sig eller har en familjesituation som gör att de behöver stöd och hjälp av samhället ska socialtjänsten finnas där. Då är det också många andra som måste larma och veta sin uppgift. Det handlar då om att satsa på alltifrån förskola till vård och omsorg. Förra mandatperioden satsade vi mycket på kommuner och landsting för att de skulle kunna anställa mer personal. Det är så man upptäcker problem, och det är så man kan ge barn den hjälp de bör få.

Om vi inte skulle genomföra den förlängning som vi föreslår i dag skulle det innebära att färre skulle ha möjlighet att se till att barnen får den hjälp och det stöd som de behöver. Personalen som jobbar med detta på socialkontoren har mycket erfarenhet. De tuffaste fallen de har är barn som far illa, och där använder man den bästa kompetensen, oavsett om det är en socionom eller någon annan som är likvärdig. Det är ytterst socialtjänstlagstiftningen som ska gälla, och det är oerhört viktigt. Därför litar jag på att arbetsgivaren använder personal med rätt kompetens för sina uppgifter.

Anf. 101 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för svaret.

Tack vare den budget som Moderaterna och Kristdemokraterna lyckades driva igenom i höstas blev det rejäla anslagsförstärkningar till Sveriges kommuner och landsting i form av ökade generella statsbidrag. Det gör att varje kommunpolitiker och kommunfullmäktige i landet har möjlighet att prioritera det som är mest angeläget i just den kommunen.

Men denna diskussion handlar konkret om socialtjänsten och de behörighetskrav som vi har ställt i bred enighet, och jag är kritisk till att regeringen är så passiv. Jag och Moderaterna är inte motståndare till att övergångsbestämmelserna förlängs, vilket jag var tydlig med i mitt anförande. Vi är dock kritiska till att regeringen och Ann-Christin Ahlbergs parti inte ha några idéer och förslag på hur man kan komma till rätta med de allvarliga problem som vi ser inom socialtjänsten.

Som Bris lyfter fram vittnar fler och fler ungdomar om problem med att de inte får det stöd som de enligt lagen har rätt till. Vi vet att socialsekreterare slutar inom socialtjänsten för att de tycker att arbetsbelastningen är för tung och arbetet för krävande.

Som ledamoten Ahlberg lyfte fram i sitt anförande är det brist på socialsekreterare och socionomer i socialtjänsten trots att socionomutbildningen är en av Sveriges mest populära utbildningar. Det utbildas många socionomer, men många väljer att sluta i socialtjänsten eller inte ens söka anställning där.

Då måste vi politiskt, tycker jag och Moderaterna, göra vad vi kan för att öka attraktiviteten i socialtjänsten så att socialtjänsten blir en mer attraktiv arbetsgivare. Vi måste jobba med digitalisering för att frigöra mer tid så att socialsekreterare kan jobba med det verkligt viktiga, som att hjälpa de mest utsatta barnen, och lägga mindre tid på byråkrati och administration.

Regeringen är passiv. Ledamoten Ahlbergs parti är passivt. Det, herr talman, är ett svek mot de mest utsatta barnen.

Anf. 102 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Det låter fint när moderaten Johan Hultberg står i riksdagens kammare och talar väl om dem som behöver samhällets hjälp allra mest. Men så ser det inte ut i verkligheten. Där sänker ni hellre skatterna för de redan rika än ger kommunerna större resurser för att hjälpa utsatta barn och unga eller för att se till att utsatta familjer kommer i arbete och får en chans att försörja sig själva och därigenom minska barnfattigdomen. Moderaterna brukar inte vara det parti som står på dessa barns sida.

Vi socialdemokrater vill satsa på att detta ska fungera och bli bra. Det handlar om att validera kunskaperna hos dem som är redan är anställda och faktiskt vill fortsätta att jobba med dessa frågor. Det handlar om att titta på utbildningen. Hur kan vi göra så att man slipper läsa fyra år till och i stället kan komplettera sin utbildning? Det handlar om att satsa på arbetsmiljön så att fler stannar kvar, för höga sjuktal ger inte mer personal. Det handlar om att få lite luft när man jobbar med svåra fall.

Då hjälper inte stora skattesänkningar. Det hade underlättat om de 20 miljarderna i skattesänkningar i Moderaternas och Kristdemokraternas budget, som vi nu har att hantera, hade kommit dem som behöver samhällets hjälp allra mest till del i stället för dem som redan har det bra.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 13.)

§ 10 Anpassningar av svensk lag med anledning av EU-förordningen om säkerhetsdetaljer på läkemedel

Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU22

Anpassningar av svensk lag med anledning av EU-förordningen om säkerhetsdetaljer på läkemedel (prop. 2018/19:106)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 13.)

§ 11 Kollektivtrafik

Trafikutskottets betänkande 2018/19:TU13

Kollektivtrafik

föredrogs.

Anf. 103 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Vi ska nu debattera ett motionsbetänkande om kollektivtrafik, som är en viktig fråga för många av oss runt om i landet.

Låt mig dock inledningsvis poängtera att i detta betänkande behandlas inte alla tågförbindelser, cykel med mera – en resa från dörr till dörr kan ju innehålla många olika transportslag. I riksdagen blir det dock lite stuprör ibland, och den som lyssnar på debatten kan därför uppfatta det som

Prot. 2018/19:94

16 maj

Ändringar av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering

Kollektivtrafik

att vi inte ser helheten. Men det gör vi, och vi kommer att återkomma till andra områden.

Mobilitet handlar om så mycket, och som många av oss har lyft fram ett flertal gånger i kammaren behövs alla trafikslag för att hela landet, livet och dagen ska fungera. Men det är inte bara själva resandet som ska fungera. Det handlar också om att se fler politikområden för att kollektivtrafiken ska fungera. Jag tänker framför allt på samhällsplaneringen. Det är dock inte i första hand riksdagen utan regionerna som beslutar om kollektivtrafiken.

Många av oss är dagligen beroende av kollektivtrafiken. Politiken har satt höga mål för att öka användandet, vilket märks för oss resenärer när vi trängs på bussar och tåg och för oss politiker genom ökade kostnader. Det är bra att användandet ökar men inte helt problemfritt.

Teknikutvecklingen på transportområdet går i en rasande fart, och vi kommer säkert att förflytta oss på andra sätt i en inte alltför avlägsen framtid. Då gäller det att politiken hänger med. När det gäller att säkerställa en långsiktigt hållbar transportförsörjning för hela landets medborgare tror jag och Moderaterna bland annat på att bejaka delningsekonomi.

Delningsekonomi och digitalisering ger oss nya möjligheter att tala om transportpolitiken och om mobility as a service, mobilitet som tjänst. Jag är väl medveten om att alla inte bor i en storstad, men vi kan ändå enas om att många människor bor i storstäder. Här kan detta göra skillnad, men då måste vi möjliggöra delningsfördelarna.

Många människor och familjer skulle kunna klara sig utan bil om de kunde nyttja delningsekonomin på ett bättre sätt. Moderaterna har länge lyft upp denna fråga, och jag vill i dag berömma regeringen för att man faktiskt har gett Trafikverket i uppdrag att satsa på detta – lite sent men ändå. Jag tror att vi har mycket att vinna på det.

På ett annat område står det lite still. Det finns något som heter rese-robot. Det känner alla i trafikutskottet till men tyvärr inte alla andra i landet. Tekniken finns för ett gemensamt biljett- och betalsystem, men trots att vi har talat om det länge fungerar det inte än. Gemene man frågar hur svårt det kan vara och om det inte bara går att lösa, men vi som jobbar med detta vet att det inte är riktigt så enkelt.

Ett gemensamt system behövs dock. Det är inte bara nödvändigt för alla dem som pendlar dagligen utan också för turister och för dem som inte arbetspendlar och vill åka kollektivt men väljer att ta bilen eftersom biljettsystemet är för krångligt.

Så här kan det inte fortsätta. Det är helt enkelt dags för ett konkurrensneutralt digitalt biljett- och betalsystem. Jag har såklart noterat att det finns upptaget i 73-punktsprogrammet, men jag noterar också att inget av de partier som har skrivit på avtalet hittills har specificerat vad man menar med det och vad det kommer att innebära. Men resenärerna vill inte vänta längre, så jag ser fram emot att höra vad som kommer fram här i dag.

Herr talman! Låt mig säga något kort om tjuvåkning, så kallad plankning. Det är förstas förbjudet. Problemet är dock stort, och alltför många människor tycker uppenbarligen att det är okej att resa kollektivt utan att betala. Det är det självklart inte. Det handlar om människor som ställer sig utanför det gemensamma system som vi har beslutat om.

Så här kan det inte heller fortsätta, och därför tycker vi moderater att man bland annat måste se över böterna för plankning. Det behöver också vidtas andra åtgärder för att motverka detta fusk.

Sammanfattningsvis, herr talman, vill jag med motionsbetänkandet lyfta upp ökat kollektivtrafikåkande, men jag har försökt poängtera att det handlar om mycket mer än det som tas upp i betänkandet för att få detta att fungera. Det handlar mycket om punktlighet och tillförlitlighet. Vi kommer som sagt att återkomma i kammaren till att diskutera järnväg, som är en stor del i att få detta att fungera. Jag är övertygad om att om vi bejakar ny teknik och nya sätt att resa kommer vi att se ännu större framgångar.

Avslutningsvis står vi i Moderaterna bakom alla våra motioner, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 5.
(Applåder)

Anf. 104 PATRIK JÖNSSON (SD):

Herr talman! Jag tänkte börja med att meddela att vi står bakom samtliga våra reservationer samt den gemensamma reservationen 13 med Kristdemokraterna, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 6 rörande att ålägga SJ att öppna upp sitt bokningssystem för andra aktörer.

Även om Sverige är ett glesbefolkat land och många är beroende av bilen i sin vardag kan vi konstatera att det finns ett lika stort behov av en fungerande kollektivtrafik. Allt fler arbetsplatser förläggs till större städer, och om alla hade valt att köra bil till arbete och studieplatser skulle vägarna ha korkat igen totalt.

Visst hade det varit bra om behovet av pendling minskade. En stor del av befolkningen lägger en mycket stor del av sin dag på att sitta på ett tåg eller i en buss eller bil. Jag har själv lagt tre timmar om dagen på att åka tåg från Hässleholm på den tiden jag jobbade i Malmö. Men verkligheten är som den är, och företag själva väljer var de vill etablera sig. Då måste vi skapa goda möjligheter för folk att resa, oavsett om detta sker med bil, cykel, tåg eller buss.

Herr talman! Sverigedemokraternas ambition är att stärka möjligheterna att resa med kollektiva färdmedel. Om vi tittar på resandeutvecklingen i Region Skåne ser vi att det är den region i Sverige där kollektivtrafikresandet har ökat mest de senaste tio tjugo åren. Kollektivtrafikresandet har ökat även på andra ställen, men inte i samma omfattning som i Skåne, där det har mer än fördubblats sedan millennieskiftet. Även marknadsandelen har fördubblats, från ca 10 procent av de motoriserade resorna år 2000 till drygt 20 procent i dag.

För att stärka resandet med kollektiva färdmedel och öka resandeandelen är det viktigt att det går hela och rena tåg och bussar och att det är tätt mellan avgångarna. En sittplats ska vara regel och inte undantag, priset ska vara rimligt och sist men inte minst ska det gå att lita på att man kommer fram och i tid. I synnerhet här brister framför allt regionaltågen. Pendeltåg, tåg som har kortare resor och tunnelbanan har inte denna känslighet, men de regionala tågen och för den delen långfärdstågen har sämre rättidighet. Ju längre tåget går, desto känsligare blir det.

Jag tror att riksdagens samtliga partier delar min uppfattning att rättidigheten och störningarna i järnvägsnätet är ett stort problem och minskar folks vilja att välja tåget som färdmedel. Bussar har ofta bättre punktlighet, men kanske inte i Stockholm, fast där går de så pass ofta att det inte är lika viktigt. Om detta inte funkar och tågen inte kommer är det viktigt att ha information som man kan lita på, men det är mycket klagomål på att också detta fungerar bristfälligt.

För att locka fler som kör långt med sin bil till jobbet att ta tåg eller buss är det viktigt att erbjuda pendelparkeringar inom gångavstånd till stationerna. Miljön runt omkring ska kännas trygg, och det ska vara bra belysning och kameraövervakning som skapar en extra trygghet. Det gäller inte bara den egna säkerheten utan även tryggheten att ens bil inte ska vandaliseras.

En resurs som sannolikt skulle kunna nyttjas mer är kollektiva resor på vatten. Här står vi bakom Kristdemokraternas reservation 13, och vi instämmer i tanken att bättre utnyttja vattenvägen för kollektivtrafik och att detta beaktas där det skulle kunna vara aktuellt vid framtida infrastrukturplanering.

Herr talman! Det ska vara lätt att resa kollektivt och med detta också lätt att köpa sin biljett. För att underlätta biljettköp borde de olika läns- och trafikbolagen gemensamt utveckla ett biljettsystem som är rikstäckande, alltså ett gemensamt biljettsystem för hela Sverige. Med detta sagt menar jag inte att priser och zonssystem behöver vara desamma. Hur tekniken för detta ser ut i framtiden är svårt att sja om, men nu borde det ha funnits en app som gäller i hela landet.

Flera av oss var på ett föredrag i Stockholm häromdagen, där man visade hur man jobbar med att chipp i Visakort eller Mastercard ska kunna användas för köp. Detta kan vara något för hela landet. Vad som kommer längre fram återstår att se, men i dagsläget borde det redan ha funnits en gemensam app för hela landet. Det hade varit mycket enklare att resa om man kunde köpa biljett i samma system i Skåne som i Stockholm eller Göteborg. SKL har haft alla möjligheter som organisation att vara med och trycka på, men inte heller här har man lyckats ta fram något gemensamt, vilket är lite synd.

För den som reser kollektivt med tåg längre sträckor är det ofta lätt att köpa biljett. Om det är med ett tåg som ingår i SJ:s bokningssystem är det smidigt att ta fram sin telefon och bara knappa in vart man vill åka. Men för de bolag som inte ingår i detta är det inte så roligt, för de får se sin vinst ätas upp av marknadsföring för att sälja biljetter. Det är inte för att sälja resan utan för att sälja biljetten, så att de får säljkanalen. Så här kan vi inte ha det.

Vi kan välja två vägar här om vi vill se en rättvis konkurrens för de bolag som bedriver persontrafik. Nummer 1 är att vi ålägger SJ att öppna upp sitt bokningssystem för alla tågbolag som vill köpa tjänsten, mot att SJ får en skälig ersättning för drift och utveckling av systemet. Nummer 2 är att vi gör som i Norge, som med sitt Entur har bildat ett fristående statligt bolag där alla aktörer får vara med i bokningssystemet. Det förstnämnda får anses vara det mest pragmatiska, då vi redan har en inarbetad tjänst och vi genom direktiv kan ålägga SJ att öppna upp sitt system och låta de kunder som är vana att köpa sin resa genom SJ vara kvar.

Även färdtjänsten är en del av den kollektiva trafiken, en väldigt viktig del. För en stor del av vår befolkning, i synnerhet äldre, är färdtjänsten en service som gör livet drägligt och bättre. Ibland är det en service som i praktiken är livsavgörande. Vi ser ofta i pressen hur färdtjänstresenärer råkar illa ut. Det är olyckor då personal saknar utbildning, bilar som inte kommer, bilar som släpper av dementa fel, bolag som går i konkurs på grund av dumpade priser i upphandlingar och chaufförer eller resebokare som inte behärskar språket så att körningen går till fel adress. Listan kan göras längre. Sverigedemokraterna välkomnar en översyn av färdtjänstbranschen i syfte att göra resorna tryggare för brukarna.

Slutligen, herr talman, när jag ändå är inne på området trygghet, vill jag slå ett slag för tryggheten för våra tågvärdar, biljettkontrollanter och andra som har direkt kundkontakt inom kollektivtrafiken. Vi ser ett växande problem i att denna grupp blir alltmer exponerad för våld från personer, ofta så kallade ungdomsgäng, som vägrar betala biljett eller är allmänt stökiga. Dessa gäng sprider även otrygghet bland resenärer, och trakasserier och våld är ett växande problem som vi måste ta krafttag mot.

Fler tåg måste kameraövervakas. Ordningsvakter på tåg kvälls- och nattetid är nu vanligt förekommande och kostar länstrafikbolag och Jernhusen med flera stora summor varje år. Krafttag mot buset behövs liksom strängare straff för dem som trakasserar och brukar våld. I kollektivtrafiken ska man känna sig trygg oavsett tiden på dygnet. Våldsverkare ska inte åka tåg eller buss, utan de ska åka polisbil till fängelset.

(Applåder)

Anf. 105 MIKAEL LARSSON (C):

Herr talman! Jag vill inledningsvis meddela att Centerpartiet självklart står bakom alla sina reservationer, men för tids vinnande vill jag yrka bifall endast till reservation 2.

Herr talman! Vi ska i dag debattera de motioner som behandlas i betänkandet *Kollektivtrafik*, och där tänkte jag och Centerpartiet göra nedslag inom några områden.

Vi är många som dagligen får tankar om och synpunkter på kollektivtrafiken. Det är många som vill åka kollektivt men som tyvärr inte har möjlighet till detta av olika anledningar. Centerpartiet anser därför att det är angeläget att förbättra och utveckla kollektivtrafiken i hela landet. Ökad kollektivtrafik bidrar till att minska utsläppen men även till att minska trängseln på vägarna.

Under alliansregeringens tid infördes en så kallad kömiljard inom vården som var till för de landsting och regioner som kunde korta köerna inom vården. Ett liknande system vill Centerpartiet se inom kollektivtrafiken med en så kallad kollektivtrafikbonus. Detta skulle vara ett första steg för regionerna att kunna ta del av för att utveckla och skapa förutsättningar för kollektivtrafik i hela landet, inte minst på landsbygden.

Statistiken visar att kollektivtrafik nyttjas främst av kvinnor, medan män i större utsträckning väljer bilen. Jag vill i detta sammanhang påminna om att pålitlig, trygg och attraktiv kollektivtrafik således inte bara är en trafikfråga utan även en jämställdhetsfråga.

Centerpartiet anser att vårt transportsystem ska svara likvärdigt mot kvinnors respektive mäns olika behov och förutsättningar. Transporter och kommunikationer är grundläggande för vår vardag, och Centerpartiet menar därför att jämställda transporter handlar om att ge kvinnor och män lika förutsättningar när det gäller exempelvis att ta sig till arbetet, åka kollektivt till sin utbildning och att få ihop sitt livspussel med hämtning och lämning av barn på exempelvis förskolan.

För att få ett ökat resande för alla behöver hela resan vägas in. Därför behöver vi tänka på hela resan, från att vi startar hemma – när vi låser dörren – tills vi avslutar resan vid målet. Däremellan kanske man behöver åka bil eller cykla till en järnväg eller busstation för att sedan resa vidare med tåg eller buss.

För att utforma ett mer jämställt och därmed mer hållbart transportsystem krävs det också att både kvinnor och män deltar i samtal och beslut som rör transportsystemet.

Herr talman! All kollektivtrafik i hela Sverige är viktig. Men jag skulle vilja gå in lite djupare på trafiken till och från Gotland där just kommunikationerna är livsavgörande för öns utveckling. Färjetrafiken behöver därför vara snabb och tillförlitlig men också miljövänlig, och prissättningen måste vara rimlig för bofasta och besökare men självklart också för godstransporter.

Riksdagen har beslutat att transportsektorn ska minska sina koldioxidutsläpp med 70 procent till 2030. Centerpartiets uppfattning är att det därför är nödvändigt att påbörja omställningen till förnybara bränslen i Gotlandstrafiken redan under pågående trafikperiod.

Centerpartiet vill också påminna om att regeringen har utsett Gotland till att vara pilotlän i omställningen till ett hundra procent förnybart samhälle, och särskilda medel har tillförts Energimyndigheten för detta uppdrag. Utifrån detta anser Centerpartiet att det bör kunna inrymmas inom uppdraget.

Centerpartiet är också medvetet om att den nu upphandlade trafiken för perioden 2017–2027 gör att villkoren i huvudsak är fastställda för en tid framöver. Men Centerpartiet anser att omställningen till mer miljövänliga bränslen måste påskyndas under trafikperioden.

År 2027 startar en ny trafikperiod, och inför den ska nya direktiv och upphandlingar ske. Om Gotlandstrafiken ska kunna ställas om till en mer miljövänlig flotta kan det vara aktuellt att staten går in till viss del och finansierar detta. Om och hur staten ska göra detta bör snarast utredas.

Det ska vara lätt att resa kollektivt, och länsgränser ska inte sätta stopp för detta. På många håll i landet, bland annat i min hemvalkrets Sjuhärad som gränsar till bland andra Hallands och Jönköpings län, kan det ibland vara ett hinder att resa kollektivt därför att bussen stannar vid länsgränsen.

Min egen erfarenhet från när jag hade fritidskort är att när jag skulle åka tåget mellan Borås och Varberg gällde fritidskortet bara till Västra Götalands länsgräns. Sedan fick jag betala för resan i Hallands län. Jag vet inte om man kan kalla detta för att det är lätt att resa kollektivt. Utifrån att det ska vara lätt att resa ska man också på ett enkelt sätt veta hur man reser och hur man betalar. Man ska alltså inte behöva välja bort kollektivtrafiken för att man inte vet hur man använder den eller hur man betalar.

Herr talman! I januariavtalet som Centerpartiet har slutit med Liberalerna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet anges att ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik i hela Sverige ska införas. Detta är något som Centerpartiet drev i valet 2018, och vi kommer att vara drivande för att detta genomförs med högt tempo.

I denna fråga är det också viktigt att inte enbart titta på om det ska vara ett kort, en app eller ett chipp utan också titta på människors behov för att göra det lättare i deras vardag. Det är också viktigt att väga in branschens perspektiv – de som kör kollektivtrafiken och andra aktörer – i denna utredning. I just denna del i betänkandet om kollektivtrafiken som rör ett nationellt biljettsystem väljer vi i Centerpartiet att lägga fram våra åsikter i ett särskilt yttrande i stället för i reservationer.

(Applåder)

(forts. § 14)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 12 Beslut om ärende som slutdebatterats den 15 maj

UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Punkt 1 (Den övergripande utvecklingen i EU m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

62 för res. 1

59 för res. 2

185 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Jan R Andersson (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Hans Eklind (KD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

118 för utskottet

61 för res. 1

127 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2018/19:94
16 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 86 S, 19 KD, 13 MP
För res. 1: 61 M
Avstod: 59 SD, 27 C, 26 V, 15 L
Frånvarande: 14 S, 9 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -
Jan R Andersson (M) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (EU:s utrikes- och säkerhetspolitik)

1. utskottet
2. res. 14 (V)
3. res. 15 (KD)
Förberedande votering:
26 för res. 14
19 för res. 15
262 avstod
42 frånvarande
Kammaren biträdde res. 14.

Huvudvotering:
141 för utskottet
26 för res. 14
140 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 86 S, 27 C, 15 L, 13 MP
För res. 14: 26 V
Avstod: 62 M, 59 SD, 19 KD
Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -

Punkt 5 (En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter)

1. utskottet
2. res. 16 (C, KD, L)

Votering:
246 för utskottet
61 för res. 16
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 86 S, 62 M, 59 SD, 26 V, 13 MP
För res. 16: 27 C, 19 KD, 15 L
Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -

1. utskottet
2. res. 17 (C, KD, L)
3. res. 18 (SD)

Förberedande votering:

60 för res. 17

60 för res. 18

187 avstod

42 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Förste vice talmannen anmodade Betty Malmberg (M) och Hanna Westerén (S) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Richard Jomshof (SD) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett nej och kammaren hade således antagit res 18.

Joar Forssell (L) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

186 för utskottet

59 för res. 18

62 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 61 M, 26 V, 13 MP

För res. 18: 59 SD

Avstod: 1 M, 27 C, 19 KD, 15 L

Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU39 Ytterligare förlängd övergångsperiod för understödsföreningar

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU8 Hälso- och sjukvårdsfrågor

Punkt 1 (Hälso- och sjukvårdens organisation och styrning)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

125 för utskottet

27 för res. 3

155 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2018/19:94
16 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 86 S, 27 C, 12 MP
För res. 3: 26 V, 1 L
Avstod: 62 M, 59 SD, 19 KD, 14 L, 1 MP
Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -
Bengt Eliasson (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.
Leila Ali-Elmi (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 3 (Primärvårdsreform, fast läkarkontakt och vårdkontakt)

1. utskottet
2. res. 10 (KD)
Votering:
127 för utskottet
19 för res. 10
161 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 27 C, 1 V, 13 MP
För res. 10: 19 KD
Avstod: 62 M, 59 SD, 25 V, 15 L
Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -
Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 8 (Tillgänglig vård)

1. utskottet
2. res. 16 (SD)
Votering:
167 för utskottet
59 för res. 16
81 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 27 C, 26 V, 15 L, 13 MP
För res. 16: 59 SD
Avstod: 62 M, 19 KD
Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -

Punkt 9 (Jämlik och jämställd vård)

1. utskottet
2. res. 18 (M, KD)
Votering:
152 för utskottet
81 för res. 18
74 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 27 C, 26 V, 13 MP

För res. 18: 62 M, 19 KD

Avstod: 59 SD, 15 L

Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -

Prot. 2018/19:94

16 maj

Punkt 19 (Vårdvalssystem – LOV)

1. utskottet

2. res. 32 (S, MP)

3. res. 33 (C, L)

Förberedande votering:

98 för res. 32

42 för res. 33

167 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 32.

Isak From (S) och Pernilla Stålhammar (MP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Eric Palmqvist (SD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

140 för utskottet

98 för res. 32

69 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 M, 59 SD, 19 KD, 1 MP

För res. 32: 86 S, 12 MP

Avstod: 1 M, 27 C, 26 V, 15 L

Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -

Pernilla Stålhammar (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU21 Ändringar av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Förlängd övergångsperiod med ett år)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

248 för utskottet

59 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2018/19:94
16 maj

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 86 S, 62 M, 27 C, 26 V, 19 KD, 15 L, 13 MP
För res. 1: 59 SD
Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 3 MP, 1 -

Punkt 3 (Personal- och kompetensförsörjning inom socialtjänsten)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

Votering:

242 för utskottet

62 för res. 2

1 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 57 SD, 27 C, 26 V, 19 KD, 15 L, 12 MP

För res. 2: 62 M

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 14 S, 8 M, 4 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Leila Ali-Elmi (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

SoU22 Anpassningar av svensk lag med anledning av EU-förordningen om säkerhetsdetaljer på läkemedel

Kammaren biföll utskottets förslag.

Kollektivtrafik

§ 14 (forts. från § 11) **Kollektivtrafik** (forts. TU13)

Anf. 106 JESSICA THUNANDER (V):

Fru talman! Jag vill för Vänsterpartiets räkning börja med att yrka bifall till reservation 7.

Klimatet befinner sig i ett nödläge. Vi vet att klimatförändringarna är stora och allvarliga och att vi har mycket kort tid på oss att ändra kurs om vi vill att mänskligheten alls ska överleva. Det betyder att vi måste förändra vårt beteende i stort och smått på många sätt, till exempel behöver vi åka mer kollektivt där det är möjligt.

För att människor ska använda kollektivtrafiken behöver den vara så enkel, billig och effektiv som möjligt, och det får inte finnas saker som försvårar det kollektiva resandet. Det måste vara enkelt att få information om utbud och lätt att boka biljett. Då skapar vi förutsättningar för fler att välja tåg eller buss i stället för bil.

Att det finns en mängd olika operatörer på lokal, regional och nationell nivå får inte förhindra att det finns en nationellt samordnad och lättillgänglig betalning för biljetter och årskort för såväl tåg och bussar som övrig kollektivtrafik.

Därför anser Vänsterpartiet att det ska finnas ett nationellt, enhetligt biljettsystem som kan användas oavsett var i landet resenären vill resa med kollektivtrafiken och oavsett vilken typ av kollektivtrafik man använder sig av.

Vi anser inte att detta biljettsystem bör tillhandahållas av någon enskild av tågoperatörerna. Om operatörer inom kollektivtrafiken inte genom egna initiativ tillhandahåller sådan biljettförsäljning och information bör regeringen vidta åtgärder så att ett sådant krav blir möjligt att införa. Vänsterpartiet anser att arbetet med det här måste sättas igång *nu*. Klimatmålen borde väl ändå gå före nedmonteringen av arbetsrätten.

Fru talman! En annan viktig faktor för att människor ska välja kollektivtrafik i stället för bil är priset. Resenärer i kollektivtrafiken har i regel lägre inkomster än bilägare. De har fått se sina transportkostnader öka mycket snabbare än bilisternas. Det har relativt sett blivit billigare att ta bilen några extra mil än att ta bussen. Bilen har alltså stärkt sin konkurrenskraft gentemot kollektivtrafiken.

Priset för att resa kollektivt har sedan 1995 ökat nästan fyra gånger så mycket som den allmänna prisökningen. Är det rimligt? Underlättar det för fler att resa kollektivt? Nej, knappast. Vi måste snabbt minska utsläppen av växthusgaser. Därför måste många fler resa kollektivt, där det är möjligt. Vi vet att det är svårt i vissa delar av landet.

Färre resor ska göras med bil. Det är i detta perspektiv helt orimligt att det har blivit så dyrt att resa kollektivt. Vänsterpartiets vision är gratis kollektivtrafik, men fram till dess att det kan genomföras måste kollektivtrafiken åtminstone bli billigare. Staten har tydligen tillräckligt med pengar för att ta bort värnskatt och ge bidrag till människor som vill möblera om hemma eller ha någon som går några varv runt huset varje timme, men vi har inte pengar till att vidta åtgärder för att minska klimatutsläppen.

Det handlar också om jämlikhet. Att förflytta sig på något sätt alls börjar bli ett privilegium för dem som har en god ekonomi. Man håller nere löner och ersättningar för dem som redan har minst samtidigt som allt annat blir dyrare. Priserna för kollektivtrafiken har som sagt höjts fyra gånger så mycket som dem för andra varor och tjänster.

Så kan vi naturligtvis inte ha det. Det är inte så konstigt att allt fler plankar, till exempel i Stockholm. Det betyder inte att människor är bovar som ska låsas in i redan överfulla fängelser; det betyder att priset har nått smärtgränsen. Även människor med låga inkomster som inte har råd att äga en bil behöver kunna förflytta sig. Att göra kollektivtrafiken orimligt dyr är ett sätt att låsa in dem som inte har råd att ha bil och begränsa deras rörelsefrihet.

Fru talman! Det är inte alltid man kommer precis hela vägen från dörr till dörr med kollektivtrafik. Det innebär att flera olika trafikslag kan behöva användas under resan.

Vänsterpartiet anser bland annat att kollektivtrafiken bör möjliggöra kombinationsresor med cykel och på så sätt göra det möjligt för människor att cykla delar av resan. Det behöver finnas möjlighet att ta med cykeln på tåget, bussen och tunnelbanan. Det måste i betydligt större utsträckning än i dag reserveras platser för cyklar på tåg och bussar. Vänsterpartiet menar att möjligheten att ta med cykel på tåg och buss ska vara ett krav vid upphandling av trafik och fordon, både i de nationella och i de lokala kollektivtrafiknäten.

Fru talman! Genom upphandling av kollektivtrafik har arbetstagarna inom kollektivtrafiken fått en mer otrygg vardag. De kan inte bara bli tvingade att söka om sina jobb; varje ny upphandling kan dessutom innebära att arbetsgivare ges tillfälle att ta sig ur tidigare överenskommelser.

Vi anser att en viktig åtgärd är att ställa krav på verksamhetsövergång. Det innebär att personalen ska få följa med sina jobb till den nya arbetsgivaren utan att få sämre arbetsvillkor. Vi anser även att det är viktigt att myndigheterna ställer krav på att företagen ska erbjuda villkor enligt gällande kollektivavtal.

Vi kan i sammanhanget också konstatera att krav på meddelarskydd aldrig ställs av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna i dag. Detta leder enligt vår mening till försämrade kollektivtrafik med större risk för olyckor eftersom personalen får svårt att anmäla brister. Vi vill framhålla att genom krav på meddelarskydd skapas en kultur där anställda vågar berätta om missförhållanden, såsom säkerhetsbrister inom kollektivtrafiken.

Avslutningsvis: Kollektivtrafiken är en del av den klimatomställning vi måste göra, och vi måste se till att det är bekvämt, tryggt, pålitligt och billigt att resa kollektivt. Det är dags för politisk handling.

(Applåder)

Anf. 107 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Jag vill inledningsvis framhålla att en väl fungerande och tillgänglig kollektivtrafik är av stor vikt för att minska transportsektorns miljöpåverkan och för att öka tillgängligheten till arbetspendling. Det ska vara enkelt och smidigt att kunna ta sig till jobbet eller skolan.

Jag vill även framhålla att goda kommunikationer är en förutsättning för att vårt avlånga land ska ha en tillväxt som utvecklar välfärd och sysselsättning. Samtidigt som det i vår tid ställs ökade krav på rörlighet mellan stad och landsbygd är effektiva kommunikationer och transporter viktiga för att företag ska kunna etablera sig på mindre orter runt om i landet. Jag vill därför understryka vikten av att främja kollektivtrafik och närtrafik på landsbygden.

Jag anser att kollektivtrafiken i första hand är kommunernas och regionernas ansvar men att staten också bör bidra till att öka förutsättningarna att åka kollektivt, såväl i städer som på landsbygd. Jag anser även att man bör prioritera och ställa krav på miljövänligare transporter inom skattefinansierad kollektivtrafik och upphandlad trafik.

Fru talman! Vi kan konstatera att kollektivtrafiken på vatten ofta kan avlasta kommunernas och regionernas trafikleder. Sjötrafik orsakar dessutom mindre koldioxidutsläpp och är ett miljövänligt och effektivt transportsätt som kan transportera många resenärer i stora städer. Vi är medvetna om att vattenvägarna i dag är underutnyttjade. Vi anser dock att de har potential att möjliggöra för framtida bostads- och arbetsmarknadsområden.

Vi anser därför att det är viktigt att ha med båtpendling i planeringen av den framtida infrastrukturen, att tillgängliggöra kajer samt att ha ett biljettsystem som inkluderar både upphandlad och enskilda aktörers persontrafik på vatten. Vi anser därför att Trafikverket ska få i uppdrag att samverka med kommuner och regioner för att stödja utbyggnaden av kollektivtrafik på vatten.

Fru talman! Vi kan konstatera att så kallad plankning är ett stort problem i en del av våra större städer. Vi har tagit del av att enbart i Stockholm innebar plankningen enligt SL ett intäktsbortfall på över 300 miljoner kronor för 2015. Det är pengar som i stället kunde ha använts till att bygga ut kollektivtrafiken.

Det grundläggande problemet med att människor plankar är att de ställer sig utanför den gemensamma finansieringen av kollektivtrafiksystemet men samtidigt begär tillgång till det. Den som plankar låter på så sätt andra ta kostnaden för sina resor och försämrar förutsättningarna för att bussar ska kunna komma i tid och vara rena och trygga att åka med.

Vi vill framhålla att biljettkontrollanterna spelar en viktig roll och att resenärer bör vara skyldiga att visa upp färdbevis vid biljettkontroll, vilket de inte är i dag. På sikt bör även ett system övervägas där notoriska tjuvåkare exempelvis kan stängas av från kollektivtrafiken under en begränsad tid. Vidare vill vi peka på att dagens utformning av den så kallade tilläggsavgiften inte fungerar tillräckligt avskräckande, och den är dessutom beroende av hur många kontroller som utförs.

Det är därför tydligt, menar vi, att det krävs krafttag mot plankning. Vi anser därför att det bör göras en översyn av bötesbeloppen och andra typer av preventiva åtgärder mot plankning.

Fru talman! Vi står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 3.

Anf. 108 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Liberalernas reservation nr 4.

Dessutom vill jag så här inledningsvis, fru talman, säga att jag har funderat över frågan när bilen kommer att räknas in i kollektivtrafiksystemet. Jag återkommer till det.

En väl fungerande kollektivtrafik är en förutsättning för att hela transportsystemet i Sverige ska fungera. Det är en viktig pusselbit som samverkar över trafikslagen järnväg, väg, sjöfart och flyg. Kollektivtrafiken är en förutsättning för minskad trängsel på vårt vägnät. Under 2017 uppgick kollektivtrafikresandet till 1,6 miljarder påstigningar, en imponerande siffra som visar att vi svenskar är ett resande folk.

Kollektivtrafiken är i dagsläget den viktigaste komponenten i att vi i dag har så låga utsläpp som vi ändå har i vårt avlånga land. Ska vi nå klimatmålet 2030 kommer kollektivtrafiken också i fortsättningen att spela en viktig roll.

För att öka mängden kollektivtrafikresor är det viktigt att se över hur vi kan underlätta och effektivisera för människor att transportera sig från dörr till dörr. Här behöver vi ha ett starkare fokus på alla situationer där man går från trafikslag till trafikslag. Det kan gälla pendelparkering, bättre utrustade hållplatser, effektivare transporter och övergångar till våra hamnar och flygplatser. Inte minst behöver upplevelsen och trafiksäkerheten för barn, äldre och funktionsnedsatta förbättras.

När det gäller tillgången till flygplatser är det glädjande att det snart blir tågförbindelse till Landvetter flygplats i samband med järnvägsbyggnationen mellan Göteborg och Borås.

Utöver att tänka igenom och förbättra den fysiska upplevelsen när man reser kollektivt behöver vi i Sverige också göra det lättare att boka och betala biljetter för längre sträckor, över länsgränserna. Därför behöver det införas en nationell, konkurrensneutral plattform som gör det möjligt att boka och betala sin biljett hela vägen från dörr till dörr, oavsett trafikslag

och oavsett om man åker över länsgränser. Plattformen ska vara teknikneutral och även underlätta betalning över hela Sverige med ett och samma kort.

Detta system kan också vara en del i det som kallas mobility as a service, vilket innebär att man lätt och utan problem ska kunna ta sig från dörr till dörr.

Avslutningsvis, fru talman, behöver vi börja fundera över om också eldrivna, uppkopplade och självkörande bilar i framtiden kommer att tillhöra kollektivtrafiken. Här kommer vår definition av kollektivtrafik att bli utmanad. Definitionen säger att det är persontransporter av allmänt intresse som erbjuds allmänheten fortlöpande och utan diskriminering. Beställningstrafik ingår inte. Om vi har många självkörande, lediga, billiga bilar tillgängliga, är detta då ett trafikslag som är av allmänt intresse och som erbjuds allmänheten fortlöpande och utan diskriminering?

Att kollektivtrafiken även övertar den så kallade *last mile* och hämtar dig vid dörren måste ändå ses som ett plusvärde, särskilt för äldre och funktionsnedsatta och speciellt vintertid så att man inte är ute och halkar på trottoarerna.

Därför ställer jag åter frågan: När kommer bilen att räknas in i kollektivtrafiken?

(Applåder)

Anf. 109 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Kollektivtrafik med dess starka fokus på mobilitet och ökad klimatnytta handlar i grunden om samhällsbyggnad. Det handlar om vilket samhälle vi vill ha sett till dagens behov, men också om vilket samhälle som vi lämnar över till kommande generationer.

Vi är många som reser. De flesta kommer ofta i kontakt med olika former av transportslag och olika former av kollektivtrafik i sina dagliga liv. Som göteborgare i Sveriges riksdag reser jag varje vecka med både spårvagn och tunnelbana. Jag tågpendlar mellan Stockholm och Göteborg långa sträckor varje vecka. Flyger gör jag, men relativt sällan. Bil åker jag förstås, men jag äger ingen egen för tillfället. Ombord på båtar kommer jag förstås också då och då. Men mina främsta färdmedel på veckobasis är buss, spårvagn och tunnelbana samt tåg.

Och jag är naturligtvis inte unik i det avseendet. Under 2017 uppgick kollektivtrafikresandet med buss, tåg, spårväg, tunnelbana och fartyg till 1,6 miljarder påstigningar. Under 2017 gjordes 812 miljoner påstigningar på buss i Sverige, vilket motsvarar 53 procent av det totala antalet påstigningar i kollektivtrafiken. 23 procent av påstigningarna var på tunnelbana, 13 procent på tåg, 11 procent på spårväg och 1 procent på fartyg.

Kollektivtrafiken är alltså viktig för många av oss – och med rätta ställer både medborgare, samhällsplanerare och klimatet krav på oss beslutsfattare att vi fattar framtidsinriktade beslut, prioriterar klokt och fördelar resurser på ett rättvist sätt.

Det övergripande transportpolitiska målet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Förutsättningarna för att välja kollektivtrafik, gång och cykel på ett enkelt sätt ska förbättras och transportsystemet utformas så att det är användbart för personer med funktionsnedsättning. Den måste självklart vara anpassad efter de förutsättningar

som råder i landets alla olika delar. En väl anpassad kollektivtrafik ger människor en geografisk tillgänglighet på ett energieffektivt och långsiktigt hållbart sätt.

Fru talman! För oss socialdemokrater är en väl fungerande kollektivtrafik med hög kapacitet avgörande för samhällsutvecklingen och för att människors vardag ska kunna gå ihop. Ett ökat kollektivtrafikresande behövs dessutom för att hantera en av våra stora utmaningar där vi har satt tydliga mål, nämligen att minska transportsektorns klimatpåverkan. Vår tydliga ambition är att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland.

I regeringens skrivelse *En klimatstrategi för Sverige* framgår att andelen transporter med låga utsläpp av växthusgaser behöver öka för att vi ska klara det högt ställda klimatmålet för transportsektorn till 2030.

Med en bättre kollektivtrafik stärks och förstoras också utbildnings- och arbetsmarknadsregionerna i Sverige. Det blir enklare att söka ett nytt jobb eller gå en utbildning i grannlandet. Med en utbyggd kollektivtrafik blir det också mer attraktivt för människor att bo kvar eller varför inte bosätta sig på nya ställen.

Dessutom är ökade resurser till järnvägsunderhållet, medfinansiering av nyinvesteringar i kollektivtrafik genom stadsmiljöavtal och införande av en elbusspremie några ytterligare av de kollektivtrafiksatsningar som den socialdemokratiska ledda regeringen har gjort sedan den tillträdde.

Och, fru talman, det är faktiskt nu det händer! Efter årtal av eftersatt underhåll genomförs nu den största infrastruktursatsningen i modern tid. Vi ser hur omställningen pågår för fullt runt om i landets kommuner och län. Det erbjuder på sikt människor fler möjligheter, det ökar klimatnyttan och det ger också fler jobb. Det är helt enkelt väldigt bra för Sverige.

Kollektivtrafiken är också ett område som är särskilt intressant för innovationsupphandling. Eldrivna bussar är ett exempel där kommuner, kollektivtrafikmyndigheter och fordonstillverkare kan samverka för att driva utvecklingen framåt. Innovativa produkter och tjänster kopplade till kollektivtrafik kan dessutom innebära ökade exportmöjligheter.

I det sammanhanget är jag som socialdemokrat från Göteborg väldigt glad över att min stad har gått före såväl i klimatarbete som i att just ha denna goda samverkan med mellan fordonstillverkare, kommun, kollektivtrafikmyndigheter och universitet. Electricity är ett av de initiativ som rullar nu i stan, och det är mycket roligt att se när man är i Göteborg.

Fru talman! Att ligga i framkant i de här frågorna är skarpt, det är klokt och det är modernt. Verklig samhällsbyggnad kräver ett uthålligt politiskt ledarskap oavsett om det sker på den lokala, regionala eller internationella nivån. Socialdemokraterna och regeringen tar såväl utmaningen om människors behov av att transportera sig och om att hela Sverige ska leva som klimatutmaningen på allvar. Jag är därför stolt över att tillhöra ett parti och dessutom företrädas av en regering som gör tydliga satsningar på dessa områden under kommande år.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande TU13 om kollektivtrafik i dess helhet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Denis Begic, Elin Gustafsson, Teres Lindberg och Anna-Caren Säterberg (alla S).

Anf. 110 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är inte ofta som man får så mycket beröm, så jag tänkte att jag får passa på att gå upp hit till talarstolen och säga tack. Det är ju vår budget som ligger nu, och Göteborg styrs av Alliansen och i Västra Götaland styr Alliansen för andra perioden i rad. Ute i landstingen är det numera *ett* landsting som styrs av Socialdemokraterna. Jag är alltså väldigt tacksam för de fina orden om att det är nu det händer. Det är bra att vi också är så eniga i trafikutskottet om att kollektivtrafik är viktigt.

Jag blev nästan lite rörd när jag lyssnade på dig. Stort tack!

Anf. 111 JOHAN BÜSER (S) replik:

Fru talman! Den socialdemokratiskt ledda regeringen har verkat i snart fem år. Det är möjligt att er budget som en parentes har gått igenom det här året. Det beklagar jag, därför att den utelämnade en hel del satsningar. Jag noterar att det är vår regering, den socialdemokratiskt ledda regeringen, som genomför den största infrastruktur- och järnvägssatsningen i modern tid. Det är under vår regering, efter decennier av utflaggning i den svenska sjöfarten, som vi nu ser hur inflaggningen ökar efter att regeringen fick ett tonnagebeskattningsystem till stånd.

För att nämna ett exempel, när du nu slår dig för bröstet vad gäller Västra Götalandsregionen, beklagar jag att Alliansen nedprioriterar kollektivtrafiken genom att chockhöja biljettpriserna med 135 kronor i månaden. Förklara för mig, Magnus Jacobsson, hur det gör det lättare för vanligt folk att välja kollektivtrafik!

(Applåder)

Anf. 112 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag återgår till det enkla faktum att ni hade tre budgetar och vi en under förra mandatperioden, vilket i sig är intressant. Den här mandatperioden kanske blir likartad. Den budget som just nu ligger är vår.

När det gäller Västra Götaland vet du lika väl som jag att där pågår stora satsningar, och det är klart att det kostar pengar att bygga ut kollektivtrafik. Det pågår satsningar i Göteborg och i hela vårt område, och tyvärr, det där är ett dilemma. Tittar vi exempelvis på Stockholm, där vi har en stor befolkning på förhållandevis liten yta, har man en bättre kollektivtrafik än vad vi har. Vi ser samma fenomen i Skåne – man har en bättre kollektivtrafik än vad vi har i Västra Götaland.

Det som är spännande är att den här starka enigheten om att satsa på kollektivtrafik ändå finns, så jag återgår faktiskt till att säga tack. Jag tyckte att det var ett väldigt fint anförande där du lyfte fram allt det positiva som sker.

Anf. 113 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om att vi talar genom talmannen och inte duar varandra i talarstolarna.

Anf. 114 JOHAN BÜSER (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är jätteroligt att vi under förra mandatperioden till exempel fick till stånd de gemensamma klimatmålen. Det beslutet tog vi brett politiskt sett i den här kammaren. Det gläder jag mig åt.

Vi har ett ambitiöst mål om att sänka transportsektorns utsläpp, och målet om att bli världens första fossilfria välfärdsland är också någonting som jag hoppas att Kristdemokraterna rimligtvis står bakom.

Jag kan dock inte låta bli att beklaga att man ofta under borgerligt styre höjer biljettpreiser för vanligt folk i kollektivtrafiken. Jag beklagar att man historiskt sett har genomfört skattesänkningar i stället och att underhållet varit eftersatt under många år – också under regeringen Reinfeldt.

Nu när vi gör den största järnvägssatsningen i modern tid och ser hur den svenska inflaggnings återigen ökar i sjöfarten är det jätteroligt att Kristdemokraterna gläds åt det. Jag gläds också åt om vi kan kroka arm framöver och bygga ut kollektivtrafiken i Sverige. Jag tror att det behövs för att hela landet ska kunna leva och för att våra städer ska kunna utvecklas. Vi har en regering inte bara för motorvägar utan också för vanligt folk. (Applåder)

Anf. 115 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! Kollektivtrafiken har en avgörande roll i omställningen till ett hållbart transportsystem, vilket är fullständigt nödvändigt om vi ska kunna nå våra klimatmål och hejda klimatförändringarna.

Att resa tillsammans innebär ett mer energi- och yteffektivt sätt att resa. Det är alltså både miljövänligt med kollektivtrafik och leder till minskad trängsel och mer attraktiva städer. Dessutom väljer en stor andel av Sveriges kommuner och regioner att köra kollektivtrafiken på hållbara bränslen som biogas eller el.

Regeringens mål i *En klimatstrategi för Sverige* är att andelen persontransporter med kollektivtrafik, cykel och gång i Sverige ska vara minst 25 procent 2025 i riktning mot att på sikt fördubbla andelen gång-, cykel- och kollektivtrafikresenärer.

För att få fler att resa kollektivt behöver vi göra kollektivtrafiken både mer tillgänglig och mer attraktiv. Kollektivtrafiken behöver ha en ökad kapacitet, nå rätt målpunkter och erbjuda täta avgångar så att resenärerna har möjlighet att resa när de önskar. Dessutom är punktligheten avgörande för att tilliten till kollektivtrafiken ska öka.

Det behöver vara enkelt och attraktivt att välja kollektivtrafiken framför resor med mindre hållbara transportsätt som bil. För Miljöpartiet har det varit viktigt att vi i den nationella planen säkrar stadsmiljöavtalen som ger möjlighet till medfinansiering i kollektivtrafikåtgärder i kommunerna. 1 miljard per år under den kommande planperioden kommer att göra det möjligt att investera i såväl bussfiler som hela system för BRT, alltså bus rapid transit, och spårväg.

I augusti 2019 beräknas spårvägen i Lund öppnas. För att vi under min tid som ansvarigt kommunalråd i Lund skulle kunna fatta beslutet om utbyggnad av spårvägen var stadsmiljöavtalen helt avgörande. Förutom oss rödgröna partier var det Liberalerna som var framsynta nog att förstå att det var värt att satsa på spårburen trafik.

Rätt kollektivtrafikslag på rätt plats är viktigt för att få till den kapacitet som kan ta emot både dagens och framtidens resenärer. Grunden i många städer är såklart stadsbussen, men i stråk där det behövs en högre kapacitet är spårvägen viktig. Framöver vill vi i Miljöpartiet se att fler städer nyttjar möjligheten att satsa på spårväg. Det kan handla om städer som Malmö

och Helsingborg, som har varit en del i projektet Spårvagnar i Skåne och därmed har påbörjat en planering, såväl som städer som Uppsala som har gjort bedömningen att spårvägen inte bara löser ett transportproblem utan också är en viktig del i stadsutvecklingen.

I Lund märkte vi tydligt hur beslutet om spårvägen möjliggjorde en stadsförnyelse som ökade investeringsviljan i bostäder och verksamheter längs stråket samtidigt som vi fick en välbehövlig upprustning av stadsrummet. På detta sätt liknar investering i spårväg faktiskt investeringar i tunnelbana och hela järnvägssystem. Det drar till sig investeringar och skapar utveckling.

Tunnelbanor erbjuder såklart en än högre kapacitet än spårvägen och är en bra lösning för stora städer med många invånare.

Att bygga ut kollektivtrafiken räcker dock inte. För att locka nya resenärer till kollektivtrafiken är det viktigt att inte låta sådana saker som osäkerhet kring hur man löser biljett bli ett hinder. Vi som reser ofta med kollektivtrafiken kan tycka att det är lite märkligt att vi ska behöva ha ett antal olika appar och kort för att kunna ta oss fram genom Sverige. Därför behöver vi ett nationellt biljettsystem som underlättar resandet både för oss som reser ofta och för den som reser med kollektivtrafiken vid enstaka tillfällen. På så sätt kan vi få fler att inse att kollektivtrafiken är ett bekvämt, säkert och miljövänligt alternativ till bilen.

Frågan om ett nationellt biljettsystem finns med i januariavtalet och bereds just nu i Regeringskansliet. Ett första steg blir enligt ansvarig minister Tomas Eneroth att tillsätta en utredning för att mejsla fram formerna för ett nationellt biljettsystem. För Miljöpartiet är det viktigt att ett uttalat mål med ett nationellt biljettsystem är att öka kollektivtrafikresandet. Men det är också viktigt att man ska kunna koppla på exempelvis hyr- eller lånecykelsystem på biljettsystemet, för att det ska gå att lösa hela resan, från dörr till dörr.

Fru talman! Jämställdhet i transportsektorn är en viktig fråga. Det är fortfarande på det sättet att kvinnor reser mer med kollektivtrafik än män. Samtidigt är män överrepresenterade bland dem som planerar och beslutar om kollektivtrafik. Det ökar risken för att kvinnors behov inte tillgodoses i tillräcklig utsträckning. Utskottet understryker därför att transporter är grundläggande för vår vardag och att jämställda transporter handlar om att ge kvinnor och män lika förutsättningar till exempelvis arbetspendling, utbildningspendling och förskolehämtning.

Fru talman! I betänkandet behandlas också frågan om färdtjänst, det vill säga kollektivtrafik för dem som på grund av någon funktionsnedsättning inte kan nyttja den reguljära kollektivtrafiken. Som tidigare ordförande i en teknisk nämnd som hade ansvar för kollektivtrafik- och färdtjänstfrågorna har jag på nära håll fått se utmaningarna med att få en fungerande färdtjänst när en upphandlad leverantör inte levde upp till avtalad kvalitet. Vi som offentliga upphandlare hade då ett begränsat handlingsutrymme då varken dialog eller viten hjälpte. Konkurrenssituationen var också så begränsad att det var svårt att hitta en annan utförare.

Jag är därför glad att regeringen i mars 2017 utsåg en särskild utredare för att analysera reglerna för särskilda persontransporter, exempelvis färdtjänst och sjukresor.

För vissa resenärer är vanan att köra bil så stark att de inte ens överväger att ta kollektivtrafiken, trots att möjlighet finns. Vi behöver därför locka fler bilresenärer att bryta invanda beteenden och pröva kollektivtrafiken. Beteendeförändring och mobility management är viktiga delar för att ställa om till mer hållbara transporter.

Andra resenärer har inte möjlighet att resa kollektivt, hur gärna de än skulle vilja. Att kollektivtrafiken främst finns i områden där det finns ett gott underlag av resenärer är naturligt. Men med utvecklingen av nya fordon och resande som tjänst finns potential för att utveckla kollektivtrafiken även på landsbygden. Det kommer utskottet att studera närmare i en forskningsöversikt av mobilitet på landsbygd.

Att bygga ett samhälle där den miljövänliga kollektivtrafiken är stommen och förstahandsvalet vid resor är kanske den viktigaste delen i att minska transportsektorns klimatutsläpp. Miljöpartiet kommer därför att på såväl nationell som lokal och regional nivå verka för ökad kollektivtrafik. Hög kapacitet, täta turer, attraktiva restider, punktlighet och komfort är alla viktiga delar i att skapa en attraktiv kollektivtrafik. För att skapa ett hållbart, attraktivt och modernt samhälle är kollektivtrafiken stommen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 28 maj.)

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

2018/19:121 Riksrevisionens rapport om Klimatklivet

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 maj

2018/19:236 Bristande cybersäkerhet

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2018/19:237 Svensk film

av *Lotta Finstorp* (M)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 maj

2018/19:648 Åldersfaktor i sjukersättningen

av *Nooshi Dadgostar* (V)

till statsrådet *Annika Strandhäll* (S)

2018/19:649 Rekommendationer från Greco

av *Per Söderlund* (SD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:650 Främjande av handel med Somaliland

av *Ola Möller* (S)

till statsrådet *Ann Linde* (S)

2018/19:651 Utökat tjänstemannaansvar

av *Sten Bergheden* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 maj

2018/19:604 Indraget medborgarskap för grova brott

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:603 Nya regler för skytteverksamhet

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2018/19:605 Slopad straffrabatt för unga

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:607 Omlokalisering av Polismyndigheten

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2018/19:606 Gängkriminellas våldsdåd

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:611 Brott mot företagare

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2018/19:608 Människor som slussas mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

av *Ulla Andersson* (V)

till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

2018/19:612 Brist på militära övningsplatser i Kalmar län

av *Jan R Andersson* (M)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2018/19:613 Terrorklassning av Muslimska brödrskapet

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:615 Näringslivets roll i totalförsvaret

av *Lars Püßs* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2018/19:614 Flytt av folkbildningsanslagen

av *Angelika Bengtsson* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2018/19:617 Skärpta straff för våldtäkt

av *Åsa Coenraads* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:619 Rehabiliteringskedjan

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Annika Strandhäll (S)

2018/19:621 Antisemitiska strömningar i Malmö

av *Hans Wallmark* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:622 Antisemitismen i Sverige

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:624 Regeringens reformering av lärarutbildningen

av *Robert Stenkvist* (SD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2018/19:625 Åtgärder för att minska sjukskrivningarna

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Annika Strandhäll (S)

Prot. 2018/19:94

16 maj

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.53.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.53,

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54 och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 3 Ytterligare förlängd övergångsperiod för understödsföreningar	1
Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU39	1
(Beslut fattades under § 13.)	1
§ 4 Hälsa- och sjukvårdsfrågor	1
Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU8	1
Anf. 1 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	1
Anf. 2 DAG LARSSON (S)	4
Anf. 3 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik	6
Anf. 4 DAG LARSSON (S) replik	6
Anf. 5 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik	7
Anf. 6 DAG LARSSON (S) replik	7
Anf. 7 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	8
Anf. 8 DAG LARSSON (S) replik	10
Anf. 9 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	11
Anf. 10 DAG LARSSON (S) replik	11
Anf. 11 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	12
Anf. 12 PER RAMHORN (SD)	12
Anf. 13 DAG LARSSON (S) replik	14
Anf. 14 PER RAMHORN (SD) replik	15
Anf. 15 DAG LARSSON (S) replik	15
Anf. 16 PER RAMHORN (SD) replik	15
Anf. 17 ANDERS W JONSSON (C)	15
Anf. 18 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	18
Anf. 19 ANDERS W JONSSON (C) replik	18
Anf. 20 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	19
Anf. 21 ANDERS W JONSSON (C) replik	19
Anf. 22 KARIN RÅGSJÖ (V)	20
Anf. 23 LINA NORDQUIST (L)	22
Anf. 24 DAG LARSSON (S) replik	25
Anf. 25 LINA NORDQUIST (L) replik	25
Anf. 26 DAG LARSSON (S) replik	25
Anf. 27 LINA NORDQUIST (L) replik	26
Anf. 28 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	26
Anf. 29 LINA NORDQUIST (L) replik	27
Anf. 30 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	27
Anf. 31 LINA NORDQUIST (L) replik	28
Anf. 32 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	28
Anf. 33 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	30
Anf. 34 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	30
Anf. 35 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	31

Anf. 36 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik.....	31
(forts. § 8).....	31
Ajournering.....	31
Återupptaget sammanträde.....	31
§ 5 Statsministerns frågestund.....	32
<i>Skälen till avsättandet av Försäkringskassans generaldirektör</i>	<i>32</i>
Anf. 37 ULF KRISTERSSON (M)	32
Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	32
Anf. 39 ULF KRISTERSSON (M)	32
Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	33
<i>Tillsättandet av EU-kommissionens nya ordförande</i>	<i>33</i>
Anf. 41 MATTIAS KARLSSON i Norrhult (SD).....	33
Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	33
Anf. 43 MATTIAS KARLSSON i Norrhult (SD).....	33
Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	34
<i>Åtgärder mot antibiotikaresistens.....</i>	<i>34</i>
Anf. 45 ANDERS W JONSSON (C)	34
Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35
Anf. 47 ANDERS W JONSSON (C)	35
Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35
<i>Regeringens fördelningspolitik.....</i>	<i>35</i>
Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V).....	35
Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	36
Anf. 51 JONAS SJÖSTEDT (V).....	37
Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	37
<i>Statistiken över sexualbrott.....</i>	<i>37</i>
Anf. 53 EBBA BUSCH THOR (KD).....	37
Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	38
Anf. 55 EBBA BUSCH THOR (KD).....	38
Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	39
<i>Prioriteringen av tågsträckningen Köpenhamn–Göteborg–Oslo</i>	<i>39</i>
Anf. 57 HENRIK EDIN (L)	39
Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	39
Anf. 59 HENRIK EDIN (L)	40
Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	40
<i>Resurser till försvaret och regeringens prioriteringar</i>	<i>40</i>
Anf. 61 ERIK EZELIUS (S).....	40
Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	40
<i>Kriminalvårdens förutsättningar</i>	<i>41</i>
Anf. 63 RASMUS LING (MP).....	41
Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	41
<i>Lärarbristen.....</i>	<i>41</i>
Anf. 65 ANNICKA ENGBLOM (M).....	41
Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	42
<i>Bränsleskatterna.....</i>	<i>42</i>
Anf. 67 MARTIN KINNUNEN (SD)	42
Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	42
<i>Utökning av EU:s befogenheter.....</i>	<i>43</i>
Anf. 69 JOAR FORSSELL (L)	43
Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	43

<i>Försvarsanslagens andel av bruttonationalprodukten</i>	44
Anf. 71 MARIE AXELSSON (S)	44
Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	44
<i>Försvarsberedningens bedömning av försvarets behov</i>	44
Anf. 73 HANS WALLMARK (M)	44
Anf. 74 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	45
<i>Klimatomställningen och landsbygdens transportbehov</i>	45
Anf. 75 ISAK FROM (S)	45
Anf. 76 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	45
<i>Kirunas stadsomvandling och konflikten med LKAB</i>	46
Anf. 77 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M)	46
Anf. 78 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	46
<i>EU:s sociala pelare och den svenska modellen</i>	46
Anf. 79 CARINA OHLSSON (S)	46
Anf. 80 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	47
<i>Strängare straff för våld mot kvinnor</i>	47
Anf. 81 LOUISE MEIJER (M)	47
Anf. 82 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	48
<i>Familjeveckans konsekvenser</i>	48
Anf. 83 ANN-SOFIE ALM (M)	48
Anf. 84 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	48
<i>Följderna av EU:s vapendirektiv för jakt och sportskytte</i>	49
Anf. 85 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)	49
Anf. 86 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	49
<i>Osund konkurrens på arbetsmarknaden</i>	49
Anf. 87 HILLEVI LARSSON (S)	49
Anf. 88 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	50
<i>Psykisk ohälsa hos kvinnor</i>	50
Anf. 89 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	50
Anf. 90 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	50
§ 6 Yrkande om misstroendeförklaring	51
§ 7 Bordläggning	51
§ 8 (forts. från § 4) Hälsa- och sjukvårdsfrågor (forts. SoU8)	52
Anf. 91 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	52
Anf. 92 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	52
Anf. 93 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	52
Anf. 94 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	53
Anf. 95 DAG LARSSON (S)	53
(Beslut fattades under § 13.)	54
§ 9 Ändringar av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering	54
Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU21	54
Anf. 96 JOHAN HULTBERG (M)	54
Anf. 97 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD)	55
Anf. 98 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S)	56
Anf. 99 JOHAN HULTBERG (M) replik	57
Anf. 100 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	58
Anf. 101 JOHAN HULTBERG (M) replik	58

Anf. 102 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik.....	59
(Beslut fattades under § 13.).....	59
§ 10 Anpassningar av svensk lag med anledning av EU- förordningen om säkerhetsdetaljer på läkemedel	59
Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU22	59
(Beslut fattades under § 13.).....	59
§ 11 Kollektivtrafik.....	59
Trafikutskottets betänkande 2018/19:TU13	59
Anf. 103 JESSIKA ROSWALL (M).....	59
Anf. 104 PATRIK JÖNSSON (SD)	61
Anf. 105 MIKAEL LARSSON (C).....	63
(forts. § 14).....	65
Ajournering.....	65
Återupptaget sammanträde.....	65
§ 12 Beslut om ärende som slutdebatterats den 15 maj.....	65
UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018.....	65
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	67
FiU39 Ytterligare förlängd övergångsperiod för understödsföreningar	67
SoU8 Hälso- och sjukvårdsfrågor.....	67
SoU21 Ändringar av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering	69
SoU22 Anpassningar av svensk lag med anledning av EU- förordningen om säkerhetsdetaljer på läkemedel	70
§ 14 (forts. från § 11) Kollektivtrafik (forts. TU13)	70
Anf. 106 JESSICA THUNANDER (V)	70
Anf. 107 MAGNUS JACOBSSON (KD)	72
Anf. 108 HELENA GELLERMAN (L)	73
Anf. 109 JOHAN BÜSER (S)	74
Anf. 110 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	76
Anf. 111 JOHAN BÜSER (S) replik.....	76
Anf. 112 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	76
Anf. 113 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	76
Anf. 114 JOHAN BÜSER (S) replik.....	76
Anf. 115 EMMA BERGINGER (MP)	77
(Beslut skulle fattas den 28 maj.)	79
§ 15 Bordläggning.....	79
§ 16 Anmälan om interpellationer.....	79
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	80
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	80
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.53.....	81